

Täysistunto

Tiistai 1.3.2016 klo 13.59—20.51

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 9/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

14.01 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tuo siis eduskunnan käsittelyyn vuoden 2016 ensimmäisen lisätalousarvion, ja me tuomme sen nyt poikkeuksellisen aikaisessa vaiheessa — normaalistihan nämä annetaan eduskunnalle vasta tuossa loppukeväästä. Syy tälle varhaiselle aikataululle on se, että on uusi Metsähallitus-laki, eli ministeri Tiilikaisen johdolla valmisteltu Metsähallitus-laki on paraikaa eduskunnan käsittelyssä, ja sen olisi tarkoitus astua voimaan huhtikuun alussa. Kuluven vuoden talousarvioon ehdotetaan nyt tekstimuutoksia, jotta myös budjettipykälät vastaisivat uutta Metsähallitus-lainsäädäntöä. Hallitus tulee maksamaan voiton tuloutusta valtiolle käyttöoikeuskorvausten ja osinkojen perusteella, ja vanhan Metsähallituksen voiton tuloutusta aikaistetaan niin, että alkuvuoden 2016 voitto tuloutetaan valtiolle poikkeuksellisesti jo tänä vuonna. Aikaistettu voiton tuloutus lisää kuluven vuoden varsinaisten tulojen arviota 10 miljoonalla eurolla.

Metsähallitus-lain edellyttämien korjausten lisäksi olemme ottaneet sisään muutamia kiireellisiä muutoksia, jotka ovat seuraavat: 1) Liikennevirastolle esitetään 132 miljoonan euron valtuutta solmia palvelusopimus Arctia Icebreaking Oy:n kanssa uudesta jäänmurtaja Polariksesta. 2) Talvivaaran Terrafame Group Oy:n oman pääoman korottamiseen ehdotetaan 38,5 miljoonaa euroa toiminnan jatkumisen takaamiseksi. Vaikka siirtyvä rahausuma onkin neutraali peruutettavan summan kanssa, siirtyy 38,5 miljoonaa euroa nyt kuitenkin rasittamaan kehysmenoja. 3) Hallitus etenee kiireellisesti myös Turkille annettavan pakolaisavun koordinoinnin kanssa, ja tässähän siis on kyse EU-päätöksestä johtuvasta kokonaisuudesta, jossa varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahaa ehdotetaan korotettavaksi 8,3 miljoonalla eurolla, ja tämä on meidän osuutemme tästä EU:n 3 miljardin euron paketista. Kokonaisuudessaan Suomen kansallinen maksuosuus on 28,4 miljoonaa euroa, josta loput jakautuvat vuosille 2017 ja 2018.

Sitten on tukku pienempiä lisäyksiä, jotka löytyvät lisätalousarviosta. Ne sisältävät ehdotukset: Muun muassa 1,7 miljoonaa euroa peltipoliiseihin, myös kansallispuistojen perustaminen Suomussalmen Hossaan ja Moilasenvaaralle sekä Kuusamon Julman-Ölkyn alueelle. Tämä kokonaisuushan liittyy meidän 100-vuotisjuhlavuoteen ja on yksi hallituk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

sen kärkihankkeista. Määrärahan lisäys vuodelle 2016 on 2 miljoonaa euroa. Lisätalousarvioesitys sisältää myös ehdotuksen Pietari-säätiölle myönnettävästä 375 000 euron ylimääräisestä avustuksesta.

Arvoisa puhemies! Lopetan muutamiin lukuihin. Eli tämän esityksen myötä esitämme, että talousarvion varsinaisten tulojen arvioita korotetaan 10 miljoonalla eurolla ja määrärahoja lisätään 50,9 miljoonaa euroa. Näin ollen esitämme, että valtion nettolainanottoa lisätään 40,9 miljoonalla eurolla. Valtion nettolainanotto on siis tänä vuonna arvion mukaan yhteensä noin 5,4 miljardia euroa, ja valtionvelkaa tämän vuoden lopulla arvioidaan olevan noin 105 miljardia euroa, mikä on noin 50 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteen. Tästä seuraa, että jakamattomaksi varaukseksi jää lisätalousarviovaraus 300 miljoonaa euroa, ja lisäksi vuodelta 2015 siirtynyttä jakamatonta varausta on vielä käytettävissä tälle vuodelle 151 miljoonaa euroa.

Hallituksen kehysriihiprosessi etenee tulevilla viikolla valtiovarainministeriön ja muiden ministeriöiden kahdenvälisillä neuvotteluilla, ja huhtikuussa pääsemme sitten jälleen kerran keskustelemaan talouden isosta kuvasta, kun hallituksen kehyspäätös tulee eduskunnassa käsiteltäväksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Asia antanee aiheen pieneen debattiin. Pyydänkin siis nyt niitä, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

14.06 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tämä lisäbudjetti tuli tänne käsittelyyn, olin aivan varma, että hallitus nyt reagoi tähän edelleenkin pahenevaan työttömyystilanteeseen ja on valmis ottamaan konkreettisia toimia työllisyyden hyväksi. Me tiedämme, että pitkäaikaistyöttömyys on nyt hyvää vauhtia räjähtämässä käsiin, ja se hän on seuraus siitä, että työllisyyden hoidon määrärahoja on leikattu. Mutta pettymykseksi joudun toteamaan, että ei täällä oikeastaan ole mitään tähän aihealueeseen liittyvää. Kun ministeri esitteli budjetin, niin siinä kävi selvästi ilmi, että nyt ollaan siinä tilanteessa, että puheista huolimatta velanoton määrä vain kasvaa, koska työllisyystoimet eivät ole ollenkaan riittäviä. Ajattelisin niin, että tämä tuloratkaisu antaisi (Puhemies koputtaa) mahdollisuuden hallitukselle satsata myös omilla toimillaan työllisyyteen. Onko tällainen suunnanmuutos odotettavissa tämän kevään aikana?

14.07 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin valtiovarainministeri totesi, tämä tuli kiireisellä aikataululla. Tähän lisäbudjettiin on pystytty kuitenkin tässäkin aikataulussa sijoittamaan erittäin isoja periaatteellisia ja myöskin taloudellisesti erittäin suuria ratkaisuja, mutta työttömyyteen, työllisyystilanteeseen, niin kuin edustaja Heinäluoma totesi, ei ole aikaa riittänyt paneutua, ja sitä täytyy todella ihmetellä. Eduskunnan budjettivallan ja eduskunnan taloudellisen päätöksenteon kannalta ehkä suurin on kyllä Talvivaara-kysymys. Ja vaikka tässä annetaan tämä 38,5 miljoonaa ja se tapahtuu tällaisena sisäisenä siirtona teknisesti, niin on aivan selvää, että tähänhän tämä ei jää, ja on odotettavissa, että jo ennen kesätaukoa eduskunnan edessä on huomattavasti suuremmat vaatimukset Talvivaaran pääomittamisesta ja rahoittamisesta. Olisin toivonut, että valtiovarainministeri olisi muutamalla sanalla tätä valottanut, koska se on todella iso kysymys ja siitä ollaan huolissaan sekä ympäristön, työllisyyden että muiden seikkojen, ennen kaikkea myöskin budjettitalouden, näkövinkkelistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

14.08 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä lisätalousarviossa on tärkeitä ajankohtaisia määrärahoja. Tuossa edustaja Uotila viittasi tähän Terrafame Oy:hyn. Sen tavoitteena on tietenkin sen osalta mahdollisimman hyvä ratkaisu, nyt toiminnan turvaaminen, ja sitten, myöskin valtiovarainvaliokunnalle annettujen selvitysten mukaan, minusta oli hyvä kuulla, että siinä on varauduttu kaikkiin eri vaihtoehtoihin.

Parhaillaanhan Suomessa tehdään todella tärkeitä sopimuksia työllisyyden parantamiseksi. Minusta tämmöistä taivastelua, mitä edustaja Heinäluoma tässä nyt teki, voidaan joka istunnossa tehdä, mutta kyllä meidän on tärkeätä todellakin saada työllistämisen ja työllisyyden edellytyksiä laajemmin Suomessa parannettua. Valtion mahdollisuudethan, valtion rahoituksen turvin, siinä ovat rajalliset.

14.09 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tässä mistään taivastelusta ole kysymys vaan siitä, että aika kuluu, tiimalasissa hiekka vähenee, ja kun hallitus ei itse tee täällä työllisyyden hoidon puolella yhtään mitään, niin lopputulos on kasvava työttömyys edelleenkin. Kun täällä aikaisemmin ministeri on sanonut ja moneen kertaan kertonut meille, että hallituksen tavoite on 110 000 työpaikkaa, niin se oli se tavoite vuosi sitten. Mutta oletteko, ministeri Stubb, laskenut, mitä se on nyt, kun työpaikkojen määrä on vain vähentynyt? Te olette jo 120 000:n tavoitteessa loppuvaalikauden osalta. Ja kun ei tehdä työllisyyden hyväksi hallituksen toimesta mitään, niin lopputuloksena on, että valtion velkaantuminen pahenee ja tänne tuodaan yhä uusia, suurempia lukuja valtion velkaantumisesta, ja sitten ajaudutaan siihen leikkauskierteeseen, josta ministeri Stubb meitä varoitti ollessaan pääministeri ennen eduskuntavaaleja. Te olette kertonut, että kehysriihen valmistellaan uusia leikkauksia. Joten peräänkuulutan sitä, että pitäisi hallituksen omissakin toiminna näkyä tämä työllisyystavoite.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän otteluun vielä edustaja Vanhanen, vastauspuheenvuoro.

14.10 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme juuri joulukuussa tälle vuodelle talousarvion laatineet, ja siinä on myös työllisyyteen liittyen määrärahoja olemassa. Tämä lisätalousarvio on selvästikin vastaus näihin muutamaan akuuttiin kysymykseen, jotka pitää hoitaa. Tämän viikon ylivoimaisesti tärkein työllisyyden ja kasvun kannalta oleva prosessi käydään nyt siinä keskustelussa, jossa yritetään yhteiskuntasopimus saada aikaan. Mikäli se saadaan satamaan riittävän kunnianhimoisella tavalla, niin se on työllisyyden ja kasvuinvestointien kannalta valtavan paljon tärkeämpi kuin tämä muutaman kymmenen miljoonan käyttäminen tiettyihin tarkoituksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä vastauspuheenvuorot tähän keskusteluun, edustaja Arhinmäki ja edustaja Turunen, ja sen jälkeen menemme debatissa eteenpäin.

14.11 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työttömyysmäärärahoja leikattiin viime vuodelta tälle vuodelle, ja työttömyys on entisestään kasvanut, erityisesti pitkäaikaistyöttömyys. Jos hallituksen tavoite olisi todella pitkäaikais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

työttömyyteen puuttuminen ja työllisyyden parantaminen, niin ensimmäisessä lisätalousarviossa pitäisi parantaa mahdollisuuksia työllistää ihmisiä, luoda työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! Nyt tässä ollaan valmistelemassa Metsähallituksen yhtiöittämistä. Siihen ei ole mitään EU:n painetta tai velvoittavaa puolta, ja sitten samaan aikaan tehdään tätä työmarkkinaratkaisua, jota hallitus haluaa kutsua yhteiskuntasopimukseksi. Tosin tänään hallitus on ilmoittanut, että ei sovittu riittä, vaikka siinä jo ollaan viemässä pienipalkkaisilta naisilta julkisella sektorilla lomarahoja ja niitä ollaan antamassa yksityisille yrityksille — tulonsiirto arviolta 2 500 miljoonaa euroa.

14.12 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt oppositio suulla kovasti toivotettu sitä, ettei työllisyyttä hoideta eikä siihen laiteta rahaa, mutta jos katsoo nyt valtiovarainministerin esittelyn, niin ihan nopeastikin laskien 170 miljoonaa laitetaan nimenomaan työpaikkoihin, työpaikkojen säilymiseen: 132 miljoonaa euroa Arc-tia Icebreakingille ja Talvivaaraan 38,5 miljoonaa. Nämä ovat juuri sellaisia asioita, joilla hoidetaan työllisyyttä, pidetään työpaikoista kiinni.

Mitä tulee tähän Metsähallitukseen, niin tämä aikataulu on tässä Metsähallituksen osalta se, että tämän keissin täytyy olla hoidettuna kuitenkin huhtikuun 17. päivään mennessä. Tämä yhtiöittäminen tältä osin on ainut järkevä ratkaisu. Kaikennäköinen kansalaisten (Puhemies koputtaa) pelottelu suomalaisen kansallisomaisuuden myymisestä on aivan turhaa.

14.14 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Elinkeinoministeri Olli Rehn ei ole pystynyt tässä salissa vastaamaan lukuisiin kysymyksiin siitä, miten hallitus pystyy vakuuttamaan yhdenkään sijoittajan, puhumattakaan meistä päättäjistä tässä salissa, siitä, että Talvivaaran kaivos pystyisi tuottamaan markkinaehtoisesti voittoa. Olemme saaneet vain pettyä kerran toisensa jälkeen.

Kysynkin teiltä, arvoisa valtiovarainministeri Alexander Stubb: jos nikkelin maailmanmarkkinahinta ei tuplaannu, jos kaivoksen prosessien toimivuudesta ei saada vakuuksia, jos Vaasan hallinto-oikeuden päätös viivästyy, valmistautuuko hallitus Talvivaaran kaivoksen hallittuun alasajoon?

14.14 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Talous ja työllisyys ovat kaiken a ja o, ja niissä on onnistuttava, ja on myönteistä, että yhteiskuntasopimuksessa nyt on tahtoa tehdä ratkaisuja ja sopimuksia. Kaikki päätökset, joita tehdään tässä salissa, pitäisi aina tehdä työn kautta, ajatella, lisäävätkö ne työtä vai vähentävätkö ne työtä.

Kiitos tässä lisätalousarviossa kuuluu ennen muuta Julman-Ölkyn kansallispuiston perustamisesta. Suomi 100 vuotta -kansallispuiston perustaminen on merkittävä asia, mutta huoleni liittyy tuohon samaan Talvivaaraan. Vajaa vuosi sitten annoimme 200 miljoonaa rahaa sinne, se raha on mennyt, nyt annamme 38 miljoonaa, ja hetken kuluttua on mennyt se 300 miljoonaa, mikä olisi sen hallittu alasajo maksanut. Kuka laittaisi tähän omaa rahaansa nyt kiinni? Olisi tärkeää, että elinkeinoministeri Rehn ja ympäristöministeri Tiilikainen olisivat myös paikalla tässä keskustelussa, kun Talvivaaran, Terrafamen jatkosta keskustellaan. Olen itse tähän valitettavasti aika lailla kriittinen. En ole sitä ennen ollut (Puhemies koputtaa) mutta nyt olen. (Eduskunnasta: Syystäkin!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, myönnän nyt juuri tähän keskustelun osaan, Talvivaaraan liittyen, muutaman vastauspuheenvuoron, ensimmäisenä edustaja Turunen ja sen jälkeen edustaja Suutari ja sitten edustaja Korhonen. Näillä mennään. (Li Andersson: Toivottavasti naisetkin saavat puheenvuoron!)

14.16 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt edustaja Heinonen käytti oikein oivallisen puheenvuoron, mutta täytyy nyt oikaista kuitenkin siinä, että tämä 38,5 miljoonaa ei ole sen 200 miljoonan päälle vaan aivan sitä samaa rahaa, joka myönnettiin jo aiemmin, se 200 miljoonaa. Siellä pussin pohjalla on vielä tämä 38,5 miljoonaa, joka nyt teknisesti käytetään sitten tähän näin.

14.16 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella on niin, että tässä on kysymys samasta rahasta, tässä Terrafamessa vain teknisesti siirretään se pääomaksi. Nämä asiat minun mielestäni on syytä käsitellä ihan tarkasti, ja ne käydäänkin valtiovarainvaliokunnassa nimenomaan siellä elinkeinojaostossa, ja voisi sanoa, että on saatu hyvät selvitykset siitä, että se tuotanto on sillä tavalla kasvussa siellä, että mikäli maailmanmarkkinahinta kasvaa odotetusti, niin meillä saattaa olla ihan hyvät mahdollisuudet sieltä saada myös tuloja ja työllistettyä ne 800 kainuulaista, mitkä tällä hetkellä siellä ovat töissä.

14.17 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on työllisyysrahoitusta painotettu, ja täytyy sanoa, että Terrafamen lisärahoituspääomittaminen vajaalla 40 miljoonalla eurolla on tässä tilanteessa nimenomaan työllisyysrahoitusta niin monella tavalla. Kaivos työllistää tällä hetkellä noin 800 ihmistä suoraan, ja se on maakunnassa, jossa työttömiä tällä hetkellä on noin 6 000, valtava työllistäjä. Totta kai tähän liittyy monia kysymysmerkkejä: toimiiko liuotusprosessi varmasti, mikä on lopputuotteitten, nikkelin hintataso, vesilupaprosessi on auki, eli näitä jos-kysymyksiä on paljon. Mutta voidaan tässä tilanteessa myös kysyä, että jos käykin niin, että kaikki nämä ongelmat pystytään hoitamaan, niin mikä valtava myönteinen merkitys Terrafamella on sen jälkeen.

Kaikkien näitten jos- ja kun-kysymysten jälkeenkin itse olen edelleen vahvasti sitä mieltä, että Terrafamea on syytä rahoittaa, pääomittaa tavalla, jota hallitus esittää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tähän keskustelun osaan vielä yhden puheenvuoron, edustaja Halmeenpää, ja sitten menemme debatissa eteenpäin.

14.18 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työllisyys on tärkeä asia, ja Kainuun työllisyys on tietysti itsellenikin erityisen tärkeä asia, kun omasta vaalipiiristä on kyse. Mutta kovin kalliiksi tällä tavalla työllistäminen valtiolle tulee. Jos lasketaan mukaan kaikki lisätalousarviobudjetit, mitä Talvivaaraan, Terrafameen on tehty, lasketaan mukaan Solidiumin sijoitukset, Finnveran kautta mennyt rahoitus, niin kyllä tässä on työllistetty jo yli puolella miljardilla eurolla. Mutta onko saatu haluttua tulosta, markkinaehtoisesti toimivaa kaivosta ja metallia maailmanmarkkinoille? On saatu aikaan paljon työtä, yksi iso konkurssi ja huomattavia ympäristöongelmia. En ole kyllä aivan vakuuttunut siitä, että tällä tavalla työllistämisen pitää jatkua. Mutta jos me siirrymme hallittuun alasajoon, kyllä sekin työllistää kainuulaisia vuosikausiksi eteenpäin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

14.19 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä meidän, valtiovarainministeri, pitää nyt nostaa kissa pöydälle ja todeta se, että meidän pitkäaikais-työttömyytemme on kasvamassa noin 19 prosenttia ja samaan aikaan te leikkaatte työllisyysmäärärahoja tälle vuodelle. Meillä on jälleen lisätalousarvio käsillä, josta puuttuvat tyystin työllistämistoimet. Hallitus puhuu työllisyydestä, mutta teot puuttuvat täysin. Nyt olette saaneet liikkumatilaa, kun neuvotteluesitys on syntynyt. Olisi järkevää ja viisasta muuttaa talouspoliittista linjaa työllistävämpään suuntaan.

Puhemies! Kehysriihi on oiva paikka muuttaa tätä suuntaa. Sen sijaan, että lupaisitte siellä työllistäviä toimia, puhutte lisäleikkauksista, jotka olisivat täysin tuhoisia. Samaan aikaan kehysriihessä, arvoisa ministeri, teidän on voitava korjata eläkkeensaajien verotukseen liittyvä vääryys. Saammeko näitä vastauksia kehysriihestä? (Eero Heinäluoma: Hyvä kysymys!)

14.20 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kommentoida ensin yleisemmin tätä lisätalousarviota. Olen erittäin tyytyväinen siitä, että se on tuotu hyvissä ajoin tämän Metsähallitus-lain edistämiseksi ja meillä on hyviä kohtia tässä useita, jotka ovat nimenomaan ajankohtaisia. Korostan tätä Turkille annettavaa apua. Me olemme saaneet paljon kritiikkiä hallituksessa myös siitä, että kehitysapua on leikattu. No, nyt reagoidaan nimenomaan siihen tilanteeseen, mikä todellisuudessa on juuri käynnissä. Annettu apu sinne lähtöalueelle ja sen lähettyville on panos—tuotos-suhteeltaan huomattavasti tehokkaampaa, ja on hyvä, että tähän reagoidaan.

Mitä tulee tähän työllisyyteen, niin eikö nyt jo ole erittäin selväksi tullut, että se on hallituksen ykkösasia? (Välihuutoja vasemmalta) Se on kaiken meidän suuren suunnitelmamme maali ja kohde ja keskiössä kaikissa meidän keskeisissä ratkaisuisammme. Tämä lisätalousarvio ei ole se työkalu, jolla vastataan tähän ongelmaan. Tämä on pieni osa suuressa budjetissa. Kuten jo ministeri totesi, kehysriihessä tähän puututaan seuraavan kerran ja koko ajan tulevat ne suuret päätökset ja uudistukset, jotka todella ratkaisevat tämän ongelman.

14.21 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me puhumme työllisyydestä, mutta samalla kuulimme valtiovarainministerin puheessa, että hallitus esittää 1,7 miljoonan euron lisämäärärahoja peltipoliisien eli valvontakameroiden hankintaan. Päätöstä perusteellaan muun muassa sillä, että hankinta maksaa itsensä nopeasti takaisin lisääntyvien sakkotuottojen muodossa. Yksi hallitusohjelman tavoitteista on myös, että oikeusturvaa toteutetaan tehokkaasti ja että rangaistukset vastaavat ihmisten oikeustajua. Voidaan perustellusti kysyä, ovatko hallituksen esityksen perustelut kestäväällä pohjalla. Ei ole oikein, että hallitus käyttää sakkoja keinona tilkitä valtiontaloutta. Rangaistuksia, valvontaa tai sääntöjä ei tule asettaa taloudellisiin perustein.

14.22 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työn ja yrittäjyyden edistäminen on hallituspolitiikan ykkönen, siinä haluan hallitusta kannustaa. On hyvä, että ollaan oltu sitkeitä yhteiskuntasopimusasiassa, ja kun nyt sopimus on syntymäisillään, kokonaisuus on ratkeamassa, niin kysyn: onko varmasti niin, että hallitus pitää kiinni myöskin siitä, että vanhemmuuden kustannusten tasaukseen johtava kertakorvaus on myöskin tulossa lainsäädäntönä tänne eduskuntaan?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Lisätalousarvio käydään huolella läpi valtiovarainvaliokunnassa, mutta haluan sanoa, että on tärkeää, että kaiken taloudellisen tiukkuuden keskellä tehdään tärkeitä arvovalintoja. Tässä lisätalousarviossa on myöskin määräraha sille, että Istanbulin sopimuksen mukainen lähisuhdeväkivallan uhreille tarkoitettu 24/7-puhelin saa määrärahat ja THL ryhtyy tätä koordinoimaan. Tämä on erittäin hyvä ja tärkeä merkki siitä, että tämä hallitus on myöskin tasa-arvon hallitus. Kiitos siitä.

14.23 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan, kuten edustaja Terho totesi, tällä lisätalousarviolla ei työllisyyttä korvata tai paranneta. Ja sehän tässä ihmetyttää juuri sen takia, että se budjetti, jonka kanssa me elämme nyt, näyttää jo nyt, että kohta työllistämiseen, starttirahoihin tarkoitetut rahat uhkaavat loppua. Sen takia, juuri hallituksen omien valintojen takia, tässä olisi nyt ollut mahdollisuus ja olisi pitänyt jo muuttaa linjaa.

Mutta, arvoisa puhemies, se on totta, että nyt saatu ratkaisuesitys työmarkkinoilta toteutuessaan antaisi mahdollisuuden hallitukselle tarkistaa linjaansa. Nimittäin ongelmahan on se, että mahdolliset työehtosopimukset tulevat voimaan vasta vuonna 17. Kaksi vuotta menee, kello käy, Hakulista ei näy. Hyväksyykö kokoomus nyt tämän ratkaisun, ja aiotteko nyt muuttaa työllistävämpään, tasapuolisempaan linjaan hallituksen politiikkaa tulevassa kehysriihessä? Nyt teillä olisi siihen mahdollisuus, jos tästä sopimus syntyy.

14.25 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan kiittää SDP:tä — kiittää siitä, että te lopetitte yhteiskuntasopimuksen kampittamisen ja vastustamisen (Välihuutoja) aivan viime hetkellä. Nyt meidän yhteisesti pitää huolehtia, että se menee myöskin satamaan. Te olette kyllä aktiivisesti unohtaneet tämän hallituksen talouspolitiikan kokonaisuuden, joka lähtee siitä, että yhteiskuntasopimuksen lisäksi toteutetaan rakenneuudistuksia, joilla muun muassa sote-kustannusten nousua pystytään hillitsemään tulevina vuosina, ja nämä kärkihankkeet, 1,6 miljardia euroa seuraavien vuosien aikana muun muassa biotalouteen, koulutukseen, byrokratian purkuun, työllistämiseen, yrittäjyyteen ja infran parantamiseen. Tämä muodostaa kokonaisuuden, joka tähtää siihen, että Suomen asiat saadaan kuntoon ja Suomi saadaan nousuun. Siinä toki tarvitaan meitä kaikkia, mutta haluan myös sanoa sen, että kuten täällä aiemmissa keskusteluissa on todettu, opposition vaihtoehdot ovat olleet valitettavasti huteralla, tyhjällä pohjalla.

Ja se on sanottava, että kertaluontoisesti voi ottaa Suomen Pankista ja Sitrasta, mutta vain yhden kerran. Ei sille voi tulevaisuutta rakentaa.

14.26 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, missä mielikuvitusmaailmassa Rantakangas oikein on elänyt, jos hän ei ole huomannut, että moneen kertaan tarjosimme apua. Ja näyttää siltä, että heti, kun hallitus kuunteli oppositiota — jäädyytti näitä pakottavia lakeja — syntyi tilaa ratkaisulle, ja nyt näyttää siltä, että on mahdollisuus, että saadaan ratkaisu aikaiseksi.

Ja vielä, edustaja Rantakangas, mitä tulee tähän höttöön, muistanko oikein, että te esitte viime kaudella ollessanne oppositiossa, että 600 miljoonaa euroa harmaasta taloudesta tuosta vain ilman mitään ohjelmaa? Pääministeri Sipilä varmaan sanoisi, että tämä on aikamoista höttöä, omalle vaihtoehtobudjetilleen.

Mutta, arvoisa puhemies, kysymys: hyväksyykö kokoomus tämän sopimuksen, ja aiotteko te muuttaa linjaa tulevassa kehysriihessä? Jos tämä nyt syntyy, se luo vakautta. Teillä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

olisi mahdollisuus ottaa työllistäviä toimia käyttöön tässä ja nyt. Milloin toteutatte Rinteen mallin?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viime vaiheessa vastauspuheenvuoro kääntyi edustaja Zyskoviczille. (Naurua)

14.27 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työllisyysmäärärahoilla on oma roolinsa työllisyyden kehityksessä, mutta kuten esimerkiksi edustajat Ala-Nissilä ja Vanhanen ovat täällä todenneet, niin luonnollisesti yleinen talouspolitiikka on kaikkein vaikuttavinta. Tähän liittyy nyt tämä tekeillä oleva laaja työmarkkinasopimus.

Todettakoon nyt ensin, kun hallitusta moititaan, että ikinä tällaisia neuvotteluprosesseja ja tällaista miinusmerkkistä ratkaisua ei olisi syntynyt ilman sitä, että hallitus on painanut päälle. Tällä sopimuksella tulee olemaan merkittävä työllisyysvaikutus. Puhutaan kymmenistätuhansista työllisistä.

Mitä sitten tulee kokoomuksen ja hallituksen suhtautumiseen, niin hallitus tällä hetkellä tarkastelee syntynyttä neuvottelutulosta, tarkastelee sitä julkisen talouden vaikutusten kannalta, tarkastelee siltä kannalta, pyritäänkö siinä rajaamaan hallituksen toimintaa säästöjen ja uudistusten osalta, ja tarkastelee sitä sen osalta, mitä paikallisesta sopimisesta on tarkoitettu. Sen jälkeen hallitus tekee omalta osaltaan lopullisia ratkaisuja.

14.28 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talvivaaran kaivos on tärkeä työllistäjä Kainuussa, ja se puhuttaa paljon meidän vaalipiirissämme, mutta tämän lisätalousarvion äärellä herää vakava kysymys, milloin veronmaksajien rahan kaa-taminen Talvivaaraan loppuu. Ei ole järkeä ylläpitää kannattamatonta ja ympäristön kannalta haitallista kaivostoimintaa, mikäli ei ole uskottavaa näkymää siitä, että kaivosprosessi saadaan toimimaan, toiminta tulee kannattavaksi ja ympäristöongelmat saadaan hoidettua. Ja ennen kuin eduskunta myöntää tämän ehdotetun lisämäärärahan, sen tulee saada kattava ja luotettava selvitys kaivoksen todellisista toimintaedellytyksistä. Mainospuheet ja katteettomat toivomukset nikkelin maailmanmarkkinahinnan noususta eivät enää riitä.

Kaivoksen alasajokin toki maksaa, mutta jos näkymää kannattavuudesta ei ole, on surullisena todettava, että on järkevämpää ja halvempaa käyttää julkiset rahat kaivoksen hallittuun alasajoon kuin jatkuvasti pumpata lisärahaa kannattamattomaan toimintaan. Kysyisin: eikö voitaisi Kainuun työllistämistoimintaa tehdä kestävämmällä tavalla (Puhemies koputtaa) kuin tällä tavalla?

14.29 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan ensiksi haluan minäkin yhtyä tuohon edustaja Heinosen ihmettelyyn siitä — kun lisäbudjetissa on näin merkittäviä asioita kuin tämä Metsähallitukseen liittyvä kysymys ja Terrafameen liittyvä kysymys — että olisi ollut suotavaa, että asianomaiset ministerit olisivat myös tässä salissa keskustelemassa näistä asioista. Valiokuntakäsittely on tietenkin tärkeä, mutta tämä on se julkinen areena, jolla näitä asioita pitäisi kyetä selvittämään.

Puhemies! Eri puolilta Suomea kuuluu nyt erittäin huolestuneita yhteydenottoja nimenomaan työllisyyden osalta. Starttirahoista on pulaa. Ihmisille sanotaan eiota tuolla työvoimapalveluissa. Siksi haluan kyllä kysyä, mitä te, ministeri Stubb, näille nyt työttömänä oleville ihmisille haluatte sanoa, koska se, että me nyt kerromme säilyttävämme olemassa ole-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

via työpaikkoja, ei riitä heille. He tarvitsisivat polkuja työelämään, ja niitä polkuja ei synny ilman, että tulee myöskin rahoitusta näille tärkeille toimijoille. Ja te leikkaatte. Mikä on tämä yhtälö tässä?

14.30 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisten turvallisuudentunnetta koetellaan nyt niin ulkoapäin kuin myöskin sisäisen turvallisuuden osalta, ja nythän tässä lisäbudjetissa ollaankin poliisitoimintaan ehdotettu 1,7 miljoonaa euroa lisää kohdistuen tähän peltipoliisitoimintaan ja siihen liikenneturvallisuuteen. Ei ollenkaan huono kohde sinänsä. Tässä tietysti tiukassa tilanteessa pyritään suuntaamaan varoja enemmän toimistotiloista kohti toimintaa ja samalla sitten noin seiniä vähentämällä pyritään myöskin niitä poliisien työpaikkoja säilyttämään, mikä on näin työvoimapolitiittisestikin tietysti viisautta, puhumattakaan sitten sisäisestä turvallisuudesta.

Tietysti täytyy jo kysyä sitä, että joko ollaan siinä tilanteessa, että poliisimiehiä ei enää voida vähentää, vaan että nimenomaan siihen on jatkossa suunnattava. Nyt sitten kun sisäisen turvallisuuden ohjelmaa ollaan työstämässä ja aloittamassa, niin tähänkin on kiinnitettävä huomiota.

Tosin sitten on hyviä kokemuksia myös digitalisaatiosta ja palveluautoista. Muun muassa Keski-Suomessa on tällainen palveluautojärjestelmä ollut ja siitä on ollut hyviä (Puhemies koputtaa) kokemuksia, ja jos valtiovarainministeri tietää tästä jotain, (Puhemies: Nyt on aika reilusti aika ylitetty!) niin kuulemme kyllä vastauksen.

14.32 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä työllistämiskysymyksestä: Ehkä se kuvaa tätä vasemmisto-opposition tempputyöllistämiskysymystä, että täällä penätään joidenkin kymmenien miljoonien määrärahoja budjettiin, kun samaan aikaan valtakunnassa käydään nimenomaan ratkaisevaa viikkoa sen osalta, saadaanko oikeasti Suomen kilpailukykyä pelastettua, saadaanko oikeasti nimenomaan niitä työttömiä työllistettyä riittävän alhaisella kynnyksellä. Haastehan tässä nyt erityisesti on muodostumassa tämän verotuksen puolelle siitä, sisältääkö tämä käsillä oleva paketti riittävät elementit tuloverotuksen alentamiseen.

Onneksi joka tapauksessa tietysti meillä on tulossa kysymyksiä, esimerkiksi sote-alueiden rahoituksen yhteydessä, joissa täytyy miettiä verotuksen painopistettä valtion puolella uudelleen. Toivoisin, että jos kerran täällä näin voimakkaasti ollaan työllisyydestä kiinnostuneita, niin siinä vaiheessa eduskunnan selvä enemmistö ajaisi sitä, että verotuksen painopistettä siirretään nimenomaan työn verottamisesta muihin verolajeihin, joilla on pienempi vaikutus kuin työn ja yrittämisen verotuksella tämän maan pelastamisen hankaloittamiseen. Toivon, että tämä näkyy siinä vaiheessa, kun veroista päätetään. — Kiitos.

14.33 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei se ole mitään tempputyöllistämistä, kun joku haluaa aloittaa yritystoiminnan ja tarvitsee siihen starttirahaa, tai se, että yritys saa tukea siihen, että pystyy työllistämään työttömän ihmisen. Se on nimenomaan niitä toimia, joilla ihmiset, jotka ovat pulassa, työttöminä, pääsevät kiinni. Viime vuonna työllisyysmäärärahat loppuivat kesken kesäkuun alkupuolella, ja niitä rahojakin leikattiin tähän vuoteen — samaan aikaan, kun työttömyys on kasvanut. Ja nyt sanotaan, että ratkaisu on tämä niin sanottu yhteiskuntasopimus. Kysyisinkin valtiovarainministeri Stubbilta, että kun työaikaa pidennetään, niin miten se lisää työllisyyttä, miten työttömät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

saavat enemmän työpaikkoja tai miten se, että siirretään ostovoimaa arviolta 2 500 miljoonaa euroa työntekijöiltä yrityksille, tämä ostovoiman leikkaus, lisää työllisyyttä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Kiljunen, ja muutaman puheenvuoron jälkeen on sitten ministerillä vastauspuheenvuoro.

14.34 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nuoriin ja työvoimapalveluihin panostaminen on totaalisesti unohtunut hallituksessa. Tässäkään talousarviossa, joka meillä on tänään täällä käsittelyssä, ei ole panostettu nuoriin eikä pitkäaikaistyöttömiin lainkaan. Hallituksen toimettomuus näkyy muun muassa siinä, että palkkatukityössä on 17 prosenttia vähemmän, työkokeilussa 22 prosenttia vähemmän sekä työvoimakokeilussa noin 17 prosenttia vähemmän työntekijöitä kuin viime vuonna. Eliikä hallitus ei todellisuudessa panosta pitkäaikaistyöttömiin ja nuoriin lainkaan. Me tiedämme, että nyt tämä työllisyysmäärärahojen lisääminen ja nuoriin panostaminen on kannattava investointi ja pysyvä syrjäytyminen yhteiskunnasta maksaa jokaisen nuoren kohdalta noin miljoona euroa. Miten te perustellette sen, että te annatte nuorten syrjäytyä, kun samanaikaisesti tiedätte, että se tulee maksamaan jokaisen nuoren kohdalta noin miljoona euroa? Mikä on se tulevaisuuteen panostus, johon te nyt, ministeri Stubb, suuntaatte?

14.35 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä opposition kritiikki on meille kyllä tuttua jo edellisistä keskusteluista, mutta kerrataan: Kilpailukyky on se, mikä tuottaa Suomeen yksityissektorin työpaikkoja. Yksityissektorin työpaikat ovat ne, jotka vahvistavat valtiontaloutta eivätkä heikennä sitä. Näistä teidän keinoistanne voisi päätellä, että meillä on aivan eri käsitys siitä, kuinka vaikeassa tilanteessa Suomi on ja kuinka suuria uudistuksia tarvitaan.

Kun te katsotte yhtä lisäbudjettia ja valitatte, että tässä ei ole sitä ja tätä ja tästä puuttuu tämä ja tuo ja mitään ei muka tehdä, niin kyllä minä ihmettelen, ettekö te ole seuranneet lainkaan, mitä muuta hallitus koko ajan tekee. Juuri tällä viikolla on valmistumassa aivan historiallinen muutos tähän Suomen pitkään jatkuneeseen negatiiviseen kierteseen. Meillä on tulossa historiallinen käänne, ja te penäätte muutamia pieniä miljoonia tässä lisätalousarviossa. Todellisuudessa meillä on tapahtumassa niin paljon, että nyt vaikuttaa enemmän siltä, että te ette jotenkin suostu näkemään sitä, mitä on tapahtumassa. Me olemme nimenomaan ratkaisemassa nämä kysymykset, mitä te haluatte, niillä areenoilla, missä ne oikeasti on mahdollista ratkaista, (Paavo Arhinmäki: Konkreettisesti miten?) siten, että Suomi saa kilpailukykyä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä vastauspuheenvuorot, edustaja Alanko-Kahiluoto, edustaja Salolainen ja edustaja Kari, ja sen jälkeen ministerillä vastauspuheenvuoro.

14.36 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä ihmetellä tuota tyhjän puheen määrää. Sampo Terho kehuskelee sillä, että hallitus on tekemässä historiallisen käänteen, mutta mitään konkretiaa ei tule siitä, että mikä se käänne on ja miten se tehdään.

Mitä tulee tähän Terrafamen edelleenrahoittamiseen, niin täytyy sanoa, että jos melkein mihin tahansa Kainuussa suunnattaisiin nuo samat määrärahat, niin saataisiin enemmän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

työpaikkoja kuin pumppaamalla Talvivaaran likakaivoon. On vaikea löytää vastaavaa ympäristökatastrofia, vastaavaa konkurssia, vastaavaa likakaivoa ja turhaa hanketta, kun vertaa tähän Talvivaaraan. Ainoastaan Suomen turhat ydinvoimahankkeet tuntuvat vetävän tälle enää vertoja.

Ja mitä tulee tähän yhteiskuntasopimukseen, jota täällä on kiitelty, niin siinä itse asiassa siirretään taas matalapalkkaisilta naisaloilta rahaa yksityisten yritysten tukemiseen. Miten hallitus aikoo vastata siitä, että kokonaisuus tästä yhteiskuntasopimuksesta on sitten kuitenkin lopulta oikeudenmukainen, (Puhemies koputtaa) ettei vain kiusata taas pienipalkkaisia naisia?

14.38 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Talvivaaran kaivos ei ole elinkelpoinen. Ei ole esitetty mitään sellaista, mikä ainakaan minut saisi uskomaan, että se on tulevaisuudessa elinkelpoinen. Mitään sellaista en ole nähnyt. Sitä paitsi koko projekti on auki siinä mielessä, että Nuasjärven purkuputki ei ole vielä saanut lainmukaista päätöstä. Jos se kaatuu, siihen menee mukkelis koko kaivos.

Tässä on tapahtumassa aikamoisia ympäristörikoksia, joiden maksaminen tulevaisuudessa täytyy joka tapauksessa hoitaa. Nyt valtiovarainvaliokunta on todella kovan paikan edessä. Heidän täytyy nyt objektiivisesti katsoa, mikä tämä tilanne todella on: heitetäänkö 40 miljoonaa hukkaan tuonne korpeen, ilman että siitä seuraa mitään muuta kuin työllisyystulos, joka sinänsä on myönteinen, mutta ei se ratkaise tätä kysymystä. Minä jään odottamaan valtiovarainvaliokunnalta objektiivista arviota tästä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Annan vähän poikkeuksellisesti nyt saman ryhmän toiselle edustajalle heti puheenvuoron. Edustaja Suutari, olkaa hyvä, vastauspuheenvuoro teille.

14.39 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys tosiaan sisäisestä siirrosta, ja raha on ihan sama, annetaanko se nytten sinne — joka tapauksessa se tarvitaan, vaikka se ajettaisiin alas sitten kesällä. Mutta nyt sitten huhtikuussa todennäköisesti saadaan Vaasan hallinto-oikeudelta päätös tästä purkuputken puolitetusta luvasta. Vaasan hallinto-oikeushan puolitti sen purkuputken luvan sinne, ja kuormitusta ei ole tällä hetkellä sitten huomattu siinä Nuasessa sen enempää. Minä itse asun siinä rannalla ja siinä Talvivaaran vieressä, että olen kyllä kiinnostunut tästä ympäristöstä ja olen ollut kiinnostunut ympäristöstä aikaisemmin kuin ehkä yksikään teistä. Olen siellä paikkakunnalla asunut vuodesta 2007 lähtien, ja se on minun lapsuusmaisemiani, että siinä mielessä minä tiedän tämän tilanteen.

Täytyy sanoa, että täällä minun mielestäni vouhotetaan tästä asiasta vähän liikaa. Odotetaan nyt sitten valtiovarainvaliokunnan ja siellä asiantuntijajaoston esitystä asiasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Debatin tässä vaiheessa viimeinen puheenvuoro edustaja Karille.

14.40 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tähän edustaja Salolaisen puheenvuoroon voi ehkä lisätä sen, että nyt eduskunnalle tarvitaan ulkopuolinen selvitys niin Terrafamen kuin tämän koko Talvivaaran tilanteen selkeyttämiseksi tässä salissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Mutta puheenvuoron pyysin varsinaisesti edustaja Kataisen puheenvuoron jälkeen. Oli kyse poliisien määrärahoista. Lisätalousarviossa lisätään 1,7 miljoonaa peltipoliiseihin. Samaan aikaan oikeitten poliisien, poliisimiesten ja poliisinaisten, määrä uhkaa kehyskaudella laskea 7 500:sta noin 6 500:aan, siis yli tuhannella poliisimiehellä ja -naisella. Korjataanko tämä poliisien määrän taso nyt keväällä, kun eduskunnalle tulee hallitukselta talousarvion kehysten tarkistaminen? Me tarvitsemme sisäiseen turvallisuuteen jotain muuta kuin katupartioita tai ylipäättänsä tilannetta, jossa sisäisen turvallisuuden kokonaisuus on vielä varsin hahmottumaton.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri Stubb, pöntöstä 4 minuuttia. Debattia jatketaan ministerin puheenvuoron jälkeen sitten vielä kotvan.

14.41 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa puhemies! Jos sallitte, niin nostaisin esille kolme kysymystä, jotka tässä debatissa olivat pinnalla.

Ensimmäinen liittyy Terrafameen. Aivan kuten monet edustajat ovat todenneet, tämä on oikeasti vaikea kysymys. Tähän liittyy sekä työllisyys, ympäristö että talous. Vuonna 2015 muistaakseni lisätalousarviossa lisäsimme määrärahoja Terrafameen ja silloiseen Talvi-vaaraan 209 miljoonaa euroa ja tänä vuonna sitten noin 28 miljoonaa. Tässä on paljon avoimia kysymyksiä, ei siitä pääse yli eikä ympäri: täällä on mainittu nikkelin hinta, meneillään olevat oikeusprosessit.

Se, mihinkä me hallituksena tällä hetkellä pyrimme, on se, että me löydämme Talvivaaran kaivokseen, Terrafameen, ratkaisun, joka on sekä työllisyyden näkökulmasta, taloudellisesti että erityisesti ympäristön näkökulmasta se järkevin. Tässä ei voi ikään kuin nostaa käsiä pystyyn. Ja olemme myös tietoisia siitä, että jossain vaiheessa on valinta tehtävä. Se ratkaisu, jonka me nyt esitämme tässä talousarviossa, on se 38 miljoonaa, jolla päästään tämän kevään, kesän yli.

Toiseksi, jos sallitte, voisin sanoa muutaman sanasen tuosta työmarkkinatilanteesta, koska se nousi paljon esille tässä keskustelussa. Voisin kertoa sen verran, kuten varmasti moni tietää, että olemme tänään aamulla hallituksen piirissä tavanneet työmarkkinajärjestöt. Tapaaminen kesti noin 2 tuntia, 8:sta 10:een. Kävimme läpi niitä yksityiskohtia, joita työmarkkinajärjestöt omassa yhteiskuntasopimuksessaan ovat meille esittäneet. Samalla tapasimme juuri ennen eduskunnan istuntoa Suomen Yrittäjät ja kävimme keskustelua heidän kanssaan paikallisesta sopimisesta.

Hallituksen tämänhetkinen tulokulma on se, että valtiovarainministeriön virkamiehet yhdessä työmarkkinajärjestöjen ekonomistien kanssa tarkastavat niitä lukuja, joihinkä koko yhteiskuntasopimus työmarkkinaosapuolten näkökulmasta pohjautuu. Se tapaaminen alkaa muistaakseni tuossa 15.30, ja toivon mukaan sieltä löytyy sitten ainakin lukujen pohjalta yhteinen sävel. Hallitus tekee sitten oikeastaan arvionsa kokonaisuuden kannalta, ja me peilaamme kokonaisuutta ja erityisesti hallitusohjelmaa eli sitä, millä tavalla yhteiskuntasopimus heijastaa hallitusohjelman tavoitteita 4 miljardin euron sopeutuksesta, työllisyystilanteen parantamisesta tai vaikkapa yksikkötyökustannusten alentamisesta, ja sen pohjalta me teemme hallituksena tästä kokonaisuudesta ratkaisut.

Itse näkisin niin, että on kaksi avointa kysymystä, joita edelleen tarkastelemme. Yksi liittyy talousvaikutuksiin eli siihen, mitkä ovat tämän paketin talousvaikutukset, ja toinen liittyy sitten paikalliseen sopimiseen. On hirveän tärkeätä, että maltilla katsotaan tätä kokonaisuutta, miten sen kanssa voidaan edetä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Kolmas huomio liittyy meidän talouspolitiikan yleiseen viritykseen, joka nousi jälleen kerran ja ihan aiheellisestikin keskusteluun. Me lähdemme siis siitä — ymmärrän sen tulokulman, jonka oppositio esitti työllisyystoimenpiteissä — että isossa kuvassa on kyse työn tarjonnasta ja kysynnästä. Sellaiset suuret rakenteelliset uudistukset, jotka avittavat ja parantavat meidän työllisyystilannetta, liittyvät paljon paikalliseen sopimiseen ja vaikkapa niihin kannustinloukkuihin, joita meillä järjestelmässä on. Täällä mainittiin muuten vanhemmuuden kustannusten tasaaminen. Kyllä, hallitus tulee viemään tämän eteenpäin, näin olemme hallituksen sisäisesti puhuneet. Tämä on eräänlainen työllisyystoimenpide ja nimenomaan työllisyystoimenpide, joka vahvistaa naisten asemaa työmarkkinoilla.

Toinen finanssipoliittinen viritys on tietysti julkisen talouden sopeuttaminen. Täällä peräänkuulutettiin, että teettekö muutoksia kehysriihessä. Kyllä meidän tavoitteemme on edelleen sama, eli tavoitteena on julkisen talouden sopeuttaminen 4 miljardin verran ja siten, että velaksi eläminen loppuu 2021 ja velkaantuminen tahtuu 2019.

Viimeinen huomio liittyy veropolitiikkaan, joka mainittiin useissa puheenvuoroissa. Tässä hallituksen tulokulma ei ole muuttunut. Me panostamme sellaisiin toimenpiteisiin, jotka lisäävät tässä maassa ahkeruutta, eli pyrimme laskemaan työn verotuksen kokonaistaakkaa. Ja kyllä, olen samaa mieltä niiden kanssa, jotka totesivat, että yhteiskuntasopimus itse asiassa on käytännössä työn verotusta kiristävä toimenpide. Sen takia me myös tarkastelemme sitä tällä hetkellä tarkkaan.

Viimeinen huomio on se, että meidän kokonaistavoitteemme myös verotuksen saralla on se, että kokonaisveroaste ei kiristy.

14.47 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulle jäi hieman epäselväksi nyt hallituksen suhtautuminen tähän paikalliseen sopimiseen. Kun työministeri Lindström julkisuudessa on todennut, että tämä malli, mitä nyt on neuvoteltu, riittää, niin onko se valtiovarainministerin kanta, vai onko hallituksella joku kolmas kanta, joka ei välity nytten sitten tänne eduskunnan keskusteluun? Tässä kysyn teiltä, mikä on valtiovarainministerin kanta suhteessa tähän paikalliseen sopimiseen, josta keskusjärjestöt ovat neuvottelutuloksen saavuttaneet.

Toinen asia, josta olen hieman huolissani, on se, että kun työministeri Lindström on täällä eduskunnassa useampaan otteeseen todennut kuukausien ajan, että otetaan käyttöön tämä malli, jossa peruspäiväraha passiivisena päivärahana saatetaan aktiiviseen käyttöön, ikään kuin työllistämismäärärahoiksi, aktiivisiin toimenpiteisiin — ja se ei maksa mitään, itse asiassa säästää valtion kustannuksia — niin missä tämä viipyy. Tällä saataisiin työllistettyä niitä tuhansia ihmisiä, jotka odottavat sitä työllistämisrahaa, aktiivirahaa, jotta he voisivat työllistyä palkkatuen muodossa. Sitä odotetaan nyt siellä kentällä, (Puhemies koputtaa) ja toivon, että tämä otetaan äkkiä käyttöön.

14.48 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec totesi, että tämä hallitus on tehnyt sellaista, mitä mikään hallitus ei ole aiemmin tehnyt. Ja niin on tehnyt. Ei mikään hallitus — ei Ahon porvarihallitus 90-luvulla eivätkä sen jälkeiset hallitukset — ole pystynyt vetämään palkansaajia sillä tavalla kölin alta kuin tämä perusporvarihallitus nyt pystyy tekemään. (Ben Zyskowiec: Silloin tulikin devalvaatio!) Vaikka tämä on paljon parempi kuin ne pahimmat pakkolakiehdotukset, niin kyllä tämä tulee olemaan aika vaikea ratkaisu palkansaajajärjestöille, ja sen takia muun muassa SAK miettii omissa liitoissaan, miten siihen suhtautuu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Tänä aamuna kuuntelin, kun Jyri Häkämieheltä toimittaja kysyi, että mitä työnantajat antoivat tähän pakettiin — ei penäämälläkään löytynyt yhtään kohtaa. Ja tämän on totta. Palkansaajille tarjottiin malarian ja koleran välistä vaihtoehtoa, työnantajat saivat terveyskylpyläreissun. (Naurua) Ja kysymys kuuluu: Millä turvataan se, että niitä työpaikkoja todella tulee, kun niitä ei ole tullut aiemmin yhteisöveron alennuksella, Kela-maksun poistolla? (Puhemies koputtaa) Miten tällä nyt taataan, että työnantajat todella investoivat, työllistävät eivätkä aja vain osinkoja?

14.49 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä viikko tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden myös oppositiolle aidosti ottaa kantaa siihen, minkä puolesta ovat, mitä vastaan ovat. Tämä äskeinen, edustaja Uotilan puheenvuoro kertoi siitä, että vasemmistoliitto selvästikään ei olisi kannattamassa tätä tekeillä olevaa sopimusta. Te olette esittämässä teidän keinonanne työllisyyden hoitoon — sinne pitkälle momentille työllisyysmäärärahoille — että lisätään rahaa ja valtio työllistää eri tavoin. Minusta olisi rehellistä nyt, että ottaisitte kannan, puollatteko tätä neuvottelujen loppuvaiheessa olevaa sopimusta vai ette.

Ja kyllä samaa vastausta odotan myös sosialidemokraateilta. (Eero Heinäluoma: Entäs hallitukselta?) Edustaja Rinne, oletteko puoltamassa sitä niillä tiedoilla, jotka on? — Hallitus on hakemassa tarkennuksia ja lisätietoja muun muassa paikallista sopimista koskevaan pykälään, joka ei kovin paljoa avaa ulospäin sitä, mitä täsmälleen tehdään. Kun vastaukset saadaan, sitten siihen otetaan kantaa.

14.50 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse asiassa täältä oppositiosta käsin on ehkä vieläkin vaikeampi arvioida niitä lopullisia kantoja, mitä on, kun sitä hallituskin joutuu vielä pohtimaan.

Itse asiassa mitä tulee paikallisen sopimisen problematiikkaan, kun tätä neuvottelutulosta selaa, niin täällä on paikallisen sopimuksen voimaantulo ilman liittotason hyväksyntää. Hyvää täällä on se, että edunvalvojien asemaa pyritään kehittämään työpaikoilla, mutta jos ajatellaan niin, että työpaikalla tulee riitä siitä paikallisesta sopimisesta, mikä on, niin olisi aika mahdoton tilanne, etteivätkö ammattiliitot voisi olla ratkaisemassa tätä asiaa joko työtuomioistuimessa taikka käräjäoikeudessa. Jos sitoutumaton eli järjestäytymätön työntekijä tekee paikallisen sopimuksen järjestäytymättömän työnantajan kanssa, ollaan melko mahdottomassa tilanteessa, että kuinka työntekijäpuoli voisi oikeutensa turvata, kun joutuisi itse henkilökohtaisesti maksamaan ne oikeudenkäyntikulut. Joten tässä on vielä paljon pohdittavaa.

14.51 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! (Eero Heinäluoma: Nyt tulee rakentava puheenvuoro!) Kun viime viikolla saimme lukea maaraportin, niin siinä oli aika lailla karua kerrottavaa: Suomi on samassa tilanteessa kuin Kreikka, meillä menee aivan yhtä huonosti. Missä on syy? Syy on siinä, mitä tässä maassa on tehty aikaisemmin. Syy on siinä, että asioita ei ole pantu tärkeysjärjestykseen. Syy on siinä, että ei ole otettu niitä rakenteellisia muutoksia käyttöön, mitkä olisi pitänyt ottaa käyttöön.

Täällä puhutaan nytten tukityöllistamisestä ja palkkatuesta. Täytyy ottaa huomioon, että kun tukityöllistetään ja palkkatukityöllistetään, niin se on valtio silloin, joka työllistää. Se ei ole tuottavaa työtä. Se, mitä tähän maahan tarvitaan, on investointeja, investointeja, investointeja, investointeja ja vielä kerran investointeja. Ja se, mikä on se kaikkein tärkein

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

asia tällä hetkellä, (Välihuutoja vasemmalta) minkä hallitus on ottanut omassa ohjelmassaan esiin, on se, (Hälinää — Puhemies koputtaa) että kaikki työllistymisen esteet on poistettava. Vaikka työllistyisi päiväksi, viikoksi, (Puhemies koputtaa) kuukaudeksi tai vuodeksi, sen täytyy aina olla kannattavampaa kuin se, että saa tukea sieltä. Ja se verotusasia tässä kohdin puuttuu, arvoisa valtiovarainministeri.

14.52 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En kyllä meinannut uskoa korviani, kun kuulin edustaja Vanhasen, entisen pääministerin, puheenvuoron. Me siis täällä äsken oppositiosta kysyimme, käykö tämä paikallisen sopimisen malli kokoomukselle. Se jäi epäselväksi. Käykö tämä ratkaisu hallitukselle? Sen täällä moni todisti, että jäi epäselväksi. Täällä on hallituspuolueiden edustajia, jotka ovat aikaisemmin ottaneet kantaa, että tätä ratkaisua ei pitäisi hyväksyä, ja edustaja Vanhanen, joka tähän mennessä on sanonut, että opposition ei nyt pitäisi sotkea tätä prosessia, nyt vaatii täällä jo vastauksia ennen kuin hallituksella on edes omaa kantaa olemassa.

Nyt olisi tärkeää kuulla, mikä on hallituksen ja erityisesti kokoomuksen kanta. Aivan olennainen kysymys on se, että kello käy, sopimukset tulevat voimaan 2017, muodossa missä tahansa, ja tässä menee kaksi vuotta hukkaan, kun odotamme, ja työllisyys heikkenee ja työttömyys pahenee. Jos tämä syntyy, teillä olisi nyt vakautta ja näkymää muuttaa hallituksen talouspolitiikkaa työllistävämpään suuntaan ja ottaa käyttöön Rinteen malli. Kyllä, tämä on ostovoimalle kova ratkaisu, mutta sen takia olemme esittäneet esimerkiksi Emu-puskureita. (Puhemies koputtaa) Onko hallitus valmis näitä harkitsemaan?

14.54 Elina Lepomäki kok (vastauspuheenvuoro): (Eero Heinäluoma: Nyt selviää hallituksen linja!) Arvoisa puhemies! Hallitus ei ole vielä muodostanut kantaa asiaan, koska, kuten valtiovarainministeri Stubb totesi, yksityiskohdat ovat vielä auki ja niitä nyt selvitelään. Katsotaan sitten, miltä kokonaisuus näyttää.

Totuus on kuitenkin se, että Suomea ei nosteta tempputyöllistämisellä. Se tie on kuljettu nyt loppuun, ja sen vuoksi meillä on tällainen velkataakka kuin meillä on. Käytännössä ainoa tapa saada kestäviä työpaikkoja on se, että me laskemme pikkuhiljaa markkinataloutta Suomeen. Se tarkoittaa markkinataloutta myös työpaikoille, työmarkkinoille, ja sitä hallitus tässä osana nyt käytävää yhteiskuntasopimuskeskustelua ja sitä kokonaisratkaisua on pyrkinyt saamaan eteenpäin. Mutta lisäksi sitä markkinataloutta tuodaan myös muilla tavoin, eli tässä puretaan sääntelyä, sujuvoitetaan lupaprosesseja ja lisätään aukioloaikoja. Muun muassa kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen, joka oli historiallinen päätös, lisää tutkitusti merkittävässä määrin työpaikkoja.

14.55 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kylä maan oon nyt kauhia hämmästynyt, kun kuuntelen tätä hallituksen ilmoitusta. Minä en kyllä aidosti tiedä, oletteko te nyt hyväksymässä ja edistämässä tätä sopimusta vai ette. Ei tuosta valtiovarainministerin vastauksesta erkkikään ottanut selvää, mitä te olette tekemässä — joku hämärä kuvaus, että "me tarkastelemme täällä jotakin". Siinähan on selvä sopimus, jonka osapuolet ovat sopineet, kun te pyysitte heitä sopimaan. Hehän eivät tehneet sitä niin, että teillä ei olisi ollut mitään osuutta, vaan te pyysitte, että järjestöt hakevat yhteisymmärrystä. Nyt se on. Ja nyt te täällä niin kuin pyöritätte, että vielä tarvitaan jotakin. He ovat sopineet, että paikallista sopimista edistetään liittojen välisin sopimuksin. Eikö se ole aika selvää suomen kieltä? Mikä siinä on hämärää? Kaikki uskottavuus menee, jos ei hallitus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

tämmöisessä tilanteessa pysty toteamaan, että se on valmis hyväksymään tämän sopimuksen.

14.56 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä nyt tuntuu olevan epäselvyyttä näistä kannoista, niin kerrotaan nyt, että kristillisdemokraatit jo eilen sanoivat, että karkauspäivän kosintaan kannattaa kyllä vastata myöntävästi. On aivan selvää, että näissä yhteiskuntasopimusneuvotteluissa eteneminen ja myöskin paikallisen sopimuksen yksityiskohdissa eteneminen on äärimmäisen tärkeää Suomen talouden ja työllisyyden kannalta ja aivan keskeistä.

Mutta olisin halunnut valtiovarainministeriltä vielä kysyä, että kun näissä sosiaalivakuutusmaksuissa nyt ollaan tulossa sitten sinne työntekijöitten ostovoimaan, niin onko hallituksella kehyksissä varaa tulla sitten veronkevennyksellä vastaan ja paikata sitä tilannetta, jotta ei käy niin, että tosiasiallisesti työn verotus tätä kautta välillisesti lähtee sitten kiristymään.

Ja toisaalta haluan tässä antaa myös tunnustusta, ruusuja siitä hyvästä, että totesitte, että aiotte viedä eteenpäin tätä vanhemmuuden kustannusten jakamista. Tämä on erittäin hyvä uutinen, ja haluamme kyllä oppositiosta tässä kannustaa. Pitäkää siitä kiinni.

14.57 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin haluan aluksi kiittää ministeri Stubbia tästä myönteisestä uutisesta, että hallitus toteuttaa puheena olleen perhekustannusten tasauksen.

Mitä tähän sopimukseen tulee, niin demareille on epäselvää, mitä kokoomus ja hallitus. Ja Arhinmäelle on epäselvää se, miten yleensä tämä sopimus lisää työpaikkoja. Hallituksen ja kokoomuksen kannalta tärkeää on juuri se, vaikka Arhinmäki ei sitä ymmärrä, että tämä sopimus lisää työpaikkoja kymmenillä tuhansilla, enemmän kuin nyt puheena olevat aktiiviset työllisyysmäärärahat.

Joka tapauksessa hallitus hyvän sopimuksen jatkokäsittelyssä haluaa selvennystä vaikutuksista julkiseen talouteen, (Eero Heinäluoma: Oho!) haluaa selvennystä vaikutuksesta hallituksen mahdollisuuksiin tehdä jatkossa erilaisia politiikkapäätöksiä ja haluaa selvennystä siitä, mitä työmarkkinakeskusjärjestöt ovat tämän paikallisen sopimisen osalta tarkoittaneet.

Kun demarit täällä viestivät epäselvästi omasta kannastaan, niin, edustaja Lindtman ja edustaja Heinäluoma, teille konkreettinen kysymys: miltä osin SDP haluaa lisäselvennystä tähän sopimukseen?

14.59 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ei kannata nyt kantaa huolta siitä, ottaako hallitus kantaa tähän, koska varmasti se tulee ottamaan kantaa sitten, kun tiedetään, mitkä ovat sen täsmälliset vaikutukset kilpailukykyyn ja julkiseen talouteen ja mitkä myös sen tämmöiset sekä käytännön että juridiset vaikutukset tämän paikallissopimisen kautta, jotta työpaikoilla myös tiedetään, mistä on oikeus sopia ja mistä ei. Ja näihin vastaukset varmaan aika pian saadaan.

Kun — itse uskallan käyttää sitä sanaa — sopimus syntyy, niin sen jälkeen... Tietysti minä koetan malttaa siinä, että en muistuta SDP:tä siitä, että te ette suostuneet missään vaiheessa ottamaan kantaa edes sen tavoitteen puolesta, paljonko kilpailukykyä pitää parantaa. Te ette missään yhteydessä hyväksyneet ainuttakaan niistä käytännön ehdotuksista, joita hallitus oli tekemässä lainsäädännön kautta, (Välihuutoja vasemmalta) jotta sai tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

män neuvotteluprosessin liikkeelle. Mutta siitä huolimatta ennustan, että jos sopimus syntyy, tekin tulette hyväksymään sen.

15.00 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, että sosialidemokraattinen puolue ei ole osapuoli tässä sopimuksessa. Siinä ovat palkansaajien ja työnantajien keskusjärjestöt neuvottelleet sopimuksen, ja se on neuvottelutulos, jota sitten hallitus on ilmoittanut arvioivansa. Minulle on epäselvää se, miltä osin kokoomus tai hallitus ei ylipäättään ole valmis hyväksymään tätä sopimusta. Sehän on sen prosessin pohjalta tehty, jonka hallitus asetti tavoitteeksi tälle keskusjärjestöjoukkioille: hakea ratkaisu tähän kokonaisuuteen. Minulle on edelleen epäselvää näitten puheenvuorojen jälkeen, mikä on keskustan, kokoomuksen ja erityisesti myöskin perussuomalaisen kanta tähän kokonaisuuteen — ei selviä näistä puheenvuoroista, joita eduskunnassa on nyt käytetty. (Eero Heinäluoma: Joku tässä mättää!)

15.00 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, jos tämä hallitus aidosti olisi ollut kiinnostunut naisten aseman edistämisestä työmarkkinoilla, niin silloin te olisitte jättäneet subjektiivisen päivähoito-oikeuden rauhaan ja panostaneet päivähoiton laadun parantamiseen sen heikentämisen sijaan.

Mutta, valtiovarainministeri Stubb, tämä hallitus on linjannut, että veroaste ei saa nousta. Nyt tämä työmarkkinajärjestöjen eilen tekemä sopimus kuitenkin tarkoittaa, että palkansaajien veroluontoiset maksut tulevat nousemaan aika merkittävästikin kaikkien palkansaajien kohdalla. Tämä perittävä raha ei siis siirry valtion kassaan yhteisten palveluiden rahoittamiseksi, vaan se siirtyy suoraan yritysten kassaan. Aikana, jolloin yritykset mieluummin maksavat jättiosinkoja kuin laittavat rahaa työpaikkoihin ja investointeihin, ollaan tekemässä tällaisia massiivisia tulonsiirtoja palkansaajilta yrityksille, eli hallitus lähettää nyt tämän kilpailukyky politiikan maksun kokonaan palkansaajien maksettavaksi. Minä haluaisin kysyä valtiovarainministeriltä: onko tämä teidän mielestänne oikeudenmukaista politiikkaa, ja aikooko hallitus ollenkaan osallistaa suurituloisia osingonsaajia näihin talkoisiinsa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuorot, edustajat Elomaa, Harakka ja Hautala. (Paavo Arhinmäki: Zyskowicz esitti suoran kysymyksen!)

15.02 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos yhteiskuntasopimus syntyy, mitä toivon myös SDP:n haluavan, olisi se historiallinen, aivan kuten edustaja Terho tässä painotti. Kun puhutaan työllisyyden parantamisesta, on selvää, että työmarkkinaosapuolten kanssa pitää päästä sopimukseen. Siinä on jokaisen tultava vähän vastaan. Uskon, että sopimus syntyy. Sen myötä on työhyvinvointiin kiinnitettävä erityistä huomiota. Työn laatua voidaan entisestään parantaa. Tämä koituisi työntekijöiden hyväksi yhtä lailla. Miksi aina pitää asettaa työntekijä ja työnantaja vastakkain? Eikö voitaisi lähteä kehittämään uutta kulttuuria? Kaikkien meidän halu ja tahto on varmaan Suomen ja suomalaisten hyvinvointi.

15.03 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En kyllä uskaltaisi ostaa käytettyä autoa tältä hallitukselta. Kaupat on tehty, kättä on lyöty päälle, mutta sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

tuleekin vielä tämmöistä kiemurtelua ja varmaankin vielä jonkinlaista iltalypsyä. (Välihuutoja)

Toinen hämmennystä aiheuttava seikka on se, että ministeri Stubb on hokenut yhtä ainoaa mantraa: verotus ei saa keneltäkään kiristyä. Nyt ministeri itse myönsi, että verotus kiristyy sadoiltatuhansilta tavallisilta työntekijöiltä, pienipalkkaisilta julkisen sektorin naisilta, niiltä kuuluisilta kätilöiltä.

Mutta haluaisin puhua vielä pari sanaa yrittäjyydestä, koska tämä hallitus on olevinaan yrittäjähallitus. Starttirahathan loppuivat monin paikoin jo vuosi sitten. Uusyrityskeskusten liiton toiminnanjohtaja totesi, että viime vuonna starttiyrityksiä aloitti lähes tuhat vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Erityisen karu tilanne on pääministerin kotikentällä Oulussa, missä starttiyritysten määrä jäi alle puoleen edellisestä vuodesta. Että tällainen yrittäjähallitus. Todellinen luku on vielä suurempi. Uudellemaalle olisi syntynyt yli 2 000 yritystä enemmän, jollei starttirahoja olisi lopetettu. Tämä on yrittäjähallituksen karu saldo.

15.04 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset valtiovarainministerille siitä, että tässä lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä toitte tilannekatkauksen tästä työmarkkinaratkaisusta. Kuten me kaikki tiedämme, siellä on vielä avoimia kysymyksiä. Tässä salissa on tässä vaiheessa turha lähteä niitä aprikoimaan, mitä ne ovat, me ehdimme palata siihen keskusteluun vielä tuonnempana. Ei vahingoiteta nyt omilla puheillamme tämän mahdollisen työmarkkinarauhan aikaansaamista.

Täällä keskustelun alkuvaiheessa käytiin keskustelua siitä, mitkä ovat tämän lisätalousarvion työllisyysvaikutukset. Esimerkiksi Terrafamen määrärahan antaminen mahdollistaa sen, että siellä alueellisesti työpaikat vielä säilyvät. Pitää muistaa, että Terrafame on sataprosenttisesti valtion omistama yhtiö, eli nyt me omistamaamme yhtiötä pääomitamme niin, että se voi vielä toimia. Aika näyttää sitten sen, mikä sen kaivoksen tulevaisuus on, mutta tässä lisätalousarvion yhteydessä sitä asiaa ei ratkaista.

15.05 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan palata vielä tuonne kaukaisempaan puheenvuoroon, jossa edustaja Kiljunen mainitsi nämä nuorisotyöttömyystilastot ja huolen siitä, kuinka paljon yksi työtön tai syrjäytynyt nuori maksaa. Se on aivan totta, lasku on yli miljardi euroa, jos ei mitään tehdä. Mutta täytyy myös opposition varmasti ihan rehellisesti tunnustaa se, että tämä hallitushan on saanut perinnöksi tämän ongelman, mikä nuorisotyöttömyyden osalta ja nuorten syrjäytymisessä on. Meillä on yli 100 000 alle 29-vuotiasta nuorta aikuista, jotka eivät ole saaneet mitään toisen asteen koulutusta tässä vaiheessa vielä, kun ovat peruskoulun lopettaneet. Siellä on valtava savotta ja valtava työ.

Hallitus tekee kaikkensa, jotta tullaan kouluttamaan ja luomaan työpaikkoja näille henkilöille, ja sen takia hallitus onkin luomassa toisenlaista ammattikoulureformia, -uudistusta. Kuten varmasti tiedätte, siellä tullaan pureutumaan esimerkiksi osakoulutustyyppisiin koulutuspolkuihin ja työllisyyspolkuihin, joita aikaisemmat hallitukset eivät ole halunneet saada aikaiseksi, ikävä kyllä. Toivoisin, että sosialidemokraatit myös näkisivät sen mahdollisuutena luoda työpaikkoja, jos me teemme uudenlaisia polkuja, eikä aina laiteta tukoon sitten niitä ovia jonkun ammattijärjestön nimikkeen verukkeella.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Stubb joutuu lähtemään virkatehtäviin — siis muihin tärkeisiin virkatehtäviin, tämä on tavattoman tärkeä — ja ennen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

kuin hän lähtee, myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Wallinheimo, Arhinmäki ja Heinäluoma, ja sitten ministeri Stubb.

15.06 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työmarkkinaosapuolet ovat toden totta tehneet oman esityksensä, mutta VM:n laskelmien mukaan yhteiskuntasopimuksen vaikutukset jäävät kauaksi siitä, mitä hallitus alun perin vaati. Ehkä tämän voisi konkretisoida esimerkiksi, että hallitus halusi seiväshyppystermein riiman kuuteen metriin ja valitettavasti työmarkkinaosapuolet päätyivät kahteen metriin. Eli kyllä minä ainakin hallituspuolueen edustajana halusin tarkistaa tämän nyt, (Välihuutoja vasemmalta) kuinka tässä jäätii näin kauas. Mielestäni on ihan hyvä, että tässä otetaan nyt aikalisä ja katsotaan rauhassa, kuinka päädyttiin vain kahteen metriin.

15.07 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowitz oli varma, että tämä kahden metrin taso tuo kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja, mutta mistään muusta Zyskowitz ei ollutkaan varma ja sen vuoksi ei halunnutkaan ottaa yhtään mihinkään kantaa. (Välihuutoja oikealta)

Arvoisa puhemies! Kun Kela-maksut poistettiin, luvattiin, että se tuo työpaikkoja ja investointeja. Kun yhteisöveroa laskettiin, sen luvattiin tuovan työpaikkoja ja investointeja. Ja mitä me nyt näemme? Ennätysuuret osingot jaetaan, työttömyys vain pahenee, ja meillä on täydellinen investointilama. Miten hallitus lupaa, että tällä sopimuksella nyt ei kävisi juuri samalla lailla, että osingot vain kasvaisivat entisestään? Nimittäin maksajinahan tässä ovat tavalliset työntekijät, erityisesti pienipalkkaiset julkisen sektorin naiset, joiden lomarahoja leikataan vientiyritysten omistajien hyväksi. Työaika pidennetään, mikä merkitsee, että nykyiset työpaikat vähenevät. Ja alustavasti tämä kokonaisuus arvion mukaan siirtää noin 2 500 miljoonaa euroa työntekijöiltä työnantajille, eli sen verran ostovoima heikkenee, kun verotusta näiden veroluontoisten maksujen kautta kiristetään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän väliin vastauspuheenvuoro, edustaja Sampo Terho.

15.08 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt opposition tehtävä on toki aina kritisoida kaikkea, (Vasemmalta: Ei ole!) mutta jonkinlainen johdonmukaisuus olisi miellyttävää säilyttää uskottavassa kritiikissä. Te jatkuvasti olette meitä koko lyhyen hallitustaipaleen syyttäneet siitä, että asioita ei valmistella hyvin. No, nyt kun otetaan edes hetki aikaa katsoa, mitä ollaan sopimassa, niin te valitatte siitä, että nyt taas katsotaan sitä sopimuspaperia, mikä on valmistumassa, että niinkään ei saisi tehdä. (Välihuutoja) Te valloitatte tämän koko keskustelun sillä, että hallitus ei laita muutamaa miljoonaa (Hälinää — Puhemies koputtaa) johonkin lisätalousarvioon, kun me puhumme sata- tai tuhatkertaisista ongelmista, jotka pitää ratkaista, ja niitä juuri ollaan nyt ratkaisemassa. Te korostatte, että hallitus ei saa puuttua mitenkään näihin neuvotteluihin — eikä se niihin ole puuttunut — emmekä me saa painostaa mitään emmekä olla missään nimessä ansioituneita mistään, mitä on syntynyt. Mutta samaan aikaan te syytätte meitä siitä neuvottelutuloksesta jo etukäteen, nyt ennen kuin mitään sopimusta on edes vielä tehty valmiiksi. Eihän tässä teidän palautteessanne ole mitään tolkkua. Koko ajan hallitus on työskennellyt suomalaisten työpaikkojen puolesta ja te olette puhuneet tyhjää, mistä te syytätte meitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

15.09 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleensä on niin, että kun edustaja Zyskowicz pyytää puheenvuoron, niin selviää, mikä on kokoomuksen kanta, (Naurua) ja se tulee aika ymmärrettävällä suomella. Mutta tänään en lukuisista puheenvuoroista huolimatta vielääkään tiedä, hyväksyykö kokoomus vai eikö hyväksy ja mikä tässä nyt kangertaa. Mutta minua alkaa tämä pikkuhiljaa kiinnostaa, koska tässähän on selvästi tapahtumassa jotakin, jota ei ole meille eikä myöskään Suomen kansalle kerrottu. Tässä on käynnissä joku, en tiedä mikä, mutta joku. (Paavo Arhinmäki: Kokoomuksen iltalypsy!) — Olisiko iltalypsy? — Mutta palautan mieleen, että te pyysitte järjestöjä neuvottelemaan. Nyt teillä on neuvottelutulos. Ja nyt te ämpylöitte sen päällä ettekä tiedä, mitä pitää tehdä.

Palautan sitten toisen tosiasian mieleen. Liittojen, työnantaja- ja työntekijäpuolen liittojen, pitäisi tällä viikolla hyväksyä tämä sopimus neuvottelujen lähtökohdaksi. Voivatko he tehdä näitä päätöksiä, kun hallitus itse istuu tämän pinon päällä, jota se on vuoden ollut tekemään? Nyt sillä olisi tulos ja se ei pysty (Puhemies koputtaa) edes sanomaan, että me hyväksymme.

15.11 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä tuli toinenkin uutinen — toivottavasti joku media seuraa tätä keskustelua. (Eero Heinäluoma: Useita!) Kun SDP:ltä kysyttiin, mitä mieltä SDP on tästä saavutetusta neuvottelutuloksesta, niin SDP:n puheenjohtaja Rinne vastasi: emme ole osapuoli. Hyvä uutinen. (Eduskunnasta: Mikäs uutinen se oli!) — Se on uutinen. SDP ei ottanut kantaa esimerkiksi sen puolesta.

Sitten tämä edustaja Heinäluoman puheenvuoro. On kerrottu, mitä tapahtuu, toisin kuin edustaja Heinäluoma täällä totesi. Hallitus kokoontuu seuraavan kerran parin tunnin päästä ja arvioi tätä saavutettua neuvottelutulosta. Arvioinnin näkökulmat: 1) Julkisen talouden kannalta, mikä on vaikutus julkiseen talouteen? 2) Mitä siinä tarkoitetaan tietyillä kohdilla, jotka rajoittaisivat hallituksen toimintaa? 3) Mitä siinä tarkoitetaan tietyillä kohdilla, jotka liittyvät paikalliseen sopimiseen? Tämä on tämänhetkinen tilanne.

15.12 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko tämän matkan varrella, kun tätä yhteiskuntasopimukseksi kutsuttua työmarkkinaratkaisua on haettu — kaikine elementteineen lähtien sieltä hallituksen muodostaja Sipilän keskusteluista — sosiaalidemokraattinen puolue on todennut kaikissa yhteyksissä, että me kannatamme työmarkkinaratkaisua, joka luo vakautta tulevaisuuteen, luo ennakoitavuutta yrityksille ja kansalaisille, työntekijöille, palkansaajille. Ja niin totean tässäkin yhteydessä, että me kannatamme semmoista ratkaisua, joka luo tätä tulevaisuutta, ja olemme todenneet, että tässä ratkaisussa osapuolet, keskusjärjestöt, ovat päässeet neuvottelutulokseen.

Nyt on kysymys, niin kuin edustaja Heinäluoma totesi, siitä, mitä hallitus sanoo tästä, jotta keskusjärjestöt pääsevät jatkamaan neuvotteluja liitoissa. Nyt on kysymys siitä. Hallituksen pitää kyetä määrittelemään nyt oma kantansa. Ei ole järkeä kysyä oppositiolta, kun kysymys on hallituksen kannasta. (Vasemmalta: Juuri näin! — Välihuutoja oikealta)

15.13 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palatakseni vielä — arvoisa valtiovarainministeri Stubb on paikan päällä — tähän varsinaiseen kysymykseen elikkä lisätalousarvioon: jos hallitus pystyy jonkinlaisella hokkuspokkustempulla tuplaamaan nikkelin maailmanmarkkinahinnan ja poistamaan sen kiinalaisen nikkelirauta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

seoksen, puristamaan jonkinlaisen myönteisen päätöksen Vaasan hallinto-oikeudesta ja vakuuttamaan ja insinöörimään myös nämä prosessit kuntoon, niin kuinka pitkään valtion piikki on auki ja kuinka paljon veronmaksajien rahaa pörssiyhtiön pelastamiseen vielä tarvitaan tulevaisuudessa? Onko teillä tästä jokin arvio?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen puheenvuoro, edustaja Savola, ja sitten ministerillä puheenvuoro.

15.14 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työllisyys ja yrittäjyys ovat tietysti ne avaintekijät, ja työpaikkoja meidän pitää saada. Nyt yhteiskuntasopimuksen pohja on tehty työmarkkinajärjestöjen toimesta, ja kyllä ainakaan tämän palautteen pohjalta, mitä eri puolilta kuuluu, kukaan ei tunnu olevan täysin tyytyväinen siihen, joten ehkä siitä joitain kompromissiaineksia sitten on kokonaisuuteen löydettävissä.

Herra puhemies! Tämä Talvivaara-asia täällä on keskusteluttanut paljon. Kyllähän se on myös tiedostettava tosiasia, että jos yhtään rahaa sinne ei laitettaisi enempää ja toiminta pysäytettäisiin kuin seinään, niin myös ympäristövaikutukset sillä olisivat äärimmäisen suuret. Sen takia nyt täytyy kyllä kaikki tarmo keskittää siihen, että se kaivos saadaan ympäristövaikutuksiltaan toimivaksi mutta myös että tämä kannattavuus siinä saataisiin kohdalleen ja toiminta siellä käyntiin. Sillä on valtaisa merkitys Pohjois-Suomelle. Ainakin itse jaksan vielä tässä tilanteessa uskoa, että tällä mahdollisuuksia ja edellytyksiä tulevaisuuteen on.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ministeri Stubb, riittääkö 2 minuuttia? (Eero Heinäluoma: Ei riitä!) 3 minuuttia riittää yllin kyllin. (Ben Zyskiewicz: 12!)

15.15 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa herra puhemies! Ehkä kannattaa tässä viimeisessä kommenttipuheenvuorossa keskittyä työmarkkinakysymykseen, koska se on niin monella tapaa ajankohtainen ja akuutti. Se tarkastelutulokulma, joka meillä tällä hetkellä hallituksessa on, on osittain juridinen, koska tämä yhteiskuntasopimus sisältää yhdeksän kohtaa ja myös paljon juridisia ja monimutkaisia yksityiskohtia, joita me katsoimme, mikä niiden kokonaisvaikutus ja -merkitys on.

Toinen tarkastustulokulma meillä on tietysti poliittinen, eli me peilaamme sitä hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Mitä tarkoittaa yhteiskuntasopimus suhteutettuna meidän hallitusohjelmaamme? Mitä tarkoittaa nollapalkkaratkaisu suhteutettuna meidän hallitusohjelmaamme? Mitä tarkoittaa paikallisen sopimisen ratkaisu suhteutettuna meidän paikallisen sopimisen ehdotukseemme hallitusohjelmassa ja sitten siihen 72 prosentin työllisyystavoitteeseen?

Kolmas tulokulma, joka on myös erittäin tärkeä:

Tässä monesti ollaan ehkä viitattu siihen, että hallituksen valmistelu on ollut ontuvaa joko juridisesti tai taloudellisesti tai muutoin. Nyt me laskemme tarkkaan, mikä on kokonaisvaikutus tälle paketille. Ongelma tässä tietysti on se, että jokainen laskelma, joka tehdään, on osittain epätarkka, koska meillä ei ole empiiristä todistusaineistoa sille kokonaisuudelle, joka on pöydällä. Se on niin jättiläismäisen iso. Siis se on yhteiskunnallisesti todella suuri, ja sen takia me joudumme tekemään nämä laskelmat.

Annan vain yhden esimerkin, minkä takia valtiovarainministeriön virkamiehet ja työmarkkinajärjestöjen ekonomistit istuvat yhteiseen pöytään hetken kuluttua. Heillä oli eri

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

arvio muun muassa siitä, mikä on 24 työtunnin vuosittaisen lisäämisen kokonaisvaikutus julkiseen talouteen. Meidän arviomme mukaan se oli 1,5 prosenttia, kun taas muistaakseni työmarkkinajärjestöjen ekonomistien arvion mukaan se oli 1,3.

Toinen esimerkki: Mikä on tämän kokonaispaketin vaikutus työllisyysilanteeseen? Meidän arviomme mukaan muistaakseni 35 000 uutta työpaikkaa, kun taas työmarkkinajärjestöjen arvion mukaan 45 000 uutta työpaikkaa.

Vastaus, edustaja Heinäluoma, on se, että me käymme nyt tarkkaan läpi tämän kokonaisuuden. Me olemme keskustelleet työmarkkinajärjestöjen kanssa sekä taustalla että yhdessä. Me olemme keskustelleet Suomen Yrittäjien kanssa. Me jatkamme tätä kokonaisuutta, ja kun hallitus on valmis ilmoittamaan oman kantansa yhteiskuntasopimukseen, niin me tulemme sen totta kai tekemään ja me tulemme peilaamaan sitä hallitusohjelman kokonaisuuteen. (Touko Aalto: Milloin?) — En pysty antamaan tarkkaa aikataulua tässä vaiheessa.

Meillä on myös yksi työmarkkinajärjestökeskusliitto, joka ei ole vielä antanut omaa kantaansa tämän sopimuksen hyväksymiseen vaan antaa sen vasta maanantaina. (Välihuutoja) Me katsomme tässä, me etenemme ihan rauhassa. Tämä on niin jättäjäismäinen, edustaja Lindtman, tämä on ihan oikeasti niin jättäjäismäinen yhteiskunnallinen uudistus, että tässä täytyy nyt olla tarkkana ja katsoa, miten me laskemme tämän kokonaisuuden, mikä on sen juridinen vedenpitävyys ja millä tavalla sen kanssa edetään ja miten sitä peilataan hallitusohjelmaan. Tässä ei kannata hätiköidä, mutta kyllä hallitus tulee tähän yhteiskuntasopimukseen vastaamaan. Kuten me olemme toistaiseksi jo todenneet, tämä on askel oikeaan suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, täällä on vielä tavattoman paljon pyydettyjä vastauspuheenvuoroja. Nyt ehdotan niin, että jatkaisimme vielä hetken debattia, ja pyydän nyt uudestaan niitä, jotka haluavat vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. Puheenvuorot myönnetään nyt tässä pyydettyjen puheenvuorojen perusteella. — Ministeri Stubb.

Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Koska peräänkuulutetaan hallituksen kantaa, niin lähdemme sitä rakentamaan ja muodostamaan, siksi joudun poistumaan salista. Pahoittelen sitä. (Sirkka-Liisa Anttila: Mutta myönteisesti, eikö niin?) — Kyllä. (Eduskunnasta: Oikein!)

15.19 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin olisin toivonut, että täällä olisi kuulunut hallituksen rivistä myönteinen sana, sen takia, että nyt on tehty tietyllä tavalla historiaa. On kyetty sopimaan sellaisista asioista, joista aikaisemmin ei ole kyetty sopimaan. Niille pitää antaa oikea arvo. Se on ihan oikein, että hallitus purkaa auki sen, mitä nämä vaikutukset ovat, ja sitten toivotaan sen jälkeen, että päästään yhteisymmärrykseen kaikkien järjestöjen kesken siitä, että tällä voidaan mennä eteenpäin. Tämä on kerta kaikkiaan sillä tavalla historiallinen, että nyt kuitenkin vaikutukset ovat ihan oikean suuntaiset, ja näitä nyt tarvitaan. Ja tärkeää, totta kai, on tietää, mitkä ovat nämä vaikutukset sitten pidemmällä aikavälillä.

Täällä käytyyn keskusteluun totean sen, että edustaja Harakka peräänkuulutti työllisyysmäärärahoja sellaisesta budjetista, joka oli tehty sosialidemokraattien ollessa hallituksessa. Peräänkuulutan sitä, että kannattaa muistaa, mitä puuta täällä arvostelee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Sitten paikallisesta sopimisesta sanon lopuksi, että se viime kädessä rakentuu mitä suurimmassa määrin luottamuksen varaan, (Puhemies koputtaa) ja sitä luottamusta pitää kaikkien osapuolten rakentaa.

15.20 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti: Tästä Terrafamesta SDP kantaa huolta, Kainuun ja tämän alueen kaivoksen työllisyydestä, se on ehkä hyvä sanoa tässä. Samaan aikaan on löydettävä ratkaisu, josta löytyy tasapaino ympäristöarvojen kanssa sekä sitten työllisyyden kannalta kestävä ratkaisu. Nähdäksemme tämä edellyttäisi nyt sitä, että tästä tehtäisiin ulkopuolinen, rehellinen ja puolueeton arvio. Kyllä tämä yhtiönkin tekemä arvio on kohdallaan, mutta olisi järkevintä, että siitä tehtäisiin ulkopuolinen arvio. Ja haluan sanoa, että SDP kantaa huolta Kainuun työllisyydestä.

Arvoisa puhemies! Vielä, edustaja Zyskowicz, kun nyt selvästi on niin, että hallitus ei omaa kantaansa pysty antamaan, ja Zyskowicz täällä kyseli, että mitä lisäselvityksiä SDP haluaa, niin otan nyt yhden esimerkin. Nämä paikallisen sopimisen kirjaukset — minusta ne ovat täysin selkeitä, ei niihin mitään lisäselvityksiä tarvitse. Se on mustaa valkoisella, meille ne käyvät. Edustaja Zyskowicz, käyvätkö ne teille, käyvätkö ne kokoomukselle? Uskon, että tämä edesauttaisi tämän ratkaisun syntyä. Käyvätkö ne teille, edustaja Zyskowicz? (Ben Zyskowiczin välihuuto)

15.21 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan myös ottaa kantaa vähän tähän Terrafamen tilanteeseen.

Tilanne on erittäin hankala, ja varmasti nyt, jos tätä lisäbudjetissa tarkoitettua rahaa tässä kohtaa ei annettaisi, se olisi huono ratkaisu. Eli nyt sen edellisen päätöksen mukaisesti tämä ratkaisu tehdään.

Minun mielestäni edustaja Lindtman käytti hyvän puheenvuoron, sosialidemokraattien näkemyksen mukaan: nyt tarvittaisiin kyllä ihan oikeasti aito, ulkopuolinen arviointi, jotta me kaikki voisimme oman päätöksentekomme pohjaksi tehdä niitä ratkaisuja, sillä asian tuntijoiden mukaan ensi kesäkuussa tarvitaan 100 miljoonaa euroa lisää rahaa.

Puhemies Pekkarinen on tuonut omia näkemyksiään, jotka varmasti on syytä myös puntaroida, missä tilanteessa näitä tehdään. Mutta nikkelin hinnan vaikutus nyt tässä tilanteessa on ollut vain prosentin luokkaa tuloksesta, että se nyt ei ole tässä kohtaa ollut se ratkaiseva tekijä, mutta totta kai sen pitäisi nousta.

15.22 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteiskuntasopimus syntyi 38 tuntia sitten. Kun ajatellaan, kuinka valtavan iso se on pakettina ja monipuolinen, niin on aivan ymmärrettävää, että vielä nyt 38 tunnin kuluttua ei ole hallituksella lopullista kantaa sen sisältöön, koska hallitus ei ole ollut neuvottelupöydässä mukana. SAK esimerkiksi oli, mutta silläkään ei ole kantaa. (Eduskunnasta: Kyllä Lindströmillä on!) Tärkeää on, että se syntyi.

Nyt ovat työllisyysasiat olleet esillä voimakkaasti, ja totean, että viime vuonna Rinteen—Ihalaisten työllisyysbudjetin määrärahat loppuivat toukokuussa. Nyt on väitetty, että olisivat jo helmikuussa loppuneet tänä vuonna rahat. En sitä kyllä usko, mutta tilanne on tietysti vaikea. Mutta ministeri Lindström on moneen kertaan todella todennut, että nyt pyritään uudistamaan työttömyysturvaa, (Eero Heinäluoma: Kyllä!) koko järjestelmään käytettäviä rahoja niin, että ne ovat aktiivisessa työllisyyskäytössä. (Puhemies koputtaa) Odotetaan niitä tuloksia nopeasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

15.23 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi merkittävä asia, minkä takia tämä lisätalousarvio nytten tehtiin, on tämä Metsähallitus-asia. Meille lappilaisille tämä Metsähallitus-asia on erittäin tärkeä, ja tärkeää on se, että tilanne pysyy niin paljon nykytilassa kuin mahdollista vain on olemassa. Mutta on todellinen pelkotila, että tämä tilanne tulee muuttumaan, sillä huhtikuun puolivälissä tulee voimaan direktiivi palveluiden käyttöoikeussopimusten kilpailuttamisesta. Tässä on oikeasti olemassa pelko, että jos me emme nyt tee tätä osakeyhtiömallia, niin voi olla, että esimerkiksi puolalainen firma voittaa kilpailun ja yhtäkkiä minun kotikuntani Savukosken metsäasioista vastaakin tämä puolalainen firma, ja sen jälkeen me olemme ongelmassa. Tämä on niin suuri riski, että ainakaan minä en ole valmis ottamaan tätä riskiä. Kiitoksia siitä, että me nytten tässä aikataulussa olemme tämän asian saaneet liikkeelle, ja toivottavasti ei mitään muitakaan ongelmia nyt enää tule ja kaikki hoituu niin, että se on aikataulullisesti järjestetty.

15.24 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tietenkin ollut hyvin hämmentävää se, että hallitus ei kykene selkosanaisesti antamaan kantaansa tähän syntyneeseen neuvottelutulokseen, mutta... (Eero Heinäluoma: Ensimmäinen hallitus 50 vuoteen, joka ei osaa päättää!) — Niin, ensimmäinen hallitus 50 vuoteen. Hyvän aika, se on tietenkin sitten pala historiaa, syytä todeta pöytäkirjoihin.

Mutta, puhemies, täällä... (Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, yhteislausunnan sijasta edustaja Viitasella on puheenvuoro.

Kiitos, puhemies. — Minä vain ajattelin tässä myös sen todeta, että toinen asia, mistä me emme ole nyt saaneet selkoa, on se, että kehysriihessä pitäisi täällä monin perusteluin ilmituodusti tehdä ihan oikeasti suunnanmuutos tähän talous- ja työllisyyspolitiikkaan. Ja nyt haluaisin hallituspuolueilta sitoutumista (Välihuutoja) siihen, tuleeko kehysriihessä työllisyystoimia tässä ja nyt.

Ja toinen asia, mistä me sosialidemokraatit olemme sanoneet, että emme lopeta keskustelua ennen kuin hallitus korjaa tämän vääryyden, on tämä eläkkeensaajien verotus. (Ben Zyskowiczin välihuuto) Huomasin positiivisena, että viikonloppunakin tästä asiasta keskusteltiin (Välihuutoja) hallituspuolueiden toimesta, mutta (Puhemies koputtaa) sanoista tekoihin: korjaattekko eläkkeensaajien epäreilun verotuksen?

15.26 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan luonnollista, että kun on tällainen valtavan suuri sopimuskokonaisuus kuin yhteiskuntasopimus, niin sitä huolella tarkastellaan ja sen jälkeen siitä tullaan tekemään lopullisia päätöksiä. Aivan luonnollista, normaalia valmistelua, huolellista työtä.

Mutta ihmettelen tätä demarien maagista asennetta tähän yhteiskuntasopimukseen, yleensä koko suomalaiseen politiikkaan. Te olette huutaneet tässä salissa, että kaikki, mitä hallitus on tehnyt, on ollut aina väärin, (Vasemmalta: Ei, ei!) ja sitten sen jälkeen, kun te olette esittäneet oman mallinne, niin mitä siellä on? Katsokaa neljä vuotta sitten, edellinen vaalikausi, mitä tapahtui. Teidän positiiviset puheenne ovat olleet... Se neljä vuotta osoitti, että ei siellä ollut mitään. Ja teidän negatiivinen asenteenne kaikkea kohtaan, mitä hallitus esittää, on niin valtavan negatiivista, (Vasemmalta: Ei!) että minun kuivat koivuhalkoni-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

kin liiterissä homehtuvat teidän negatiivisuutenne edessä. (Naurua) Tehkää nyt, hyvä ihminen, jotakin rakentavaa joskus alkääkä aina arvostelko!

Totta kai hallitus tekee aina parhaansa ja yrittää parantaa ja tekeekin monia asioita. Meidän työllisyys ei koskaan parane, jos suomalaisen työn tulokset eli ne tuotteet maailmanmarkkinoille eivät käy kaupaksi. Se on se ratkaisu. Turha teidän on yrittää väittää mustaa valkoiseksi, kun se ei sitä ole.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt kyllä edustaja Heinäluomalla on puheenvuoro.

15.27 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen, meidän yritämme tässä tukea, että tämä yhteiskuntasopimus menisi maaliin. (Eduskunnasta: Hyvä, hyvä!) Me yritämme tukea teitä ja ihmettelemme kovasti, kun on yli puoli vuotta asiasta puhuttu ja te olette vedonneet eri tavoin, että on kiire ja kiire ja kiire, (Hannu Hoskosen välihuuto) ja nyt te ette itse tiedä, mitä tälle pitää tehdä, kun järjestöt ovat saaneet valmiiksi neuvottelutuloksen, jota te olette pyytäneet heitä tekemään. (Pia Viitanen: Ja me ollaan negatiivisia!) Nyt te olette ensimmäinen hallitus 50 vuoteen, joka ei tiedä, mitä se tekee, kun järjestöjen sopimus on syntynyt. (Välihuutoja) Ensimmäinen hallitus 50 vuoteen, ja sekin ihme piti nähdä, että kun järjestöt tekevät sen, mitä hallitus pyytää, niin hallitus jää istumaan sen kakun päälle (Puhemies koputtaa) ja ihmettelee, että mikä tämä tämänmoinen kakku on ja mitä laskelmia nyt vielä (Puhemies koputtaa) tarvitaan. Ei, hyvät ystävät, tästä tule mitään, jos te näin jatkatte.

15.28 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu aika lapselliselta tämä keskustelu, mutta minulle ei ole ainakaan vielä selvinnyt se, mitä on paikalliseen sopimukseen koskevaan kirjaukseen merkitty. Sitä mielelläni kuuntelisin, jos edustaja Heinäluoma sitten sanoisi.

Täällä on puhuttu työttömyydestä. Meille jätettiin 300 000 työtöntä viime vuonna. Oli nuorisotyöttömiä, pitkäaikaistyöttömiä, ja tämä kehitys jatkuu. (Eduskunnasta: Sekään ei teille riittänyt!) Samoin työttömyyspäivämaksut ovat vuodesta 2008 kohonneet 113 prosenttia samoin kuin ansiosidonnaiset päivärahat. Minkä takia? Kun nykyiset hallitukset eivät pystyneet hoitamaan työttömyyttä. Eli me olemme tässä asemassa, että toivottavasti tämä yhteiskuntasopimus tuo jotain muuta.

Ja kun Suomen pk-yritykset, joita on yli 90 prosenttia, työllistävät suomalaisia työntekijöitä, niin mikseivät ne tällä hetkellä työllistä? Siksi, koska ei ole menekkiä, ei ole markkinointia, (Eero Heinäluoma: Ei ole ostovoimaa!) ei ole kilpailukykyä. Eivät nämä pienet yritykset (Puhemies koputtaa) laita osinkoihin, ne vain laittavat työntekijöihin, että ne pystyvät siellä olemaan, ja myös investointeihin.

Pitäisi miettiä vähän, mitä täällä puhutaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, tätä debattia on nyt käyty kohta 1,5 tuntia. Lisätalousarvion debattiosuudeksi 1,5 tuntia on aika lailla maksimissaan. Vielä muutama vastauspuheenvuoro, ensin edustaja Andersson. Kohta lopetamme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

15.29 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä hallituspuolueiden edustajien käsitys työllisyyspolitiikasta on erittäin ihmeellinen. Totta kai finanssipolitiikka, veropolitiikka, elinkeinopolitiikka kaikki ovat erittäin tärkeitä työkaluja, kun mietitään, miten me saamme työpaikkojen määrää lisättyä ja työllisyysastetta nostettua. Mutta sen lisäksi tarvitaan työvoimapolitiikkaa ja tarvitaan työllisyysmäärärahoja. Siinähan tavoitteena on ihmisten työkyvyn ylläpitäminen, ihmisten työllistymisen helpottaminen, sitä työtä niiden kautta tehdään. Eli meillä tulisi olla riittävästi määrärahoja osoittaa nuorisotyöttömyyden hoitoon, pitkäaikaistyöttömien tukityöllistämiseen, starttirahoihin. Tästä on kyse.

On ollut työttömiä myöskin edellisen hallituskauden aikana, on työttömiä nytkin, mutta se suurin ero tämän hallituksen ja edellisen hallituksen välillä on se, että nuorisotakuun rahoitusta on leikattu, työllisyysmäärärahoja on leikattu kokonaan nuorisotakuusta pois, minkä lisäksi te olette leikanneet jo valmiiksi riittämättömistä työllisyysmäärärahoista.

15.30 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on käyty kovaa keskustelua mahdollisesti syntyneestä yhteiskuntasopimuksesta, ja itse olen niitä edustajia, jotka toivovat, että ensi maanantaina, kun SAK:n järjestöt ottavat siihen viimeistään kantaa, saadaan varmistus, että tämä sopimus syntyy. Ja toivon, että tässä salissa käyty keskustelu ei nyt aiheuta sitä, että siihen tulisi jotain epäselvää. Täällä on epäilty toisten kantoja siihen, mutta itse toivon, että järjestöt ja työmarkkinajärjestöt ja hallitus tekevät tästä hyvän sopimuksen.

Lisätalousarviossa otettiin kantaa myös peltipoliiseihin, joita itse läheisesti tunnen, koska minulla on heihin hyvä sellainen valokuvauksellinen suhde, (Naurua) ja pidän sitä hyvänä asiana, että tällä kannalla yhteiskunta kerää sitä rahaa. Tämä 35 000 euroa per tolppa (Puhemies koputtaa) on erittäin hyvä konsti kerätä tätä valtion kassaa, ja siihen me voimme itse aina vaikuttaa omalla ajokäyttäytymisellämme.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä debatissa kutakuinkin viimeinen puheenvuoro, edustaja Zyskowicz.

15.32 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Arhinmäki kertoi, että yhteisövero on alennettu eikä työpaikkoja ole syntynyt. Mistäköhän edustaja Arhinmäki tietää, mikä työllisyystilanne meillä olisi, jos yhteisöverokanta olisi esimerkiksi 26 prosenttia nykyisen 20 prosentin sijaan?

Edelleen edustaja Arhinmäki ei ymmärtänyt — ja muistan, että edustaja Anneli Kiljunen joskus aikaisemmin ei ymmärtänyt — miten työajan pidentäminen lisää työpaikkoja. No, se lisää siten, että jos työaikaa pidennetään ilman, että palkkaa nostetaan, niin se yrityksen valmistama tuote tai palvelu tulee jonkin verran halvemmaksi. Ja silloin se yritys saa sitä jonkin verran paremmin kaupaksi, ja silloin siihen yritykseen tulee enemmän ja uusia tilauksia, (Eduskunnasta: Enemmän osinkoja!) ja silloin siihen yritykseen syntyy uusia työpaikkoja. Näin se menee, ja, edustaja Arhinmäki, jos ette te minua usko, niin uskokaa edes palkansaajajärjestöjen ekonomisteja.

15.33 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Zyskowicz kysyi, että mistä tiedetään, mikä esimerkiksi yhteisöveron alentamisen vaikutus on ollut, mikä sitten olisi työllisyysvaikutus, niin se ainakin tiedetään, mikä sen vaiku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

tus on ollut osinkoihin. Tänä vuonna tullaan jakamaan ennätys-suuret osingot. Silloin luvattiin työpaikkoja, luvattiin investointeja. Se tiedetään, että meillä on investointilama. Meillä on investoinnit yhtä huonolla tasolla kuin 90-luvun alussa, ja samaan aikaan jaetaan ennätys-suuret osingot. Se tiedetään, mikä tästä seurasi. Ja kysymykseni oli: kun te tiesitte varmasti, että nyt tulee kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja, niin mistä te sen varmasti tiedätte, kun näin on käynyt edellisellä kerralla, kun samanlaisia tulonsiirtoja on tehty?

Mitä tulee työajan pidentämiseen, niin ainakin valtiovarainministeriö omissa laskelmissaan lähti viime syksynä (Puhemies koputtaa) siitä, että työajan pidentäminen nimenomaan johtaisi siihen, että tarvitaan vähemmän työntekijöitä eli on vähemmän työpaikkoja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vihonviimeinen puheenvuoro, edustaja Tolppanen.

15.34 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nytten aika hauska tullut näitä asioita.

Otetaanpa nuo palkkatukiasiat ensin. Edellisen hallituksen aikana ne pistettiin pankkoon heti vuoden alusta ja vaadittiin ihmisiltä 800 päivää työttömyyttä ennen kuin niitä annettiin.

Eläkkeistä taas — no, sehän tehtiin sosialidemokraattien ollessa hallituksessa, tämä taitettu indeksi. Nyt kun taitettu indeksi on eläkeläisille positiivinen, niin te haluatte ottaa sen pois, jotta taas eläkkeet olisivat entistä pienempiä. (Eero Heinäluoma: Kuka niin on sanonut?) Tämä on aika hauskaa.

Ja se, mikä olisi hyvä tietää tällä hetkellä, on se, mitä mieltä tosiaankin hallitus on tästä sopimuksesta, mitä mieltä SAK on tästä sopimuksesta ja mitä mieltä SAK:n takana sitten sosialidemokraatit ovat tästä sopimuksesta. (Eero Heinäluoma: Mitäs mieltä edustaja on?) Sen jälkeen kun päästään eteenpäin, niin olisi hauska tietää, mitä mieltä AKT on tästä, ja kun AKT:n kanta tulee, niin mitä mieltä EK on tästä. (Puhemies koputtaa) Aika monta... (Eero Heinäluoma: Entäs edustaja? — Eduskunnasta: Mikä teidän kantanne on, Tolppanen?) — Minä haluan yhteiskuntasopimuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt siirrytään puhujalistaan.

15.35 Touko Aalto vihr: Arvoisa herra puhemies! Terrafame Group Oy:n oman pääoman korottamiseen ehdotetaan 38,5 miljoonaa euroa toiminnan jatkumisen takaamiseksi. Samanaikaisesti esitetään 38,5 miljoonan euron peruutusta vuoden 2015 ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnetystä 100 miljoonan euron kaksivuotisesta siirtomäärärahasta. Vihreä eduskuntaryhmä ei voi hyväksyä esitettyä määrärahasiirtoa ympäristövahinkojen estämisestä Terrafame Group Oy:n oman pääoman korottamiseen.

Kuten debatissa toin esille, elinkeinoministeri Olli Rehn ei tuolta penkiltä ole pystynyt tässä salissa vastaamaan esitettyihin lukuisiin kysymyksiin siitä, miten hallitus pystyy vakuuttamaan yhdenkään sijoittajan siitä, että Talvivaaran kaivos kykenisi tulevaisuudessa tuottamaan markkinaehtoisesti voittoa. Olemme saaneet vain pettyä kerta toisensa jälkeen tehtyihin päätöksiin.

Meidän päättäjien osalta olennainen tieto on myös se — jos menee Terrafame Group Oy:n suunnitelmien kannalta täydellisesti — kuinka pitkään tuo valtion piikki on auki,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

kuinka paljon veronmaksajien rahaa pörssiyhtiön pelastamiseen vielä tarvitaan tulevaisuudessa ja mitä tapahtuu tilanteessa, jossa kaikki menee putkeen. Ja mitä putkiin tulee, Vaasan hallinto-oikeuden päätös Nuasjärjen purkuputkesta voi venyä vaikka juhannukseen, ensi syksyyn, vaikka vuoden päähän. Sitä ei voi tietää. Mutta sen voi tietää, että jos näin käy, Talvivaaran tarina on varmuudella paketissa.

Arvoisa herra puhemies! Jo vuoden 2015 toisen lisätalousarvion yhteydessä oli selvää, että Talvivaaran kaivoksen toiminnan jatkamisen turvaamista varten perustetun Terrafame Oy:n pääomittaminen 209 miljoonalla eurolla ei tule riittämään kahden vuoden ajaksi. Yhtä selvää oli myös se, että valtio joutuu pääomittamaan Talvivaaran kaivoksen toimintaa yksin, sillä yksityistä rahaa ei ole saatavissa nykytilanteessa. Yksityisten investointien puuttuminen johtuu siitä, että nikkelin maailmanmarkkinahinnan pitäisi nousta tuntuvasti, joidenkin arvioiden mukaan jopa tuplaantua, jotta toiminta voisi edes teorian tasolla olla kannattavaa. Vaikka nikkeli-kaivosten osalta tapahtuisi maailmanmarkkinoilla pudotuspeiliä, Kiina tuppaa markkinoille jatkuvasti halpaa nikkeli-rautaseosta, mikä vaikuttaa suoraan nikkelin maailmanmarkkinahintaan. Nikkelin alhaisesta hinnasta koituvia tappioita voi hieman kompensoida sinkin ja kobolttin myynnillä, mutta se on vain oireiden hoitamista.

Yksityisten investointien edessä seisoo siis nikkelin alhainen maailmanmarkkinahinta ja Vaasan hallinto-oikeus, mutta myös epävarmuus sitä kohtaan, että kaivoksen prosessit olisi kaikkien vaikeuksien jälkeen uskottavasti saatu toimimaan erikseen ja yhdessä. Yhtiön mukaan tulokset muun muassa bioliuotuksen osalta ovat lupaavia, mutta se ei kerro vielä mitään siitä, miten homma toimii pitkällä aikajänteellä.

Arvoisa herra puhemies! Koska hallitus ei ole pystynyt uskottavasti todistamaan, että Talvivaaran kaivos pystyy tuottamaan voittoa markkinaehtoisesti ja houkuttelemaan yksityisiä sijoituksia toiminnan ylläpitämiseksi sekä vastaamaan kestävästi liiketoiminnan lisäksi aiheuttamiensa ympäristöongelmien hoidosta, on edessä vain yksi vaihtoehto: kaivoksen hallittu alasajaminen.

Arvoisa herra puhemies! Talvivaaran kaivoksen hallittu alasajaminen on monen vuoden projekti ja maksaa arvioiden mukaan noin 300 miljoonaa euroa sekä ympäristöluvista koituvat kustannukset. Jos Talvivaaran kaivosta ei ole mahdollista saada kannattavalle ja kestäväälle pohjalle, kaivoksen hallittu alasajaminen on ennemmin tai myöhemmin edessä. Ja alasajamisen hinta vain nousee päivä päivältä. Edellä mainitusta 300 miljoonan euron summasta kaivos maksaa itse noin puolet, sillä kaivoksen toiminta ja myyntitulot eivät lopu kuin seinään. Ne rahat, jotka on suunniteltu käytettävän vääjäämättömän päätöksen pitkitämiseen, tulee käyttää Talvivaaran pilaaman ympäristön kunnostamiseen, alueen asukkaiden kärsimien haittojen korvaamiseen sekä uuden yritys- ja elinkeinotoiminnan tukemiseen, jotta kaivokselta työttömäksi jäävät ihmiset saavat mahdollisuuden työllistyä, elää ja asua myös jatkossa. — Kiitoksia.

15.40 Mika Niikko ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa hallituksen lisätalousarviosta pääosaan nousee selkeästi tämä Talvivaaran ja Terrafamen tulevaisuus ja toisena tietenkin laajemmin katsottuna Suomen työllisyystilanne. Valtiovarainvaliokunnassahan me kuulumme asiantuntijoita tästä Talvivaaran tilanteesta, ja olihan se tietenkin aika lohdutonta kuultavaa. Tietenkin tässä vaiheessa, kun me rupeamme korjaamaan aikaisemman yhtiön tekemiä virheitä, meidän täytyy nyt kuitenkin mennä järjellä eikä tunteella tässä päätöksenteossa. Me tiedämme, että Talvivaaralla ja tällä nikkeli-kaivoksella onnistues-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

saan olisi kuitenkin toimintaedellytykset ja työllistävä vaikutus sille väestömäärälle, joka leipänsä siltäkin alueelta saa.

Aikanaanhan tätä koko hanketta ei olisi pitänyt varmastikaan hyväksyä niillä perusteilla, mitä esitettiin, koska on tullut selväksi, ettei tämä liuotusmenetelmä välttämättä ole niin hyvä kuin on annettu ymmärtää. (Eduskunnasta: Ei ole!) Tosin nyt ollaan vähän niin kuin puun ja kuoren välissä: kun konkurssipesä tuli valtion syliin, niin nyt pitäisi löytää sitten kaikkein paras ratkaisu. Itseni on kuitenkin vaikea ymmärtää, että hyvin pikaisesti lähdettäisiin 300 miljoonan euron alasajon toimenpiteisiin. Se on kova hinta veronmaksajille jo siitä tehdystä työstä, millä tavalla sinne on tällä hetkellä investoitu. Meidän täytyy muistaa se, että kun siellä kaivostoiminnot on aloitettu, ne myös tuovat tuloja tähän yhtiöön. Liuotusmenetelmät kun vievät aikanaan eteenpäin, niin syksyllä ensi vuonna niistä aletaan saamaan jo merkittävää tuloa, ja sitä ei ole tässä keskustelussa huomioitu lainkaan. Totta on toki se, että tämän nikkelin maailmanmarkkinahinnan ollessa reilu 8 000 per tonni se ei riitä kattamaan niitä kustannuksia. Mutta sen asiantuntijatiedon perustella, mitä olemme kuulleet, se on kuitenkin jo aika lähellä sitä, että se riittäisi kattamaan kustannukset. (Li Andersson: Ei pidä paikkaansa!) Tästä pitää toki päästä pidemmälle, jotta siitä liiketoiminnasta tulee kannattavaa, ja siinä mielessä on johdonmukaista, että valtio yrittää hakea siihen kumppania, joka ottaisi tämän tehtävän jatkossa hoitaakseen. (Touko Aalto: Mistä se löytyy?) Totta on, että me joudumme päättämään tämän siinä vaiheessa, jos sitä kumppania ei löydy ja varsinkin jos tämä Nuasjärven purkutupkipäätös ei toteudu: silloinhan meillä ei ole mitään muuta edessä kuin alasajo. Tämä on aivan totta.

Meidän olisi pitänyt jo viime hallituskauden aikana aloittaa se keskustelu, jota silloin oppositiossa perussuomalaiset peräänkuuluttivat, että miksi Suomen valtio ja hallitus ei itse ole mukana kaivostoiminnassa. Se on vähän kuin käänteinen tekijä verrattuna Ruotsiin: Ruotsissa valtionyhtiö tienaa kaivosteollisuudesta kumminkin merkittävän määrän myös verotuloja, muutaman miljardin euron edestä vuosittain. Siellä se homma toimii valvotusti ja kansallisesti, mutta täällä, ikävä kyllä, tältä osin on pahasti epäonnistuttu. Totta on, etten lähde puolustelemaan missään tapauksessa tätä Talvivaaraa ja vähättelemään Talvivaaran aiheuttamia ympäristövahinkoja. Siinä mielessä tätä asiaa täytyy tarkastella huolella, ja meidän tulisikin kyllä saada valtiovarainvaliokuntaan ihan puolueetonta asiantuntijuutta siltä osin, jotta me osaisimme tehdä oikeita, kauaskantoisia päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviosta haluaisin muutaman sanan myös sanoa tästä Turkille kanavoitavasta pakolaisavusta. Valtiovarainvaliokuntahan ehdottaa, että varsinaisen kehitysyhteistyön momentille lisätään 8 250 000 euroa. Tämähän olisi Turkin pakolaisavun koordinoitavaliineeseen oleva raha, joka on osa EU:n sitoutumista 3 miljardin euron rahoitukseen näitten pakolaisten elinolosuhteiden parantamiseksi. Suomen kansallinen maksuosuus on kokonaisuudessaan vuoteen 2019 saakka 28,4 miljoonaa euroa. Erikoista tässä päätöksessä on se, että EU ei ole kuitenkaan suoraan kytkenyt tätä 3 miljardin euron rahoitusapua siihen, että Turkki tulee hillitsemään muuttoliikennevirtoja EU-alueelle. On huolestuttavaa, että tällaista sitoutuneisuutta tai tämmöistä päätöstä ei tähän tehty. Päinvastoin, maksatukset menevät konkreettiselle hankkeelle, Turkissa olevan yli kahden miljoonan syyrialaispakolaisen tukemiseen. Nyt jos tätä asiaa tarkastellaan Suomen näkökulmasta, niin viime vuonna 32 000 turvapaikanhakijasta, jotka tänne saapuivat, kaksi kolmasosaa, yli 20 000, oli irakilaisia. Sitten siellä oli somalialaisia ja afgaaneja ja vasta sitten neljäntenä syyrialaisia. Siinä mielessä tämän avustuksen tukemisen toki pitää kohdistua myös kaikkiin niihin Turkissa oleviin pakolaisiin, ei vain syyrialaispakolaisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Arvoisa puhemies! Toisena asiana näissä lisääntyvissä kustannuksissa, jos me tällaisia sitoumuksia lähdemme tekemään, meidän täytyy myös harkita sitä, onko meidän syytä näitä rahojä ottaa kehityksen ulkopuolelta. Olisin itse ollut valmis pohtimaan myös sellaista näkökulmaa, olisiko tämä reilu 8 miljoonaa euroa voitu ottaa esimerkiksi kahdenvälisistä tai monenkeskisistä momenteista.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluan mainita siitä, että tätä työllisyysasiaa, joka on Suomessa huono, ei hetkessä saada kuntoon. On totta, että tämä yhteiskuntasopimus, jota nytten ollaan toivon mukaan saamassa, ei tule täyttämään niitä tavoitteita, joita hallitus on osoittanut 110 000 uuden pysyvän työpaikan luomiseksi. Näillä tavoitteilla me tulemme pääsemään yhteen kolmasosaan siitä tavoitteesta — mikä on paljon tässä tilanteessa. Mieluummin laiha sopu kuin lihava riita, ja siinä mielessä kannatan sen sopimuksen syntymistä, vaikka kaikkia tavoitteita ei saavutetakaan. Tässä vaiheessa on kuitenkin syytä sitten muistuttaa myös oppositiota, kun tulevaisuudessa ruvetaan moittimaan, että hallitus ei kykene luomaan lupaamiaansa reilua 100 000:ta työpaikkaa, ja kysymään, mistä se johtuu: se ei johdu hallituksen saamattomuudesta tai toimetttömyydestä, vaan siitä, että oppositio ei rakentavalla tavalla itse osallistunut tämän yhteiskuntasopimuksen rakentamiseen. Ensimmäiset kaksi kuukautta uuden eduskunnan alettua viime syksynä aika meni siihen, että huudettiin pakkolaista ja sen epäoikeudenmukaisuudesta. Siinä mielessä kuitenkin pidän hyvänä saavutuksena sitä, että me pääsisimme siihen sopimukseen ja saisimme tämän asian päiväjärjestykseen ja rupeaisimme keskittymään sitten toisenlaisiin toimenpiteisiin.

Mitkään temput eivät onnistu työllisyyden parantamiseksi. Hallitus tekeekin pitkäjänteistä työtä viennin edistämisen ja kilpailukyvyyn parantamiseksi. Me tulemme näkemään varmasti tämän hallituskauden aikana vielä useita kipeitä päätöksiä, joissa joudutaan tarkastelemaan valtiontalouden kohdentamista uudelleen, ja siinä mielessä tämä keskustelu niin sanotusta pakkolaista ei varmasti tämän hallituskauden aikana tule loppumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Me käymme noin kymmenen varsinainen puheenvuoroa nyt, jotta päästään listassa eteenpäin. Jokaisen puheenvuoron jälkeen ei automaattisesti seuraa debattia.

15.48 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Talvivaara tulee jäämään Suomen kaivoshistoriaan surullisena esimerkkinä hankkeesta, jossa mikään ei mennyt niin kuin olisi pitänyt. Tilanteessa, jossa vastuu tappiollisesta kaivoksesta ja sen lukuisista ympäristöongelmista Terrafamen myötä on siirretty valtion ja veronmaksajien kannettavaksi, on äärimmäisen keskeistä, että arvioidaan kaivostoiminnan jatkamiseen liittyvät ympäristölliset ja taloudelliset riskit hyvin tarkkaan. Taloudelliset kustannukset kasvavat koko sen ajan, kun hankkeelle annetaan lisää armonaikaa.

Kaivoksen tulevaisuuteen liittyy ainakin kolme keskeistä epävarmuustekijää.

Ensimmäinen on bioliuotusprosessin toimivuus. Kaivoksen kannattavuuden näkökulmasta tuotantokustannukset pitäisi saada alenemaan ja metallipitoisuudet nostettua. Tätä bioliuotusprosessia on nyt kokeiltu ja jatkokehitetty jopa seitsemän vuoden ajan eikä ongelmia ole saatu ratkaistua. Prosessin kehittäminen metallipitoisuuksien nostamiseksi edellyttää lisäinvestointeja, joten on hyvin vaikea nähdä, miten nämä kaksi tavoitetta voisi sovittaa yhteen.

Toinen epävarmuustekijä liittyy kaivoksen jätevesien hallintaan ja ympäristölupaan. Joulukuussa Talvivaarassa rikottiin lupamääräyksiä ylimääräisellä vesien juoksutuksella,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

jotta välttyttäisiin altain tulvimiselta. Sama tarve on arvioiden mukaan edessä keväällä vesimäärien kasvaessa entuudestaan. Purkuputkien käsittely Vaasan hallinto-oikeudessa on vielä kesken, mutta jos hallinto-oikeus pitää kiinni vuoden 2015 syksyn välipäätöksessä annetuista vesipäästökiintiöistä, tarkoittaa tämä käytännössä, että kaivoksen toiminta muuttuu mahdottomaksi järjestää. Oikeusprosessin ollessa kesken on myös hyvin epätoennäköistä, että yksityiset sijoittajat olisivat halukkaat sitoutumaan projektiin, jonka tulevaisuusnäkymät ovat näin epävarmat.

Kolmas keskeinen epävarmuustekijä koskee nikkelin hinnan kehitystä. Koko kaivos-hankkeen kannattavuus lasketaan sen varaan, että nikkelin hintakehitys olisi voimakkaasti positiivinen. Mitään varmuutta tai osviittaa tällaisesta hintakehityksestä ei ole. Sen sijaan muun muassa Maailmanpankki on korjannut omia ennusteitaan alaspäin.

Näitä riskejä huomioiden ja myöskin asiantuntijakuulemisten perusteella pidän itse kaikkein järjevimpanä vaihtoehtona, että aloitetaan kaivoksen hallittu alasajo. Konkurssipesän määrärahoista voidaan siirtää 38,5 miljoonaa Terrafamelle, mutta vasemmistoliiton näkemyksen mukaan ne pitäisi suunnata ympäristövahinkojen estämiseen, ei toiminnan jatkamiseen. Hallittu alasajo antaisi myös useamman vuoden aikaa varautua alueellisesti kaivoksen sulkemisen vaikutuksiin työllisyyteen.

Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa esitetään myös kehitysyhteistyömäärärahojen korottamista 8,3 miljoonalla Suomen osallistumiseksi Turkille annettavan pakolaisavun koordinoitavilaineeseen. On selvää, että pakolaistilanteen hoitaminen edellyttää resursseja, ja on kannatettavaa, että Euroopan unionin tasolla pyritään tekemään yhteisiä ratkaisuja sekä jakamaan vastuuta oikeudenmukaisesti jäsenmaiden kesken. Edustaja Niikon edelliseen puheenvuoroon viitaten on minun mielestäni syytä huomioida, että Turkissa tosiaankin on tällä hetkellä yli 2 miljoonaa pakolaista. Osoittaa kyllä sitoutumista maan hallituksen osalta.

Mielestäni on kuitenkin mahdotonta hyväksyä tällaisen merkittävän taloudellisen tuen maksaminen Turkille ilman minkäänlaisia maan hallitukseen kohdistuvia velvoitteita noudattaa ihmisoikeuksia. Juuri tällä hetkellä Turkin hallituksen määräämät ulkonaliikkumiskiellot ja aseelliset hyökkäykset ovat pakottaneet arviolta kymmeniätuhansia kurdiperheitä jättämään kotejaan Kaakkois-Turkissa. Tässä ollaan siis maksamassa taloudellista tukea pakolaistilanteen hoitamiseksi maalle, joka omilla toimillaan lisää maan sisäistä pakolaisuutta. Toimittajiin, poliittisiin päättäjiin, yliopistotyöntekijöihin ja kansalaisaktivisteihin on viimeisen vuoden aikana kohdistunut yhä voimakkaampaa painostusta. On käsittämätöntä, että niin EU kuin Suomi ovat hiljaa Turkissa tapahtuvista ihmisoikeusloukkauksista ja sen sijaan ovat valmiit myöntämään maalle näin mittavan taloudellisen tuen.

15.54 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva lisätalousarvio lisää valtion menoja 50,9 miljoonaa euroa ja varsinaisia tuloja 10 miljoonalla eurolla. Nämä lisämäärärahat ovat varmasti tarkoituksenmukaisia, hyväksyttäviä.

Metsähallituksen uudelleenorganisoinnin aikataulu on erittäin nopea, ja siksi siihen liittyviä muutoksiakin on tehtävä varsin nopealla aikataululla. Hallituksen esityksen uudeksi Metsähallitus-laiksi 34 §:n mukaan valtioneuvosto päättää valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä eduskunnan antaman valtuutuksen nojalla Metsähallituksen hallintaan siirrettävästä valtion omaisuudesta sekä siitä, mikä osa omaisuudesta merkitään Metsähallituksen peruspääomaksi, muuksi omaksi pääomaksi tai lainaehdoin annetuksi. Kiistaa on herättänyt esimerkiksi se, että tuottovaateen alaiseen peruspääomaan on esitetty lisättäväksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

noin 40 000 hehtaaria Ylä-Lapin virkistysmetsiä. Mielestäni nämä metsät voisivat olla muun pääoman piirissä, siis siinä taseessa, jolle ei ole tuottovaadetta.

Kansallispuistohanke Suomussalmen Hossassa ja Moilasenvaaralla sekä Kuusamon Julman-Ölkyn alueella etenee, mikä on varsin hieno asia. Toive onkin saada puisto avattua jo alkukesästä 17 eli Suomen 100-vuotisjuhlavuonna heti kesäsesongin alkaessa. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, kyseessä olisi 2 miljoonan euron määrärahan siirto vuosilta 17 ja 18 jo tälle vuodelle, koska olisi tärkeää, että opastus- ja virkistyspalveluiden tarvetta voidaan kartoittaa ja muitten kansallispuistotasoisten palveluiden laatimista ja puutteita korjata ja että ylipäänsä sinne saataisiin myös itsenäistymisvaiheita esittelevä näyttely jo siinä vaiheessa, kun kansallispuisto sitten avataan.

Mutta itse suurin asia, joka tässä lisätalousarviossa varmasti on herättänyt keskustelua, liittyy tietenkin tähän Terrafame Oy:n pääomittamiseen 38,5 miljoonalla eurolla toiminnan jatkumiseksi. Tämä on tietenkin ikävä asia, että me joudumme sitä jo nyt heti käsittelemään, mutta kyllä se on kuitenkin myös välttämätön asia, että kaivostoimintaa voitaisiin jollain tavalla koettaa turvata ja jatkaa. Tällä on kyllä aivan valtavia elinkeinopoliittisia näkemyksiä ja tarpeita myös. Tietenkin huolta herättää se, kuinka pitkään kaivoksen toiminta voidaan sitten tällä uudella pääomittamisella turvata, kun silloin edellisen, elokuussa 15 myönnetyn määrärahan laskettiin riittävän ensi kuuhun asti. Mutta tämä liikku on epäilemättä välttämätön tehdä.

Toimintaa turvataan myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla ylimääräisellä valtionavustuksella Pietari-säätiölle Suomen Pietarin-instituutin ja Pietarin Suomalaisen Koulun toiminnan turvaamiseen, 375 000 euroa. Tällä olisi tarkoitus pitää yllä keskeytykseltä toimintaa, josta toivon mukaan tulevaisuudessa päästään sitten selvytyteen. On monia syitä, miksi säätiö on vaikeuksissa ja miksi Pietarin ja samoin Moskovan suomalaisten koulujen oppilasmäärät ovat pienentyneet erittäin dramaattisesti. Yksi syistä on epäilemättä Venäjän toiminta, Venäjän heikko taloustilanne: ihmiset pohtivat tarkemmin muuttoa Venäjälle, ja toisaalta myös Suomeen muutetaan herkemmin takaisin.

Täällä on jo aikaisemmissa puheenvuoroissa viitattu myös tähän kehitysyhteistyömäärärahan korotukseen, 8,3 miljoonaa euroa, syynä Turkin ja EU:n yhteistyönä toteutettava pakolaisavun rahoitus. On tervetullutta, että EU pystyy luomaan jonkinlaisia konkreettisia auttamisen välineitä, että pystyisimme hallitsemaan tätä turvapaikkakriisiä ja näin patoamaan niitä hallitsemattomia muuttoliikevirtoja. Jo pelkästään Turkissa on Syyrian pakolaisia noin 2,5 miljoonaa. Varoja on tarkoitus mennä suoraan ruoka-apuun, terveyspalveluihin, koulutukseen, ja näistä sitten EU-maat maksavat omassa suhteessa, mutta ehkä pitäisi päästä keskusteluissa jo myös siihen, miten voitaisiin väliaikaisesti korottaa meidän kiintiöpakolaisten määriä suoraan YK:n pakolaisleireiltä ottamalla. Silloin voitaisiin sulkea näitä laittomia Euroopan unioniin tulevia reittejä, EU:n ulkorajat silloin pitäisivät ja me saisimme pidettyä Schengen-järjestelmän pystyssä.

Arvoisa puhemies! Tässä puheenvuoroni.

15.59 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Kuten debatissa varsin hyvin kävi edellä ilmi, meillä on iso ongelma, ja se iso ongelma on se, että hallituksen toimita tälle vuodelle ei tueta työllisyyttä tässä ja nyt. (Eduskunnasta: Kyllä!) Olen ollut hyvin hämmästynyt siitä, kun katselin jälleen kerran, että voiko olla niin, että meillä on jälleen kerran tilanne, että meillä on lisätalousarvio, josta tyystin puuttuvat kaikki työllistämistoimenpiteet. Meillä on huolestuttava suunta, meillä on tällä hetkellä liki 50 000 alle 25-vuotiasta työtöntä. Mei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

dän pitkäaikaistyöttömiä on 120 000, vuoden takainen kasvu liki 19 prosenttia, ja tämä on todella iso ongelma. Siksi en voi ymmärtää, miten nyt on varaa tehdä jälleen kerran lisätalousarvio, jossa työllisyystoimia ei näy missään, ei mailla eikä halmeilla.

Tästä, puhemies, me olemme systemaattisesti koko viime keväästä asti varoitelleet, että mikäli menemme tähän politiikkaan, että emme huolehdi työllisyydestä, ellemme panosta siihen, me ajaudumme entistä vaikeampaan talouskierteeseen. Kasvua ei synny, ja tätä kautta me joudumme sitten tälle lisäleikkausten tielle, mikä on tuhoisaa. Tästä muun muassa valtiovarainministeri ja moni muu on jo nyt väläytellyt, että lisäleikkauksia voi olla tiedossa, ja se on tietenkin seurausta siitä, että työllisyyteen ei panosteta kylliksi. Työllisyysmäärärahojen perusta on puutteellinen tälle vuodelle, ja siksi pitäisi toimia. Kaiken kaikkiaan, kun työttömyys lisääntyy ja määrärahoja samaan aikaan leikataan, yhtälö käy mahdottomaksi, aivan kuten täällä aiemmin, puhemies, kävi ilmi.

No, nyt on tietenkin positiivista se, mikä myös todettiin, että työmarkkinaratkaisun neuvottelutulos on saatu ja esitys on pöydässä. Tietenkin tässä nähtiin juuri se, että tähän asti sanelu ei tuottanut tulosta mutta sopiminen tuottaa. Nyt tietenkin oli hyvin hämmäntävää debatissa, kun kävi ilmi monin sanakääntein, että hallitus ei pysty kerta kaikkiaan kertomaan omaa kantaansa tähän, ja kyllä kehotan vahvasti hallitusta nyt tarttumaan tähän ja ilmaisemaan kantansa, toivottavasti myönteisen sellaisen. Tämän neuvottelutuloksen myötä syntyy liikkumavaraa, ja kuten todettiin, nyt on hyvä paikka tarkistaa koko hallituksen talouspolitiikan suuntaa työllistävämpään suuntaan. Tällaisia toiveitahan on esitetty paitsi opposition myös lukuisten talousasiantuntijoiden toimesta. Hallituksen tulisi viimeistään kehysriihessä tarkistaa tätä linjaa ja tuoda selkeitä konkreettisia esityksiä, joilla työllisyyttä parannetaan tässä ja nyt.

Myös, arvoisat edustajat, hyvä puhemies, meillä on SDP:ssä vaihtoehtobudjetti, jossa on lukuisia konkreettisia avauksia ja esityksiä työllisyyden parantamiseksi. Meillä on niin sanottu Rinteen malli, johon työministeri Lindström on sinänsä jo suhtautunut positiivisesti, siihen ajatukseen. Meillä on erillinen yrittäjyyspaketti, meillä on konkreettisia toimia viennin edistämiseksi ja esityksiä esimerkiksi investointien jouduttamiseksi. Näinä aikoina on viisasta rakentaa koteja, peruskorjata niitä, väyliä, homekouluja, päiväkoteja, kirjastoja perusparantaa ja rakentaa. Mielestäni tämä on viisas, järkevä linja, ja toivon, että näihin konkreettisiin työllistämisesityksiimme tartutaan.

Huoleni on se, puhemies, että päinvastoin, kuin tällaista lupausta annettaisiin, puhutaan näistä mainitsemistani lisäleikkauksista. Jos kehysriihessä senkaltaiseen kehitykseen mennään, niin kyllä minun mielestäni tässä vaiheessa uskaltaa jo melkein päteä etukäteen, että siitä ei hyvää kaiken kaikkiaan seuraa.

Toinen asia, minkä haluan tässä jälleen kerran toistaa, ja tuossa debatissakin sen sanoin, on se, että täällä yksimielisesti puolueet lupasivat vielä ennen vaaleja, erityisesti kokoomus, valtiovarainministeripuolue, lupasi, että eläkkeensaajien verotus on oikeudenmukainen palkansaajan verotukseen nähden. Olimme hyvin järkyttyneitä siitä, että tämän vuoden alusta hallituksen toimin kävi niin, että eläkkeensaajien verotus eriarvoistettiin palkansaajiin nähden. Tämä on yksi asia, mikä pitäisi myös korjata tässä ja nyt.

Haluan tässä lähettää terveisiä siihen tulevaan kehysriiheen, koska varmasti tässä lisätalousarvion talouskeskustelussa myös näitä terveisiä voi antaa, että toivon, että kaikki hallituspuolueet, kaikki oppositiopuolueet, kaikki yhdessä sitoutuisimme siihen, että palkansaajien ja eläkkeensaajien verotus on tasa-arvoinen. (Puhemies koputtaa) Tästä me sosia-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

lidemokraatit olemme tehneet esityksiä ja tulemme tekemään niin kauan, kunnes tämä epäkohta on korjattu.

16.05 Peter Östman kd: Arvoisa herra puhemies! Muutamia pohdintoja hallituksen lisätalousarviosta.

Hallitus esittää 1,7 miljoonan euron lisämäärärahoja valvontakameroiden hankintaan. Päätöstä perustellaan muun muassa sillä, että hankinta maksaa itsensä nopeasti takaisin lisääntyvien sakkotuottojen muodossa. Samaan aikaan, kun liikennevalvontaa tehostetaan, on hallitus korottamassa sakkojen määrää merkittävästi. Perusteluna sakkojen korotuksille on annettu yksiselitteisesti valtiontalouden sopeutustoimet.

Liikenneturvallisuuden parantaminen valvontaa tehostamalla olisi perusteltua. Mutta valtion kassavajetta ei tule paikata sakkotuloilla, eikä valvontaa tule tehostaa siksi, että voitaisiin kerätä mahdollisimman suuria sakkotuloja.

Kansalaisten uskoa oikeusjärjestelmään ei saa horjuttaa päätöksillä, jotka ovat selkeästi kansalaisten oikeudentajua vastaan. Mahdollisimman suurten sakkotuottojen kerääminen esimerkiksi valvontakameroiden laskelmoivalla sijoittamisella yhdessä merkittävästi korotettujen sakkomaksujen kanssa voi horjuttaa kansalaisten luottamusta oikeusjärjestelmään ja poliisiin.

Liikennevalvonnan tarkoitus on aiemmin ollut liikenneturvallisuuden parantaminen. Rahan keräämisen sijaan tai rangaistusten jakamisen sijaan fokus on aiemmin ollut onnettomuuksien ehkäisyssä. Hallitus on nyt näköjään valinnut uuden linjan, joka käytännössä tarkoittaa ratkaisevasti erilaista valtiontalouteen kytkettyä kriminaalipolitiikkaa. Tämän politiikan seurauksena poliisit eivät varsinaisesti enää valvo liikennettä vaan keräävät rahaa valtion kirstuun. Ikävä kyllä tällaisella muutoksella on useita negatiivisia vaikutuksia. Kohtuuttomat sakkomaksut liikenne rikkomuksista eivät ole kansan oikeustajun mukaisia.

Tämä hallituksen esitys on erikoinen myös siinä mielessä, että oikeusministeri Lindström vasta viime kesänä päätti aloittaa selvityksen siitä, ovatko rangaistukset oikeassa suhteessa yleisen oikeustajun kanssa. Selvityksen tarkoitus on muuttaa rangaistukset eri rikoksista vastaamaan rikoksen vakavuutta. Tästä näkökulmasta katsottuna pidän hallituksen esitystä, joka johtaa merkittäviin ylinopeussakkojen korotuksiin, ristiriitaisena oikeusministerin omien ajatusten kanssa.

Arvoisa puhemies! Voidaan perustellusti kysyä, ovatko hallituksen esityksen perustelut kestäväällä pohjalla. Ei ole oikein, että hallitus käyttää sakkoja keinona tilkitä valtiontaloutta. Rangaistuksia, valvontaa tai sääntöjä ei tule asettaa taloudellisin perustein.

Vielä muutama sana tästä paljon puhutusta Talvivaara-hankkeesta. Hallitus esittää Terrafame Oy:n pääomittamista 38,5 miljoonalla eurolla. Pääomittaminen on hyväksyttävää vain, jos voidaan osoittaa, että kaivostoiminta saadaan kannattavaksi eikä valtion rahaa tämän panostuksen jälkeen enää tarvita esimerkiksi mahdollisen Nuasjärven purkupuutteen tai ympäristölupien edellyttämien kipsi- ja metallisakka-altaiden tai sivukivialueen rakentamiseen. — Kiitos.

16.09 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Täällä on viimeaikaisissa puheenvuoroissa ihan viisaita sanoja mielestäni käytetty.

Ensinnäkin tähän Terrafame-, Talvivaara-asiaan: Tässähän hyviä vaihtoehtoja ei ole. Mutta kyllä peräänkuuluttaisin erityisesti valtiovarainvaliokunnalta tässä korostetusti roolia itsenäisenä ikään kuin controllerina, koska kyllä tässä minun mielestäni ihan luonnolli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

sesti on se riski, että erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön virkamiesten, jotka ovat tätä vuosia juoksuttaneet, on tietysti vaikeaa ikään kuin löytää sitä kohtaa, jossa myönnettäisiin, että okei, nyt on pakko pistää peli poikki ja valita se kaikkien kannalta sinänsä ikävä vaihtoehto, että edelleen kuluu veronmaksajien rahaa runsaasti, mutta ei enää edes yritetä nostaa kaivosta tässä tilanteessa pystyyn vaan aletaan ajaa sitä alas.

Nyhtän tämä 38,5 miljoonaa euroa, joka tosiaan ei sinänsä ole budjettitaloudessa uutta rahaa vaan on jo tähän hankkeeseen aiemmin osoitettu mutta siirretään nyt ikään kuin aktiivitoimintaan, ei ole tässä kokonaisuudessa iso asia, mutta kannattaa tietysti kiinnittää itse kunkin huomiota siihen, että sillä nykyisellä kaivoksen tappiotahdilla se riittäisi vain noin kahdeksi kuukaudeksi, jolloin tietysti herää kysymys siitä, onko tarkoitus vielä vaivata siten ennen kesälomiakin eduskuntaa uudestaan lisätalousarvion muodossa, jos ei tähän ratkaisua synny. No, uskon siihen, että tässä on olemassa perusteltuja odotuksia siitä, että muuta pääomaa kaivokselle löytyy ja että siinä on tietty mahdollisuus, että se lähtisi elämään, mutta itse kyllä suhtaudun tähän aika skeptisesti, koska tässä on tavallaan kolme isoa riskiä, joista kukin voi yksinkin tämän homman kaataa.

Ensinnäkin nikkelin hintariski: Kaikki tiedämme, että silloin kun kaivosta lähdettiin tekemään, puhuttiin moninkertaisesta nikkelin hinnasta. Se kävi jopa 50 000 eurossa tonnilta, nyt se on siellä 8 000:ssa, eikä ole mitään syytä olettaa, että raaka-aineiden hinnat lähivuosina nousisivat.

Toinen on teknologiariski. Asiantuntijoita löytyy joka lähtöön, toimiiko vai eikö, mutta joka tapauksessa se on riski, jota ei näissä oloissa ole missään kokeiltu.

Kolmas on sitten tämä regulaatoriski, joka tietysti voi tuottaa sen nopean ratkaisun. Jos Vaasan hallinto-oikeus asettuu hankalaksi, niin silloin tässä varmaan asettaudutaan sitten nopean alasajon tielle.

Tässä on paljon sellaisia tietoja, joita meille ei voida antaa, joita ei välttämättä voida edes valiokunnille antaa, ja se minun mielestäni osoittaa sen, että valtio on huono toimimaan tällaisen riskisijoittajana ei-julkisissa asioissa. Sen takia ainoa peruste, minkä takia tätä valtion rahoilla voidaan jatkaa, on se ympäristökatastrofin estäminen mahdollisimman kohtuullisilla kustannuksilla, jos on vielä toivoa, että ne kustannukset olisivat kohtuullisemmat, jos sitä pyöritetään, kuin silloin, jos se ajetaan alas.

Työllistämishankkeena tämä ei ole tehokas. Silloin kannattaa hakea ihan muita investointikohteita tällaisille rahoille, jos työllistämisen kautta tätä katsotaan.

Mutta todella toivon, että seuraavan kerran, kun tämä asia on salissa, meillä on selkeämpi johtopäätös siitä, mihin Talvivaarassa mennään. Ei voi olla niin, että vuodesta toiseen tekoengitetään näkymällä, että potilas ei koskaan parane.

Metsähallituksesta sen verran sanoisin, että se olisi selkeyttänyt ainakin ympäristövaliokunnassa käsittelyä, jos tämä lisätalousarvion jaottelu ja tiedot olisivat olleet jo siinä vaiheessa tiiviimmin mukana. Yleisestihän tästä asiasta on valtavasti liiallisia pelkoja — puhutaan, että ollaan myymässä kansallisomaisuutta. Hehtaariakaan ei valtion ulkopuolelle Metsähallitus-lain tai tämän lisätalousarvion takia myydä, ja itse asiassa 55 prosenttia, siis yli puolet, Metsähallituksen hehtaareista ollaan tällä lisätalousarviolla osoittamassa nimenomaan siihen muuhun omaan pääomaan, jolla ei siis ole tuottotavoitetta. Eli aika päinvastaisen käsityksen saa julkisesta sanasta — tai julkisesta keskustelusta ainakin täällä etelän mediassa.

Silti olen sitä mieltä, niin kuin tässä edustaja Kulmuni muun muassa viittasi, että näiden Ylä-Lapin virkistysmetsien, joita ollaan siirtämässä tuottotavoitteen mukaiseen 40 000

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

hehtaariin, metsätaloudellinen arvo on niin pieni, että itse kyllä kallistuisin sille kannalle, että vältetään ylimääräisiä kiistoja ja pidettäisiin tällaiset asiat omassa muussa pääomassa ilman tuottotavoitetta. Sama koskee valtion retkeilyalueita, joiden tuotto on alle 3 promillea Metsähallituksen liikevaihdosta. Olisi selkeämpää, että meillä olisi nämä asiat muussa omassa pääomassa, kun on joka tapauksessa rajoituksia niiden käytölle.

Luonnonsuojelualueista sanon, että paitsi että Hossa perustetaan, tärkeää on myös se, että puoli miljoonaa ohjataan Porkkalan luonnonsuojelun perustamiseen, joka oli se osa sitä kokonaisuutta, kun hallitus päätti kansallispuiston perustamisesta, ja se tulee todella tarpeeseen merellisenä virkistysalueena, luonnonkohteena täällä etelässä.

Pietari-säätiön osalta tämä on välttämätön tekohengitys, joka nyt tehdään koulun toiminnan aikaansaamiseksi, mutta erityisesti kyllä kannustan niihin ratkaisuihin, joilla pysyvä ratkaisu saadaan siihen Pietarin Suomalaisen Koulun kiinteistön toisenlaiseen omistustapaan, josta tällä hetkellä neuvotellaan.

16.14 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva lisätalousarvio koskettaa poikkeuksellisen vahvasti Kainuun maakuntaa muun muassa Metsähallituksen, Terrafamen ja Hossan kansallispuiston osalta. Ensinnäkin lisätalousarviolla viedään eteenpäin Metsähallituksen toiminnan ja tehtävien uudelleenorganisointia koskevan uuden lainsäädännön vaatimia toimenpiteitä ja ennen kaikkea uudistuvan Metsähallituksen aloitusvaiheen vaatimia toimenpiteitä.

Jossakin määrin on kyllä ongelmallista, että iso ja merkittävä Metsähallitus-lainsäädäntö on vielä keskeneräisenä eduskunnan käsittelyssä. Mutta tällä lisätalousarviolla muutoksen kokonaisuutta joudutaan aikataulusyistä viemään eteenpäin jo tässä vaiheessa. Ymmärrän kuitenkin niin, että Metsähallitus-lain niin sanottu iso linja on kuitenkin etenemässä. Muutoksia siihen esitykseen toki edelleen tarvitaan, mutta tällä lisätalousarviolla ajatellut toimenpiteet joka tapauksessa on vietävä eteenpäin ja voidaan viedä eteenpäin. Näin Metsähallitus-lain iso lopputulema ja tämä lisätalousarvio eivät olisi ristiriidassa keskenään.

Metsähallitus omistaa 45 prosenttia Kainuun metsätalousmaan pinta-alasta eli lähes miljoona hehtaaria, josta yli 20 prosenttia on vain suojelu- ja virkistyskäytössä. Metsähallituksella on siis erittäin merkittävä vaikutus Kainuun aluetalouteen montaa kautta. Ja onkin välttämätöntä, ettei Metsähallitus-lakiin tehtävillä muutoksilla vaikuteta kielteisesti aluetalouteen, eli Metsähallituksen toimintojen uudelleenorganisoinnilla ei saa vaarantaa muun muassa kuntien verotuloja.

Terrafame Group Oy:n oman pääoman korottamiseen ehdotetaan vajaa 40 miljoonaa euroa toiminnan jatkumisen takaamiseksi. Kyseessä on, kuten täällä on monta kertaa jo todettu, Talvivaaran aiempien talousjärjestelyjen yhteydessä käyttämättä jääneen määrärahan uudelleenkohdistaminen. Eli kysymys ei sinällään ole kokonaan uudesta määrärahasta, koska samalla peruutetaan vastaava summa Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien ympäristövahinkojen estämiseen myönnettyistä määrärahoista.

Myönnän, että arvioin Terrafamea ehkä monella tavalla erilaisin silmin kuin monet täällä. Yhtiö on merkittävä osa kotikuntani elämää. Hanke on minun silmissäni myös mitä suurimmassa määrin työllisyyshanke, mutta se on silmissäni myös erittäin iso ympäristökysymys. Kaivokseen kohdistui valtavan myönteiset odotukset vuosia taaksepäin ja toki edelleen kohdistuu. Ennen kaikkea näitten mittavien ympäristöongelmien mutta myös monien muiden ongelmien myötä on pakko todeta, että tunteet ovat monta kertaa olleet kovin ristiriitaiset. Usko, toivo ja erittäin rajut pettymykset ovat vaihdelleet kovin monella tavalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Valitettavasti edelleen monia kysymysmerkkejä on auki. Mutta kun valtio lähti viime vuonna yhtiön omistajaksi, on kaivostoiminnan ylösajossa ymmärtääkseni edetty monella tavalla myönteisesti, suunnitellusti. Tuotanto on käynnistetty, mutta kaivoksen vesitalanne on edelleen erittäin vaikea. Kaivoksen kannalta välttämättömät vesilupaprosessit ovat myös edelleen kesken.

Kysymysmerkkejä kohdistuu myös muihin aivan keskeisiin asioihin: tuotannon, etenkin liuotusprosessin, toimivuuteen, lopputuotteitten hintaan, hintatasoon ja tietysti siihen, missä määrin yksityiset sijoittajat ovat kiinnostuneita yhtiön omistajuudesta jatkossa. Mutta kaivos työllistää tällä hetkellä suoraan alihankkijoihin noin 800 henkilöä ja välilliset vaikutukset sen päälle.

Merkittävästä riskitasosta huolimatta olen edelleen sitä mieltä, että valtion mukaantulon myötä tavoitteeksi asetettu ympäristön kannalta kestävä ja taloudellisesti kannattavan kaivostoiminnan jatkuminen on edelleen se linjaus, jonka myötä on edettävä. Eli edelleen uskon siihen, että meillä on mahdollisuudet tämän kaivoksen osalta kannattavan kaivostoiminnan jatkumiseen. Eli lisätalousarvion esitys Terrafamen osalta vaikuttaa tällä hetkellä hyvin perustellulta, jo senkin takia, että kaivostoiminnan äkkinäinen lopettaminen voisi merkitä mittavia ympäristövahinkoja ja toiminnan keskeytys on todella erittäin kallista.

Kolmas asia, Hossan kansallispuisto. Hossan kansallispuiston perustaminen Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna 2017 on yksi hallituksen hyviä kärkihankkeita. Kansallispuiston perustaminen Hossaan ja osin Kuusamoon on aivan erinomainen päätös. Lisätalousarviossa 2 miljoonan euron lisärahoitusta Hossan perustamiseen aikaistetaan, jotta kansallispuisto voitaisiin avata jo alkukesästä 2017. Tätä myöten alue ja yrittäjät voisivat hyödyntää kansallispuiston tuoman lisäarvon jo kesämatkailusesonkina 2017. Tämä on hallitukselta aivan erinomaista ajattelua: aikaistaa rahoitusta, jotta Hossaa pystytään hyödyntämään ajateltua aikaisemmin. Eli siis ympäristönsuojeluakin voidaan ajatella elinkeinoelämän näkökulmasta. Aivan erinomaista ajattelua. (Olavi Ala-Nissilä: Erinomainen puhe myöskin!)

16.21 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa on sekä kiitettävää että moitittavaa. Annan ruusut ensin.

Olen iloinen siitä, että hallitus esittää varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahaan 8,3 miljoonan euron korotusta. Täysin kohtuuttomien kehitysyhteistyöleikkausten jälkeen tämä korotus tulee tarpeeseen. Turkki joutuu tällä hetkellä kantamaan kohtuuttoman suuren vastuun pakolaisista. Maassa on tällä hetkellä 2,6 miljoonaa syyrialaista pakolaista, ja siellä on syntynyt 150 000 syyrialaisvauvaa. Tällä hetkellä esimerkiksi koulunkäynnin järjestäminen kaikille pakolaislapsille ei ole mahdollista. Tästä huolimatta hallitus on tähän mennessä kieltäytynyt peruuttamasta edes osaa kehitysyhteistyöleikkauksistaan, mutta käy se näinkin, että kehitysyhteistyövaroja nostetaan lisätalousarvioilla. Tätä soisi tapahtuvan myös tulevien lisätalousarvioiden yhteydessä, sillä rahoituksen tarve ei tällä lisäyksellä poistu. Hallitus voisi harkita, löytyisikö rahaa myös muuhun kehitysyhteistyöhön, esimerkiksi sellaisille järjestöille, jotka toimivat kriisialueilla.

Toisen ruusun hallitus ansaitsee Hossan kansallispuistolle antamastaan 2 miljoonan euron rahoituksesta. Kansallispuiston rahoitusta aikaistetaan, jotta uusi puisto voitaisiin avata jo ensi vuoden alkukesällä. Tämä on hieno tapa juhlistaa Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlaa. Vielä hienompaa olisi kuitenkin ollut, jos itsenäisyyttä olisi juhlistettu yhden puiston sijasta kahden kansallispuiston perustamisella. On hyvä, että Porkkalaan osoitet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

tiin lisärahaa, mutta olen edelleen sitä mieltä, että se ansaitsisi myös kansallispuiston statuksen.

Arvoisa puhemies! Sitten niihin risuihin.

Hallitus ehdottaa Terrafame Group Oy:lle eli Talvivaaralle 38,5 miljoonan euron lisärahoitusta. Valtiovarainministeri totesi, että vaikka tämä raha annettaisiin, niin se ei riitä kuin kevään ajan. Lisärahaahan myönnettiin Talvivaaralle jo viime vuoden lisätalousarvioissa yli 200 miljoonaa euroa, ja kaikkiaan rahaa on palanut jo noin puolisen miljardia. Hallituksen mukaan lisärahoitusta tarvitaan, koska Terrafame-yhtiön ei ole saatu ulkopuolisia sijoittajia, vaikka niitä on etsitty jo vuosien ajan. Tähän on olemassa hyvä syy: kukaan ei usko, että Talvivaarasta voisi saada kannattavaa.

Mielestäni nyt on jo aika katsoa totuutta silmiin. Vaikka me kaikki haluaisimme, että kaivos toimisi ja toisi työtä Kainuuseen, niin teot osoittavat toista. Ulkopuoliset sijoittajat eivät hankkeeseen enää usko. Bioliuotusprosessia ei ole saatu toimimaan, purkupuutkilupaa ei ole, ja vaikka se tulisi, ei sekään vielä takaa mitään. Nikkelin maailmanmarkkinahinta on sellainen, ettei kaivosta saa kannattavaksi.

On arvioitu, että kaivoksen hallittu sulkeminen maksaisi 300 miljoonaa euroa. Tätä on pidetty suurena summana. Tällä hetkellä kaivoksen ylläpitoon kuitenkin kuluu 20 miljoonaa euroa kuukaudessa. Tämä on valtava summa veronmaksajien rahaa, jolle voisi löytää helposti parempiakin käyttökohteita. Myös työllisyysnäkökulmasta sijoittamalla saman summan muihin työllistämistoimiin saataisiin myös työtä Kainuulle nykyistä enemmän. Ei kannata haaskata tätä rahaa Talvivaaraan, missä se valuu hiekkaan yhtä varmasti kuin kaivoksen kipsisakka-altaan likavedet. Me vihreät esitämme, että lisärahoitusta Talvivaaraan ei myönnetä vaan kaivos ajetaan hallitusti alas ja sijoitetaan sitten siihen valtion rahaa, että saamme ympäristövahingot korvattua.

Arvoisa puhemies! Hallituksen lisätalousarviota moitin myös siitä, että siinä ei mainita sanaakaan junista. Nyt ei Joensuun ja Varkauden välillä kulje enää kuin yksi vuoro päivässä, aamuseitsemältä. Tämä ei ole palvelutason kannalta millään tavalla järkevää. Se ei myöskään mahdollista sitä, että Joensuussa opiskelevat nuoret pääsisivät perjantaisin viikonlopuksi kotiin. Joensuu—Varkaus-välille pitäisi lisätä ainakin yksi lisävuoro, jos juna halutaan säilyttää todellisena vaihtoehtona. Tähän VR:llä on valmius, eikä se tulisi edes kovin kalliiksi. Lisävuoron saisi järjestettyä koko vuodeksi murto-osalla siitä rahasta, joka Talvivaaraan nyt uppoaa joka kuukausi.

Risuja on annettava myös siitä, että lisätalousarviossa ei taaskaan anneta rahaa työllistämiseen. On totta, että emme voi pelkästään valtion rahalla työllistää, mutta meillä on valtava joukko työttömiä, erityisesti nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä, jotka tarvitsevat työllistämiskeinoja työllistyäkseen. Nyt tulee viestiä ympäri Suomea siitä, että työllistämisrahat uhkaavat jo loppua, vaikka ollaan aivan alkuvuodessa menossa, ja toisaalta starttirahaa ei voida myöntää niin pitkäksi ajaksi kuin olisi tarvetta, jotta uudet yrittäjät pääsisivät kokeilemaan siipiään.

Pennin venyttämislään junailun tukemisessa ja työllisyysmäärärahoissa hallitus vaarantaa maakuntien elinvoiman. Hallitus on sulkenut silmänsä siltä, että toimivalla junaliikenteellä olisi mahdollista tukea elinkeinoja paljon tehokkaammin kuin Talvivaaraa teko-hengittämällä ja että työllistämisen edistäminen maksaa itsensä pitkällä tähtäimellä moninkertaisesti takaisin. Toivottavasti hallitus ymmärtää tämän ja tekee lisätalousarvioon vielä uusjaon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Halmeenpää oli äsken puhujalistalla kymmenes, ja todettiin, että pieni debatti voidaan sen jälkeen käydä.

16.28 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio tuodaan eduskunnalle poikkeuksellisen aikaisessa vaiheessa, kuten valtiovarainministeri Stubb täällä asiaa esitellessään totesi. Syynä on Metsähallitus-laki ja sitten joukko muita kiireellisiä asioita. Valtiovarainministeriön lisätalousarvion mukaan Metsähallituksen liiketoiminnan taseeseen ollaan siirtämässä kaikkiaan noin 40 000 hehtaaria virkistysmetsää Ylä-Lapista. Lisäksi yli 2 miljoonaa hehtaaria yleisiä vesialueita ja vajaat 400 000 hehtaaria Ylä-Lapin luontaistalousalueita on ehdotettu siirrettäväksi niin sanottuun kolmanteen taseeseen, joka on määritelty uudessa käsitteillä olevassa Metsähallitus-laissa.

Tämä uusi kolmas tase on melko epämääräinen välimuoto, eikä kukaan tunnu tietävän sen tarkoitusta. Siihen ei kuulu tuottovaatimusta, mutta alueet on kuitenkin helposti muutettavissa talouskäyttöön. Se, että 40 000 hehtaaria pääosin kitukasvuista metsää tai tunturikoivikkoa kasvavaa Ylä-Lapin virkistysmetsää siirretään tuottovaateen alaiseen liiketalouden taseeseen, on oma merkillinen kysymyksensä sinänsä. Tästä kolmannelle taseelle puolestaan on sanottu, että se olisi jonkinlainen vastaantulo ja myönnitys ja että näin vältyttäisiin siirtämästä kaikkia mahdollisia tiukasti suojeltujen alueiden ulkopuolisia valtion maita ja vesiä Metsähallituksen tuottovaateen alaiselle bisnespuolelle liiketalouden taseeseen. En oikein tiedä, onko tämäkään selitys merivettä kestävä.

Huomionarvoista nimittäin on, että näihin lisätalousarvion kirjauksiin johtaneen uuden, käsitellyssä olevan Metsähallitus-lain mukaan aiemmasta poiketen uuden kolmannen taseen ja niin ikään tuottovaadetta vailla olevan julkisten hallintotehtävien eli käytännössä Metsähallituksen luontopalvelujen taseen välisistä tasesiirroista ei päättäisikään eduskunta vaan valtioneuvosto, kun aikaisemmin kaikista Metsähallituksen tasesiirroista on päättänyt eduskunta. Kyllä tästä kolmannelle taseelle kaikkiaan sellainen vaikutelma jää, että kyseessä on hallituksen poliittinen linjaus ottaa maamme kaikki mahdolliset luonnonvarat, yhteinen kansallisvarantomme, entistä tiukemmin bisnespuolen haltuun tai ainakin sellaiseen paikkaan, josta se helposti on sinne siirrettävissä.

Näistä muista lisätalousarvioesitykseen sisältyvistä asioista nostan muutamankin asian.

Ensinnäkin 1,7 miljoonaa euroa lisää peltipoliisien hankintaan on aivan kannatettava ja hyvä ajatus jo pelkästään liikenneturvallisuuden vuoksi. Niin me edustajat kuin kaikki kansalaisetkin oletettavasti tunnemme lain ja myös liikennesäännöt. Näin ollen tämän esityksen tarkoitus ei tietenkään voi olla se, että kerätään lisää varoja valtion kassaan olettaen, että mahdollisimman moni kansalainen lakia rikkoo, mutta liikenneturvallisuuden kannalta tarkoitus on merkittävä ja kannatettava.

Samoin kannatettava on 2 miljoonan euron lisätalousarvioesitys Hossan kansallispuiston välttämättömän infran rakentamiseen, jotta puisto on käyttövalmiudessa ja koko kohteudessaan vierailtavissa kaikille kansalaisille heti vuoden 2017 kesän kynnyksellä.

Samoin kannatettavaa on 8,3 miljoonan euron kehitysyhteistyörahankorotus Turkille annettavan pakolaisavun koordinointiin. Se on vastuullista politiikkaa.

Mitä taas tulee lisätalousarvion esitykseen, että 38,5 miljoonaa euroa Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien ympäristövahinkojen estämiseen myönnettyistä määrärahoista peruutetaan ja siirretään Terrafamen toiminnan turvaamiseen, siitä on paikallaan muutama sana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Arvoisa puhemies! Jos vähän suhteuttaa asioita tämän rahanmenon suhteen, Energiaviraston mukaan tuulivoimaan on laitettu valtion rahaa nyt noin 226 miljoonaa euroa syöttötariffin alusta lukien. Siitä on sentään saatu haluttua vastinettakin eli sähköä ja lisäkapasiteettia markkinoille. Uusi tasapuolisempi kustannusneutraali tukijärjestelmä on kyllä tekeillä, se on hyvä.

Mitä tulee Talvivaaraan laitettuun rahaan, sinnehan me olemme upottaneet yhteensä lähes 500 miljoonaa, puoli miljardia euroa, mukaan lukien Finnveran ja Solidiumin kautta mennyt raha. Viimeksi vuosi sitten eduskunta lisärahoitti Talvivaaraa 100 miljoonalla, viime syysynä 209 miljoonalla eurolla, ja nyt Talvivaaran, Terrafamen pussinperä ammottaa jo taas tyhjyyttään.

Valtiovarainministeri Stubb arvioi tänään lisätalousarviota esitellessään ja siitä käytyä debattia kommentoidessaan, että nyt lisätalousarvioesitykseen kirjatulla 38,5 miljoonalla eurolla Talvivaarassa päästäisiin toiminnan turvaamisessa jopa kesän yli.

Arvoisa puhemies! Tätä sopii kyllä vahvasti epäillä, sillä kaivoksen toiminnan kuluthan ovat noin 20 miljoonaa euroa joka kuukausi, siis noin 165 000 euroa joka päivä. Kun Terrafamen nykyvarat ovat lopussa huhtikuun loppuun mennessä, kuten tästä lisätalousarvioesityksestä saattoi lukea, eihän nyt keskustelussa olevalla vajaalla 40 miljoonalla eurolla päästäisi kuin hädin tuskin juhannukseen. Jos tälle tielle lähemme, kesäkuussa olemme mitä todennäköisimmin jälleen Terrafamen, Talvivaaran lisärahoituksen äärellä ja arvailemassa parhaan tiedon mukaan, joko bioliuotusmenetelmä olisi vajaan kymmenen vuoden yrittämisen jälkeen vihdoinkin vauhdissa, olisiko jo nikkelin hinta roimassa nousussa, olisivatko kaivosalueen jätevesiongelmat, jotka eivät ole aivan vähäiset, kestäväällä tavalla uusia ympäristövahinkoja aiheuttamatta ratkeamassa.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin hyvä todeta tässäkin yhteydessä, että kukaan ei kiellä Talvivaaran kaivoksen merkittävää työllisyysvaikutusta Kainuun alueelle. Ei ole syytä myöskään epäillä, etteivätkö Talvivaaran kaivoksen työntekijät olisi kaikissa tilanteissa toimineet parhaan kykynsä mukaan, jos ei nyt aivan parhaalla tavalla aina onnistuen, kuitenkin parhaansa yrittäen, ei siitä ole kyse. On ollut varmasti aivan reilua ja paikallaan jo viime kaudella antaa Talvivaaran kaivokselle mahdollisuus rämpiä ongelmista selviytymisen tielle markkinaehtoiseen kaivostoimintaan, mutta rajansa kaikella.

Arvoisa puhemies! Totean kysymyksen muodossa vielä kertaalleen: Mitä muuta merkittävässä määrin on saatu Talvivaaran kaivoksesta? Kuinka paljon työtä, joka on tullut valtiolle kalliiksi? Mitä muuta kuin yksi iso konkurssi? Mitä muuta kuin merkittäviä ympäristöongelmia lähialueen vesistöihin? Meidän on tässä tilanteessa syytä harkita erittäin tarkoin, mitä teemme. Kannatan sitä salikeskustelussa esitettyä ehdotusta, että tarvitsemme ulkopuolisen objektiivisen arvion, mitä nyt kannattaa tehdä ja mihin arvioihin kannattaa uskoa. Sekin on työllistävä vaikutus, jos päätämme, että Talvivaaran kaivoksen toimintaa tässä tilanteessa näillä nyt käsillä olevilla tiedoilla kannattaa lähteä hallitusti alas ajamaan. Eivät siellä työllistävät vaikutukset seinään pysähdy. Ne jatkuvat, teimmepä mitä hyvänsä. Kyse on siitä, minkä arvion annamme sille tavoitteelle, joka kaiketi meidän kaikkien mielestä tulee olla: markkinaehtoinen, ympäristövastuullinen, taloudellinen, työllistävä kaivostoiminta. Jos me sitä emme ole saavuttamassa, on valittava toisin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Niikko. — Pyydän muitakin, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

16.37 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Halmeenpää ja edustaja Mikkonen kovasti kritisoivat Talvivaara-investointia ja sen saavutuksia — ihan aiheesta. Tämä kaivosteollisuuden kokeilu nikkelin osalta Suomessa on ollut aikamoinen katastrofi, mutta minkäs teemme? Tässä tilanteessa olemme taas — jälleen yksi esimerkki siitä, millaisen perinnön me olemme saaneet aikaisemmalta hallitukselta. Näitä esimerkkejä täällä on tänään kuultu monta kertaa.

Mutta ei tämä Talvivaara sillä ratkea, että me lyömme nytten luukut kiinni ja sanomme, että laitetaan 300 tai 500 miljoonaa euroa sen sulkemiseen, vaan nyt pitää kärsivällisesti katsoa, miten tässä edetään. Meidän täytyy saada jonkun verran siitä myös rahoja takaisin. Mutta olen samaa mieltä, että mikäli ostajaa ei löydy ja mikäli ympäristölupia ei löydy, niin toki näitä täytyy tarkastella hyvin kriittisesti välittömästi tämän jälkeen.

Mutta mitä tulee tähän työllisyyden lupaamiseen ja parantamiseen, eduskuntavaalien alla vihreät lupasivat kovasti, että he luovat 200 000 työpaikkaa vuoteen 2020 mennessä, jos he menevät hallitukseen. Mitkä ne keinot olivat? Täällä lukee, että eräässä seminaaris- sa, missä on teidän puheenjohtajanne puhunut, ne keinot ovat olleet: "Puolet uusista työ- paikoista saadaan aikaan työllistämisen ja työllistymisen helpottamisen kautta. Toinen 100 000 uutta työpaikkaa syntyy uusille aloille. Niistä puolet voitaisiin luoda uusiutuvan energian käytöllä." Eihän tällaisilla lauseilla ja lupauksilla työpaikkoja luoda, vaan mei- dän täytyy saada tämä kilpailukyky kuntoon. Olen iloinen siitä, että myös vihreät varmasti on samaa mieltä siitä, että yhteiskuntasopimus (Puhemies koputtaa) on äärimmäisen tär- keä askel oikeaan suuntaan.

16.39 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En minä nyt edellistä hallitusta kehu, mutta ei kai se Talvivaara kuitenkaan heidän perintönsä ole. Ehkä tällä on vähän pidempi historia, ja se liittyy ehkä enemmänkin yritystoimintaan, minkä edustaja Niikkokin varmasti tietää.

Toki joka vanhoja muistelee, sitä tikulla silmään, mutta jos ajatellaan tätä talouden ku- vaa nyt tämän kyseisen yhtiön osalta, niin ehkä kannattaa kääntää katse vuoteen 2013, jol- loin ministeri Vapaavuori ei lähtenyt 20 miljoonan talkoisiin, jotka olisivat olleet valtion osuus, jolla olisi tämä yhtiön rahoitus viety siihen, että se olisi päässyt vapaaehtoiseen vel- kajärjestelyyn. Siinä vaiheessa löimme oven kiinni ja nyt maksamme siitä. Tästä Vapaa- vuoren ja TEMin ratkaisusta me olemme maksaneet satoja miljoonia jo nyt tässä.

Nyt on selkeätä ruveta arvioimaan näitä asioita järki kädessä. Minun mielestäni se, että nyt varoja siirretään sieltä ympäristöpuolelta tänne, on kohtuutonta, eikä se ole meille va- semmistoliitossa maistunut. Nyt on ratkaisuja tehtävä, jotta päästään eteenpäin.

16.40 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen surullisena seurannut tätä keskustelua Metsähallitus-laista ja viime päivinä Suomen luonnonsuojelu- liiton kannanottoja, jotka näyttävät kyllä tulevan lähestulkoon kuin vihreiden puoluetoi- mistolta, jos peilaan niitä näihin edustaja Halmeenpään sanoihin.

Tästä 40 000 hehtaarin alueesta tuolla Ylä-Lapissa, jossa itse olen pitkään asunut ja pal- jon tuollakin retkeilyt, haluaisin todeta, että sillä alueella on nykyiselläänkin hakattu muu- tama tuhat kuutiometriä puuta vuodessa ja pidetty se alue siistinä ja hyvänä ja retkeilykel- poisena. Mitään muutoksia tämän alueen käyttöön ei nyt olla esittämässä, niin että huoli on siinä mielessä täysin turha.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Hämmästelen tätä väitettä siitä, että olisi jotenkin helpompaa ottaa näitä alueita liiketaloudelliseen käyttöön. Kysynkin, mitä palomuuureja meillä tällä hetkellä on. Aivan samalla tavalla eduskunnan päätöksellä näitä asioita voidaan ottaa liiketaloudelliseen käyttöön, mikäli halutaan ja mikäli katsotaan se tarpeelliseksi. Mutta kyllä hyvin on pärjätty tähän saakka, ja alueet siellä ovat edelleen, (Puhemies koputtaa) ja niitä hoidetaan, niitä käytetään ja niistä huolehditaan vastuullisesti.

16.41 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin olisin puuttunut tähän keskusteluun liittyen näihin työllisyysmäärärahoihin ja niiden valitettavaan puutteeseen tässä lisätalousarviossa ja siihen, että hallitus ei näytä nyt omilla toimillaan tähän työllisyystilanteeseen haluavan puuttua. Kun nyt kuitenkin ajatellaan, missä tilanteessa me olemme — työttömyys koko ajan nousee, meidän nuortenkin työttömyys on noussut jo siihen tilanteeseen, että meillä on noin 50 000 alle 25-vuotiasta työtöntä — niin nyt kyllä vaadittaisiin niitä tekoja hallitukselta. Esimerkiksi niitä valitettavia leikkauksia, mitä hallitus päätti tehdä nuorisotakuuseen, nyt olisi kyllä syytä harkita uudestaan ja satsata sinne lisäämäärärahoja, koska ei tämä ainakaan sitä tulevaisuudenuskoa nyt sille porukalle anna, minä pitäisi tämä Suomen tulevaisuus rakentaa.

Toisena kommenttina on hyvä tässäkin keskustelussa jälleen tuoda se ilmi, että kyllä nyt alkaisi olla kiire myös sille, että tätä meidän työttömyysturvaa voitaisiin muuttaa vähän aktiivisempaan suuntaan. Kun siitä on täälläkin paljon lupauksia kuultu hallituspuolueiden osalta, niin nyt pitäisi pikkuhiljaa (Puhemies koputtaa) siirtyä sitten sanoista tekoihin.

16.42 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on ryhtynyt tekemään toimia sen eteen, että saadaan työllistymisen esteet poistettua, ja se on tällä hetkellä se kaikkein tärkein asia. Erilaiset tukityöllistämistoimet ovat valtion työllistämistä, niin kuin varsin hyvin tiedämme. Ne eivät ole tuottavaa työllistämistä, ne eivät ole investointeja, ne eivät tue vientiä. Nyt täytyy löytää uusia keinoja, nämä vanhat keinot on jo käytetty.

Mitä sitten taas Talvivaaraan tulee, niin hyväksykää nyt, hyvät ihmiset, se asia, että uutta rahaa sinne ei ole menossa, vaan se on entisen, vanhan rahan siirtämistä paikasta toiseen. Mitä tulee siihen sinänsä, kun Talvivaara on nyt siinä tilanteessa, missä se on, niin se vain on niin, että se maksaa, ajetaanpa se alas tai nostetaanpa se ylös. Kumpikin on äärimmäisen kallista. Tällä hetkellä tilanne on patti, koska meillä ei ole Vaasan hallinto-oikeuden päätöstä asiasta. Meidän täytyy saada Vaasan hallinto-oikeuden päätös siitä, mitä sieltä saa juoksuttaa ja mitä ei saa juoksuttaa, sen jälkeen voimme katsella tätä asiaa rauhallisin mielin ja tehdä rakentavia ja hyviä päätöksiä.

16.43 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että tähän maahan tarvitaan uusia työpaikkoja. Se, että täällä ollaan huolissaan myös työllistämismäärärahoista, ei ollenkaan sulje pois sitä, että me tarvitsemme työtä myös sinne yrityksiin ja yksityiselle sektorille. Me uskomme — itse asiassa samalla tavalla kuin hallituskin kärkihankkeissaan on nostonut — että biotalous on yksi näitä meidän tulevaisuuden aloja, niin kuin ovat digitalisaatio, cleantech, joista voidaan saada sitä uutta työtä luotua sinne.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Myös perustulo — josta vihreät iloitsevat, että hallitus sitä kokeilua nyt ajaa — on yksi keino nimenomaan yhdistää sosiaaliturvaa ja työntekoa niin, että aina kaikki työ olisi kannattavaa ja aina kannattaisi ottaa työtä vastaan.

Yhteiskuntasopimuksessa nämä sotu-maksujen alennukset yrittäjille ovat ilahduttava asia, mutta se ei poista sitä tosiasiaa, että meillä on jonkun verran nuoria pitkäaikaistyöttömiä, jotka tarvitsevat myös räätälöityjä keinoja siihen, että he voivat löytää (Puhemies koputtaa) tiensä myös yksityisille markkinoille.

16.45 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Tähän työllistämiseen liittyen: Juurikin näin, että ei nuoria pidä tempputyöllistää, vaan nimenomaan sinne oikeille työmarkkinoille näitä työpaikkoja pitää luoda, ja siinä pitää työnantajille tulla nyt sitä helpotusta nimenomaan, että se työllistäminen on helpompaa ja kannattavampaa jatkossa. Sieltä niitä lääkkeitä on nyt löydettävissä. Hyvä, että tässä asiassa ollaan etenemässä.

Mitä Talvivaaraan tulee, niin muistuttaisin kuitenkin, että nämä miljoonat, mistä puhutaan ja mitä nyt ollaan lisätalousarvion myötä antamassa, eivät ole lisärahaa, vaan nimenomaan siirtomääräraha tulee sinne. Ne eivät nimenomaan kuitenkaan poista sitä, kun puhutaan, että ympäristöstä pidetään huolta, vaan sehän on ehdottomasti linjattu näin, että ne ympäristöasiat on hoidettava sieltä ja on oltava kannattavaa sen toiminnan, ei muuten tätä jatketa. Sehän on linjattu, että se laitos pysäytetään siinä vaiheessa, kun se voidaan pysäyttää, mutta joka tapauksessa sitä pitää pyörittää vielä luultavasti parin vuoden ajan. Kyllä meidän on katsottava, että tämä kannattava toiminta voidaan siellä löytää. Bioliuotusprosessihan toimii jo tällä hetkellä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuorot edustajille Halmeenpää, Niikko ja Myllykoski, ja sitten me menemme listaan.

16.46 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa vähän koetin suhteuttaa äskeisessä puheenvuorossani asioita, mihin sitä rahaa laitetaan. Jos puhutaan siitä rahasta, mitä työllisyyteen sijoitetaan, niin voihan tässä verrata tätä Talvivaaraan laitettua rahaa vaikkapa työllisyysmäärärahoihin, jotka ovat olleet noin 400 miljoonaa euroa vuodessa — näitähän nyt leikataan. Talvivaaraan on siis pistetty noin 500 miljoonaa euroa. Että kyllähän tämäkin tietysti työllistää, mutta en tiedä, onko lopputulos aivan se haluttu.

Siitä, onko tämä edellisen hallituksen perintöä vai ei, toteaisin, että kyllä tässä aika paljon on perintöä Talvivaara Oy:ltä itseltään ja siellä tehdyistä ratkaisuksista ja valinnoista, joista yksi on epävarma teknologia nimeltään bioliuotus, jonka on todettu toimivan hyvin lämpimässä ja kuivassa ilmastossa, kuten vaikkapa Australiassa, mutta lämmintä ja kuivaa ilmastoa ei ole Kainuuseen odotettavissa, ei edes ilmastonmuutoksen myötä.

Toinen perintö on huolimattomuus jätealtaiden koon ja tiiviyn mitoittamisessa. Se ei ole hallituksen perintöä, se on Talvivaara Oy:n perintöä.

Kolmas perintö on nikkelin maailmanmarkkinahinta, (Puhemies koputtaa) johon eivät syyllisiä ole sen paremmin mitkään maan hallitukset kuin Talvivaarakaan.

16.47 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tukityöllistämistoimia sekä työllisyysmäärärahoja kyllä tarvitaan jatkossakin, mutta eri asia on, missä määrin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Nytten meidän täytyy tässä hallituksessa ottaa uudet keinot käyttöön, koska kuten, edustaja Räsänen, mainitsitte, eihän nuorisotakuu ole toiminut viime hallituskauden aikana. Ei ole syntynyt niitä luvattuja työpaikkoja, koulutusputkia, joilla nuoret ovat päässeet kiinni tähän yhteiskuntaan. Meidän täytyy katsoa asiaa toisella tavalla, ja tämä hallitus on mielestäni havainnut sen tärkeän muutoksen: meidän täytyy aivan uudella tavalla ruveta lähestymään niitä henkilöitä, jotka eivät pääse kiinni koulutukseen ja työelämään.

Yksi asia on se, mitä ministeriö on luvannut, että tulee ammattikoulureformi, -uudistus. Se on tärkeintä, että me pystyisimme lyhyilläkin koulutusputkilla saamaan nuorille työpaikkoja. Ja minä uskon, että tämä hallitus — kun annatte vielä aikaa — vielä onnistuu uudistamaan näitä polkuja, joita aikaisemmin eivät, tähän saakka, edelliset hallitukset ole kyenneet tekemään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Täällä on nyt sekä vastauspuheenvuoro että varsinainen puheenvuoro seuraavaksi edustaja Myllykoskella. Pyytäisin edustaja Myllykoskea puhujapöytästä, varsinainen puheenvuoro. Siirrymme siis listaan. (Jari Myllykoski: Meni taas yksi merkintä sitten! — Naurua)

16.48 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että kyllä tämä lisätalousarvio tämän työllistämisen ja siihen kohdistuvien tukitoimien osalta on suuri pettymys. Jos tässä salissa aiemmin, kun tätä keskustelua käytiin, sanottiin, että oppositiolla on taivastelua näissä puheenvuoroissa, niin täytyy sanoa, että oppositio ei taivastele vaan ymmärtää numeroita ja tekee sen perusteella johtopäätöksiä, että meillä työllisyys on vain koko ajan vähentynyt. Nyt jos ei meillä yrittäjyyden tukemiseen starttirahojen muodossa ole tahtoa tällä hallituksella, joka pyrkii politiikkaansa korostamaan sillä, kuinka yrittäjyyttä, yrittäjyyttä ja taas yrittäjyyttä koetetaan tukea, niin onhan se nyt kummallista, että se kääntää selkänsä sille omalle politiikalleen. Tuntuu melkein päkättömältä.

On selvää, että me tarvitsemme tässä maassa työllisyyttä, mutta edelleenkin ei hallituksen tässä eikä myöskään aiemmissa talousarvioissa ole esitetty sitä, mitenkä edistämme itse asiassa sitä biotaloutta taikka cleantechiä, mihinkä hallituksella olisi hyvät mahdollisuudet, kun me loisisimme vaikkapa eri verojärjestelyin mahdollisuuksia siihen, että uusia cleantechin innovaatioita voitaisiin luoda referenssilaitoksiksi ja sitä kautta luoda tähän maahan yrittäjyyttä mutta myös, totta kai, työpaikkoja.

Mitä Metsähallitus-lakiin tulee, niin tämä nyt näyttää sille, että hallitus on sen päättänyt, että tässä asiassa emme taivu edes kättilöitten edessä, vaan nyt tämä viedään härkäpäisesti asiantuntijoidenkin mukaan ilman, että tässä olisi EU:n kilpailulainsäädännön kanssa sellaista harmonian epätasa-arvoa, etteikö voitaisi jatkaa nykyisellään. Käyttöoikeussopimusta, hankintadirektiivin voimaantuloa ei ole välttämätöntä nyt tehdä. Mutta kun tässä nyt niin tulee käymään, niin me totta kai tarvitsemme tähän hetkeen, tähän aloitustoimenpiteeseen, mitä tapahtuu tämän lainmuutoksen myötä, lisätalousarvion, missä huolehditaan siitä, että työntekijöiden eläkkeet pystytään turvaamaan jo tässä vaiheessa. Se on erityisen tärkeää ja on siis positiivinen asia tässä surkeassa tapauksessa.

Olisin lyhyesti vielä, arvoisa puhemies, perustellut näkemystäni siinä, että vaikka vasemmistoliitto ei katso suopeasti sitä, että näitä rahoja siirretään sieltä ympäristöpuolelta nyt tähän toimintaan, niin oma henkilökohtainen näkemykseni on kuitenkin se, että kun me tiedämme, että jos ei tätä rahaa nyt anneta, niin toiminta loppuu todella nopeasti ja siihen sitten taas tarvitsisi olla jo lisää rahaa, että tämmöistä hallittua alasajoa voitaisiin tehdä, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

sitä en voi kyllä henkilökohtaisesti katsoa oikeaksi päätökseksi. Nyt olisi se aika, kun rahan tarve tällä kustannusrakenteella, mitä yrityksessä tällä hetkellä hoidetaan, on se, että tulemme tarvitsemaan tälle vuodelle jo kesäkuussa 100 miljoonaa euroa rahaa. Sitä päätöstä edeltäen on pystyttävä perusteellisesti selvittämään asia niin, että eduskunnassa kaikki voivat, jos haluavat sitten ulkopuolisen asiantuntijan näkemykseen perustaa omaa kantaansa, tehdä kesäkuussa niitä ratkaisuja sen suhteen, onko jatkorahoitus oikein vai väärin.

Enkä voi olla toistamatta varapuhemies Pekkarisen esille tuomaa näkemystä siitä, voidaanko laitos laittaa uinumaan. Se on teknisesti mahdollista. Toki se tarkoittaisi erittäin nopeita, rajuja toimia, myös henkilöstön lomautusta sekä urakoitsijoiden kanssa tehtävien sopimusten päättymistä, jos se tarkoittaisi, että se tehtäisiin nyt käytettävissä olevilla varoilla. Tietysti voisi kysyä, jos elinkeinoministeri täällä olisi, kuinka meidän omistajaohjauksen valvonta on tässä kohtaa pitänyt. Jos valtiolta on annettu tietyn verran rahaa toiminnan pyörittämiseen tietyn ajaksi ja jos se nyt näyttää loppuvan jo niin sanotusti muutaman kuukauden jälkeen, niin ehkä jossain on syytä sitten myös tarkastella ja perata tämäkin asia sinne kesäkuuhun mennessä.

16.54 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa puhemies! Poimin tästä lisätalousarviosta pari aihetta ja käsittelemme ne tässä puheenvuorossa yhtä aikaa, jos ehdin. Kovin ovat erilaisia: puhun Talvivaarasta ja sitten pakolaisavusta ulkoasiainministeriön hallinnonalalta.

Tänään on käyty niin hallituksen jäsenten kuin opposition puolelta minun mielestäni melko ansiokasta, painokasta ja asioihin perustuvaa keskustelua Talvivaaran tilanteesta, ja erityisesti kyllä haluaisin kiittää edustaja Halmeenpään puheenvuoron Talvivaara-pointteja. Kun valtiovarainministeri Stubb oli täällä paikalla, hän puheenvuorossaan korosti, että Talvivaaran tilanteesta ja tulevaisuuden ratkaisuissa korostuvat työllisyys, talous ja ympäristö. Näinhän se on, ja näitä asioita on useampikin hallitus jo painottanut ja yrittänyt niitä — toivon mukaan — parhaansa mukaan päätöksissään tehdä. Mutta rajansa varmasti kaikella. Omalta osaltani toivon paljon tulevalta oikeuden päätökseltä Nuasjärven purkupuhteen kohtalosta. Se tulee ratkaisemaan paljon Talvivaaran kohdalla.

Oikeastaan en haluaisi tässä puheenvuorossa niinkään toistaa asioita, joita on sanottu. No, yhden asian toistan: sen, että olen iloinen siitä, että uutta rahaa Talvivaaraan ei laiteta vaan että tämä 38,5 miljoonaa euroa on siirtomäärärahaa. Kovat ovat luvut, mitä on vuosien mittaan Talvivaaraan laitettu — ja varmasti hyvässä tarkoituksessa. Mutta itse tulen tuolta Ylä-Savosta voimakkaalta maatalous-, karjatalous- ja viljanviljelyalueelta. Ne yhteydenotot eri tahoilta eivät ole vähäisiä, jotka ovat painottaneet ja tuoneet esille huolta maatalouden ja puhtaan ruuan tulevaisuudesta. Nuo päästöt, mitkä Talvivaarasta esimerkiksi Vuoksen vesistön suuntaan tulevat, eivät tarkoita pelkästään vesistön pilaantumista. Kyse on monen muunkin elinkeinon uhkista. On kyse muun muassa kalanviljelijöistä, kalastajista, kalanjalostuksesta, viljanviljelyksestä, viljatuotteiden jalostamisesta, maidosta ja maidonjalostuksesta. Jo nyt olen saanut kuulla, että paikallisten kalastajien toimeentulo on suuressa vaarassa, koska kalanjalostajat ovat kieltäytyneet ostamasta niitä kaloja niiden valuma-alueiden vesistöistä, jotka on sieltä kalastettu. Viljanviljelijä, joka on jalostanut omien viljojensa tuotteita, ei ole niitä saanut kaupaksi. Jo nyt on tilanne, että joittenkin järvien rannoilla lehmät eivät saa laiduntaa. Voitte kuvitella, kuinka tässä sitten puolustat suomalaista ruuantuotantoa, jos meille tulee tällaisia alueita, joilla me emme saa laiduntaa eläimiä. Tämä on todella iso asia myös meidän maitotuotteiden jalostukselle, brändäykselle, puhtaan ruuan asioille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Osaltaan kyllä yhdyn tähän näkemykseen, että meidän olisi hyvä saada tällainen ulkopuolinen kokonaisselvitys Talvivaaran tilanteesta. Mutta missään nimessä en halua mitään vuosikymmenten tai usean vuoden selvitystä, joka osaltaan lykkää oikeiden päätösten tekemistä, vaan haluaisin semmoisen napakan selvityksen, jossa kattavasti otetaan huomioon laajemminkin kuin vain Talvivaaran tehtaan alueen taikka edes niiden lähialueitten ympäristöhaitat. Siihen tulisi saada isompi näkökulma.

Nyt näyttää sille, että tämä toinen osio näistä ulkoasiainministeriön hallinnonalan kannanotoistani ei tähän puheenvuoroon sovi, mutta onneksi tuolla on tuo painike paikan päällä, niin että pyydänpä toisen puheenvuoron.

16.59 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Poliisin automaattisten nopeusvalvontalaitteiden määrän lisäämiseen ja uusimiseen ehdotetaan lisäystä 1,7 miljoonaa euroa siten, että uusitut laitteet mahdollistavat entistä tarkemman nopeusvalvonnan. Tämä on ehdottomasti kannatettava lisäys, koska satsaus tuo moninkertaisesti eurot takaisin nopeasti, erityisesti nyt, kun puuttumiskynnystä ollaan jälleen alentamassa. Toki tämä raha olisi voinut laittaa myös perinteisen liikennevalvonnan kehittämiseen.

Tälle puuttumiskynnyksen alentamiselle ei ole mielestäni tarvetta, eikä se edesauta liikenneturvallisuutta, jonka pitää olla kaiken liikennevalvonnan lähtökohta. Jos rahat ovat valtion kassasta loppu, niin sitä vajetta ei saa paikata siten, että kansalaisten luottamus liikenneturvallisuusvalvontaan horjuu. Liikenneturvallisuutta parannetaan parhaiten kiinnijäämisriskiä lisäämällä. Tällä hetkellä puuttumisrajaksi on asetettu 8 kilometriä tunnissa, joka varmuusvähennyksen kanssa tarkoittaa, että puuttumisraja on tutkan näyttämän 11 kilometriä tunnissa yli sallitun nopeuden — siis yli sallitun nopeuden. Tämän ovat kansalaiset melko hyvin tiedostaneet ja hyväksyvät.

Kun autojen turvallisuus koko ajan paranee ja teiden remonttitalokoiden jälkeen tieverkostonkin on syytä olettaa olevan paremmassa kunnossa, ei ole kovin helposti ymmärrettävissä, että turvallisuuteen vedoten pitäisi puuttumisrajaa laskea. Puuttumisrajan laskun sijasta tulisi satsata uskottavaan liikennevalvontaan, joka toimii valvontatolppien välissäkin, eli näkyvään, poliisien suorittamaan liikennevalvontaan.

Sakotuskynnyksen alentaminen 8 kilometristä tunnissa 7:ään toisi laskelmien mukaan valtion kassaan 8 miljoonaa euroa. Hallitus kaavailee, että loput lisätulot tuo kameravalvonnan lisääminen, ja näin varmasti tapahtuukin. Merkittävä osa poliisin tietoon tulleista rikoksista on liikenne rikoksia, ja suurin osa niistä on ylinopeuksia.

Ainakin yksi tienkäyttäjä automaattisessa liikennevalvonnassa kuitenkin unohtuu eli moottoripyörät. Moottoripyörillä ajetaan kaikkein eniten kuolonkolareita ylinopeudella, mutta ne eivät jää automaattivalvonnassa lainkaan kiinni. Voikin hyvin kysyä, milloin saamme jälleen kaksipyöräisten ajoneuvojen etuosaan pienen rekisterikilven, joka edes vähän helpottaisi kuljettajan kiinnijäämistä.

Arvoisa rouva puhemies! Kun automaattinen kameravalvonta saa nyt odotetusti lisää rahoitusta, niin toivottavasti valvonnassa pystytään tulevaisuudessa valvomaan muutakin kuin ajonopeuksia. Tämä on osattu jo vuosia muualla, mutta ei Suomessa, vaikka olemme teknologiassa maailman huippumaa.

Lakkautusuhan alla on useita pieniä poliisiasemia. Niiden ylläpito maksaa joidenkin arvioiden mukaan miljoona euroa per vuosi. Samaan aikaan poliisien määrä on voimakkaasti vähenemässä, ja samaan aikaan satsataan 1,7 miljoonaa euroa peltipoliisiin. Ilmeisesti peltipoliisi on ainut, joka tuottaa valtiolle jotain.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Arvoisa rouva puhemies! Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahaa ehdotetaan korotettavaksi 8,3 miljoonalla eurolla aiheutuen Suomen osallistumisesta Turkille annettavaan pakolaisavun koordinoituväliseeseen. Tällä määrärahan lisäyksellä helpotamme Turkin tilannetta maahan tulneiden pakolaisten elinolosuhteiden parantamisessa. Tämä hillitsee omalta osaltaan myös pakolaisten muuttovirtoja, ja pystymme vaikuttamaan Suomeen suuntautuvaan maahanmuuttoon ennalta ehkäisevästi. Tästä on annettava hallitukselle erityiskiitos. Tämä 8,3 miljoonan euron lisäys on hyvä esimerkki siitä, mitä nykyiseen hallitusohjelmaan on kirjattu. Humanitäärinen apu kohdistetaan sinne, missä on suurin tarve avullemme. EU on sitoutunut 3 miljardin euron rahoitukseen pakolaisten elinolosuhteiden parantamiseksi Turkissa. Suomen kansallinen maksuosuus on tästä kokonaisuudessaan 28,4 miljoonaa euroa. Se ei ole pienelle Suomelle ollenkaan vähäinen määrä.

Näen myös hyvänä, että ylimääräinen valtionavustus annetaan Pietari-säätiölle Suomen Pietarin-instituutin ja Pietarin Suomalaisen Koulun turvaamiseen. He tekevät paljon sellaista, mistä monellakaan meistä ei ole kovin paljon tietoa. Vaikka tämä rahasumma on varsin vähäinen, niin se on menossa oikeaan osoitteeseen.

17.05 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kuuntelin tätä debattikeskustelua aikaisemmin. En valitettavasti itse siihen ehtinyt osallistua, mutta minulle muutama asia tässä pisti silmään, erityisesti keskustelu yhteiskuntasopimuksesta ja sen mahdollisuuksista kilpailukykyyn ja tähän lisätalousarvioonkin, jota täällä tänään ja tälläkin hetkellä käsitellään. Elikä jotenkin jäi sellainen käsitys, että ensin oppositiossa on koko syksy arvosteltu sitä, että hallitus ei vetänyt pakkolakeja pois, ja se oli sitten esteenä niille neuvotteluille ja nyt, kun yhteiskuntasopimukseen on päästy — ja toivotaan tietysti, että se laajalti hyväksytään ja se olisi korvaus tälle hallituksen kilpailukyypaketille — sitten tänään kuitenkin kritisoitiin sitä, miksei hallitus tee työllistämisen eteen riittävästi. Muun muassa SDP arvosteli sitä, että kestää kuitenkin kaksi vuotta ennen kuin nämä vaikutukset näkyisivät. Minulle heräsi semmoinen kysymys, että toivotaanko SDP:stä ehkä nyt sitten kuitenkin pakkolakeja kahdeksi vuodeksi, kun kuitenkin on vahvasti korostettu sitä, että annettaisiin se päätösvalta sinne, minne se kuuluu.

Itse olen kyllä sitä mieltä, että eduskunnalle kuuluu lainsäädäntövalta, enkä ole nähnyt suurena ongelmana sitä, että me emme täällä saisi säätää tai pystyisi säätämään lakeja tarvittaessa. Itse olen todella tyytyväinen siitä, että sopimus on nyt saatu syntymään, ja se on parttien toivomus. Aivan kuin se olisi nyt joku riidan tulos, jotenkin täällä tänään sai keskustelusta sellaisen käsityksen.

17.07 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Lisätalousarvioesityksestä löytyy erinomaisen linjakkaasti etenevä hallituksen kärkihanke eli tämä kansallispuiston perustaminen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuotena. Puisto tulee Suomussalmen ja Kuusamon rajalle Hossaan ja Julmaan-Ölkkyyn, niin kuin täällä on jo todettu. 2 miljoonan euron lisämäärärahalla saadaan tulevan kesän aikana kunnostettua ja viimeisteltyä jo olemassa olevia retkeilyalueen rakenteita ja näin puisto saadaan hyvään kuntoon kesäkuun 2017 avajaisiin.

Tämä kulttuurinen puisto rakennetaan vuorovaikutuksessa ja hyvässä kumppanuudessa alueen ihmisten ja yritysten kanssa. Ihmisen kädenjälki näkyy puiston alueella tuhansien vuosien takaa metsästyksen, kalastuksen, poronhoidon ja puiden hyötykäytön jälkeen. Mielestäni tämän ihmisen ja luonnon erinomaisen kumppanuuden tulee näkyä myös puiston tulevina toimintoina.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

Tämä itsenäisyyden juhluvuoden puisto on erinomainen viesti kansainvälisille matkailijoille, kertoo tietynlaista laatuviestiä Suomen ainutlaatuisesta luonnosta, ja tämä viesti kannattaa hyödyntää jo tulevana kesänä matkailussa. Ministerin ratkaisu oli hyvä niin Hossan kuin Porkkalankin kannalta. Porkkalan luonto saa tulevaisuudessa uuden mahdollisuuden, uskon niin.

Totean vielä, että edustaja Heikkisen puheenvuoro Talvivaaran kokonaiselvityksestä on kannatettava. Vaikutusta muihin elinkeinoihin ei ole kenties riittävän painavasti tuotu esiin tässä vuosien aikana.

17.08 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Ihan vielä lyhyesti tästä työllisyydestä, josta on puhuttu tänä päivänä hallitus—oppositio-akselilla, ja me emme paranna varmaan työllisyystilannetta toisia arvostelemalla. Mutta kaikki me muistamme, mitä tämä hallitus sai viime vuonna käteen, reilut 300 000 työtöntä, ja tämä työttömyysnousu on jatkunut. Ennen kaikkea saamme olla huolissamme pitkäaikaistyöttömistä ja nuorisotyöttömistä. On erittäin tärkeitä, että nuoret saisivat sen ensimmäisen työpaikan. Yleensä kun ihminen tai perhe joutuu työttömäksi, niin siinä tulee perheelle monenlaisia ongelmia: on asuntovelat, lasten koulutukset ja yleensä toimeentulo.

Yhdyn myös siihen näkemykseen, että niin sanottu yhteisöveron lasku ei tuonut työpaikkoja vaan nämä suuret yritykset jakavat osinkoja henkilöille ja välttämättä pkt-yrityksille näistä ei tullut mitään hyötyä.

Tämän päivän toiveet pannaankin siihen, että pkt-yritys työllistäisi nyt ihmisiä. Tiedämme, että välilliset työvoimakustannukset ovat valtavan suuret, että kukaan yrittäjä ei palkkaa ihmistä, jollei ole pakko. Toivottavasti nyt tämä yhteiskuntasopimus, josta tänäkin päivänä on puhuttu, toisi varsinkin näille pk-yrityksille jotain hyötyä, että me saisimme niitä yrittäjiä, jotka työllistäisivät sitten näitä työntekijöitä. Mekin perussuomalaiset toivomme, että saataisiin tämä maailma sentään käyntiin. Kaikki lähtee siitä, että tavaralle tai palveluille on markkinarako. Siitähän se lähtee.

Sitten täällä on kaikista puhuttu, mistä minäkin aion lyhyesti puhua, että ihan myönteistä on, niin kuin edellinenkin puhuja mainitsi, tämä kansallispuiston perustaminen Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhluvuoden kunniaksi sinne Suomussalmen Hossan alueelle. Samoin myönteisenä me perussuomalaiset katsomme tämän runsaan 8 miljoonan euron avun Turkille pakolaisapuun.

Sitten kun on puhuttu tästä Talvivaara-sotkusta, johonka nyt ollaan myöntämässä 38 miljoonaa, niin minä en ainakaan osaa sanoa, pitäisikö se koko tehdas laittaa alasajoon. Sen tiedämme, että se ei ole vain näin ykskaks ajettu alas. Vai näemmekö me vuosien varrella, että tämä on vielä toimeentuleva yritys, sen vain aika näyttää.

Sitten ihan tämmöinen henkilökohtainen kanta. Täällä on paljon puhuttu tästä, että poliisitoimelle lisätään 1,7 miljoonaa. Lisämäärärahan tarve aiheutuu automaattisten nopeusvalvontalaitteiden uusimisesta ja lisäämisestä niin, että laitteet mahdollistavat entistä tarkemmin nopeuksien ylittämisen valvonnan. On tietysti hyvä, että liikennettä valvotaan monipuolisesti, että siellä eivät kännikalat eivätkä muut aja eikä näitä suuria nopeusrajoituksia sitten tehtäisi. Mutta en voi yhtyä siihen hallituksen näkemykseen, että kun viime vuoden syksyllä nostettiin rikesakot, oliko se nyt, 70—80:stä 200 euroon ja nyt ollaan vielä nostamassa tuntuvasti, niin tämmöisellä rahastetaan sitten valtion kirstuun niitä lisärahoja, vaan kyllä ne pitää jollain muulla lailla saada tänne. Tässä kyllä toivoisin, että hallitus lähtee nyt vaikka tuonne Suomenlahden kevähangille miettimään. Jonkinlaista oikeu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

denmukaisuutta pitäisi tässäkin nopeusrajoituksessa olla. En kyllä ymmärrä, kuinka tähän on päädytty, että nyt ollaan nostamassa aivan älyttömästi tätä rikesakkoa.

17.13 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä käytiin äsken keskustelua Talvivaaran tilanteesta, ja yhdyin niihin näkemyksiin, että olisi hyvä kenties saada sellainen pikainen mutta kattava selvitys Talvivaaran vaikutuksista, ei pelkästään luontoon, talouteen ja työpaikkoihin vaan myös muihin elinkeinoihin. Listasin äsken, että muun muassa eri maatalouden ja ruuantuotannon muodot ja alkutuotannossa tuotettujen elintarvikkeiden jalostaminen ovat semmoisia, jotka voivat olla ja ovatkin jo nyt sijaiskär-sijöinä. Tuohon listaan kyllä pitää ehdottomasti lisätä myös matkailu. Tämä on aika keskeinen elinkeino meillä eri puolilla Suomea eikä vähiten tuolla ylempänä Suomea. Moni saa leivän matkailusta, ja kun me yritämme houkutella myös ulkomaisia matkailijoita ja euroja tänne, niin meillä ei ole varaa menettää meidän uniikkia luontoamme.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, tämä toinen asia, minkä takia tänne puhujanpöytäön saavuun, oli tämä lisätalousarvion määräraha ulkoasiainministeriön hallinnonalan alla, reilu 8 miljoonaa euroa maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön, joka lähinnä kattaa 30 prosenttia siitä sopimuksesta, että EU on sitoutunut 3 miljardin euron rahoitukseen pakolaisten elinolosuhteiden parantamiseksi Turkissa osana laajempaa EU—Turkki -yhteistyötä muuttoliikevirtojen hillitsemiseksi Turkista Eurooppaan. Tämä on varmasti hyvä toimenpide, ja olen iloinen siitä, että EU-maat pystyvät yksituumaisiin toimiin Turkkiin ja ehdottomasti myös muille kriisialueille ja kriisin lähialueille.

Kaikki toimet EU:n ja YK:n pakolaisjärjestön yhteistyön tiivistämiseksi ovat kannatettavia, avun muodossa siis sinne kriisialueille. Mutta myös haluaisin nostaa esille kaikki ne toimenpiteet, mitä me EU:na tai YK:n sateenvarjon alla voisimme tehdä niin, että saisimme ihmiskuljetuksen ja ihmiskaupan suitsituksi. Se ei tarkoita silloin pelkästään tätä pakolaisapua niillä alueilla vaan yhteisiä toimia siihen, että viemme tavallaan elin- ja toimintatilan näiltä rikollisjärjestöiltä, jotka tätä ihmiskuljetusta ja ihmiskauppaa toteuttavat. Siinä säästetään ihmishenkiä, ja kaiken kaikkiaan se, että me pystyisimme tekemään pakolaistyötä, turvapaikanhakijoitten "valintatyötä" siellä, monella tapaa olisi osaratkaisu meidän pakolaiskysymykseemme. Kun pystyisimme laajemmassa mittakaavassa toteuttamaan niitten aitojen turvapaikanhakijoitten löytämistä ja heidän turvallista tuomistaan EU:hun, se olisi mielestäni inhimillistä ja varmasti osaltaan pystyisi vastaamaan siihen kriiikkiin, mitä tämä yhä jatkuva ja varmasti vielä vuosien saatossa jopa voimistuva maahanmuutto ja ihmisten muuttovirrat aiheuttavat, jos näitä kriisejä ei saada kuriin.

Oma lukunsa on tietysti tulevaisuuden ja tietysti nyt jo osin toteutuva ihmisten muutto sen takia, että ilmasto muuttuu ja elinolosuhteet, elämisen mahdollisuudet häviävät osasta maapalloamme.

Niin, summa summarum, mitä tässä halusin sanoa, on se, että haluan kannustaa Suomen hallitusta olemaan aktiivinen osapuoli näissä EU:n ja YK:n pakolaisjärjestön toimenpiteissä, jotta näitä toimenpiteitä semmoisen tehokkaan ja oikein suunnatun pakolaisavun antamiseksi kriisialueille pystytään toteuttamaan.

17.18 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Suomen työttömyysluvut ovat kauhistuttavat. Suomessa oli tammikuun lopussa lähes 370 000 työtöntä. Se on 8 500 enemmän kuin vuosi sitten. Omassa maakunnassani Pohjois-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta on 18 prosenttia, ja vastaava luku koko maassa on noin 14 prosenttia. Myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

nuorisotyöttömyys on kasvussa mutta myös pitkittymässä. Itse olenkin erityisen huolissani nuorten tilanteesta. Tutkimusten mukaan nuoren, jonka työttömyys on kestänyt 3 kuukautta, työllistyminen vaikeutuu huomattavasti. Tällä hetkellä Suomessa on jo yli vuoden työttöminä olleita nuoria yli 10 000. Tässä pahentuneen työttömyyden tilanteessa olisi ollut tärkeää, että hallitus olisi jatkanut tavalla tai toisella Lauri Ihalaisen käynnistämää nuorisotakuuta. Me tiedämme kaikki, että nuorisotakuu ei poistanut nuorten työttömyyttä, mutta sen avulla pystyttiin pitämään nuorten pitkäaikaistyöttömyys hyvin kurissa. Se oli viime kaudella Euroopan matalin. Hallitus on kuitenkin luopunut suurimmasta osasta nuorisotakuuseen kuuluneista toimenpiteistä, ja se on aiheuttanut nyt myöskin nuorten pitkäaikaistyöttömyyden kasvun.

Aiempien lamojen ja taantumien aikana on valtiovallan taholta ohjattu työllisyyden hoitoon lisää rahaa ja te-toimistoihin lisää henkilökuntaa. Nyt hallitus pahenevasta työttömyydestä huolimatta on pienentänyt työllisyysmäärärahoja ja säästänyt myös te-toimistojen resursseista. Tämä on tarkoittanut muun muassa sitä, että nuoret eivät saa te-toimistosta henkilökohtaista palvelua. Monelle nuorelle työn hakeminen ilman henkilökohtaista ohjausta ja tukea on raskasta. Nuoret eivät osaa toimia työnhakijoina työmarkkinoilla, sillä he eivät tiedä työn hakemisen pelisääntöjä. On eettisesti väärin, että nuoret jätetään oman onnensa nojaan, sillä syrjäytymisen riski nuoren kohdalla on erityisen suuri. Valtiontalouden tarkastusviraston tekemien selvitysten mukaan työttömyys saadaan taantuma- ja lamakausina katkaistua nopeammin, jos te-toimistoihin lisätään henkilökuntaa. Tämä toimii siis myös käänteisesti: mitä vähemmän työntekijöitä te-toimistoissa, sitä useammin työttömyys pitkittyy, ja näin on huomattu käyvän erityisesti nuorten kohdalla.

Samoissa selvityksissä on tullut esille, että nuoret pitäisi lähes aina ohjata henkilökohtaisen palvelun pariin. Nuorille, työelämään vasta tulleille ja työnhakuun tottumattomille eivät nettipalvelut kerta kaikkiaan sovi. Ja tällä hetkellä nuoret joutuvat jonottamaan henkilökohtaista palvelua viikkoja, joillakin alueilla jopa kuukausia. Ministeri Lindström on monissa haastatteluissa myöntänyt nämä edellä mainitut asiat, mutta hän on kuitenkin samalla todennut, että lisärahoitusta ei työttömyyden hoitoon tule. Päinvastoin määrärahoja on tarkoitus pienentää entisestään. Siksi haluaisinkin tietää, onkohan hallituksessa laskettu, mitä nämä syrjäytyneet nuoret tulevat yhteiskunnalle tulevaisuudessa maksamaan ja miten vaikea on saada työelämän ulkopuolelle pitkäksi aikaa jäänyt nuori takaisin työkykyiseksi.

17.22 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on nyt hallituksen esitys vuoden 2016 lisätalousarvioksi. Esitykseen sisältyy muutamia kohtia, joihin otan kantaa.

Ensinnäkin muutama sana kestromurheenkryynistämme Talvivaarasta, jonka tilanne on edelleen varsin ongelmallinen. Tässä tapauksessa on toki nimellisesti kyseessä tekninen siirto, eli Terrafame Oy:n omaa pääomaa on tarkoitus korottaa 38,5 miljoonalla eurolla ja peruuttaa samalla vastaava summa Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien ympäristövahinkojen estämiseen tarkoitetuista määrärahoista. Kaivoksen pahin vaihe on toivottavasti nyt takana, kun sen prosessit on saatu toimimaan aiempaa tehokkaammin. On kuitenkin muistettava, että kyseisen kaivoksen talous- ja ympäristöriskit ovat edelleen varsin suuria, kuten ne ovat olleet koko sen toiminnan ajan. Yksityisen kumppanin löytäminen ja hallinto-oikeuden päätös purkuputkesta ovat jatkossa avainasemassa, kuten muun muassa edustaja Niikko aiemmin totesi. Toisaalta kaivoksen hallittu sulkeminenkin maksaisi arviolta noin 300 miljoonaa euroa. Sulkeminen saattaa toki joka tapauksessa olla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

edessä jo lähitulevaisuudessa. Valtiovarainvaliokunta onkin sitten näiden seikkojen vuoksi erittäin vaikean paikan edessä. Nyt jos koskaan tarvitaan puolueettomia asiantuntija-arvioita ja toki vieläpä siten, että kokonaisuus otetaan huomioon mahdollisimman laajasti.

Sitten lyhyesti Turkille annettavasta avusta muuttoliikevirtojen hillitsemiseksi, mikä on erittäin kustannustehokas tapa auttaa, kuten edustaja Terho aiemmin tänään totesi. Mikäli turvapaikanhakijoiden lukumäärä Euroopassa ja Suomessa pysyy tänä vuonna kohtuullisella tasolla, se tulee olemaan meidän kaikkien etu. Esitetty määrärahan korotus 8,3 miljoonalla eurolla on hyvin pieni summa verrattuna jo pelkästään Suomessa käsiteltävien hakemusten kustannuksiin. Jos ja kun myös Venäjän rajan kautta tulevien turvapaikanhakijoiden määrä saadaan laskuun ja tilanne itärajallamme hallintaan, on meillä aiempaa selvästi paremmat edellytykset selviytyä maahanmuuttokriisistä kuivin jaloin. Tilanne ei ole kuitenkaan lainkaan helppo, ja paljon on vielä tehtävää, mutta valonpilkahduksiakin on näkyvissä.

Arvoisa puhemies! Esitän lopuksi muutaman huomion viikonvaihteessa kasaan väänneystä yhteiskuntasopimuksesta. Prosessi sopimuksen aikaansaamiseksi on kestänyt jo hyvin kauan, ja on erittäin tärkeää saada se lopultakin onnistuneesti päätökseen. Pitkällä tähtäimellä sopimus syntyessään parantaisi kilpailukykyämme. Toteutuessaan se kehittäisi myös kansallista yhteistyökykyämme ja auttaisi rakentamaan viime vuonna kärsinyttä yhteiskunnallista luottamusta kokonaan uudelta pohjalta. Sopijaosapuolten löytämän neuvottelutuloksen jälkeen katseet kohdistuvatkin tällä erää sekä maan hallitukseen että SAK:hon. Odotan näiltä molemmilta myönteistä kannanottoa lähipäivien aikana. Vaikka ennakkotavoitteeseen ei neuvotteluissa nähtävästi aivan päästykään, on suunta ollut täysin oikea. Täällä tänään esitetty vertaus kahden metrin seiväshypystä ei vastaa kovin hyvin todellisuutta. Pikemminkin kyseessä on, prosessin erittäin vaikea alkutaival huomioiden, vähintään 5,5 metrin loikka. Hallituksen kaavailemien veronalennusten avulla päästäisiin vieläkin lähemmäs tavoitetta. On tärkeää, ettei veroasteemme jatkossa ainakaan nouse.

Arvoisa puhemies! Yhteiskuntasopimuksen kaatuminen tässä vaiheessa ei voisi olla enää kenenkään etu. On näet aivan varmaa, ettei parempaa sopimusta saataisi neuvottelemalla enää aikaiseksi. On kuitenkin sinänsä ymmärrettävää, että yön tunteina sorvatus ratkaisun yksityiskohtia käydään vielä kertaalleen läpi. Muutaman vuorokauden hidaste ei ole mikään suuri ongelma, kunhan sopimus lopulta hyväksytään. Kannustankin lämpimästi kaikkia osapuolia hyväksymään sopimuksen ja siirtymään eteenpäin kohti sen toteuttamista, jotta taloutemme lähtee uuteen nousuun.

17.27 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkisalo-Ropposelle totean nuorten työllistymisestä seuraavaa: Hallituksen keskeinen tavoite on se, että Suomeen syntyy lisää työpaikkoja. Erityisen tärkeää on se, että jokainen nuori pääsee peruskoulun jälkeen jatkamaan opintoja ja saa työn syrjästä kiinni. Valtiovarainvaliokunta erityisesti paneutui viime eduskuntakaudella nuorisotakuuseen, ja me yksimielisesti mietinnössä totesimme, että nuorisotakuu ei toiminut. Se ei antanut tukea, turvaa ja apua niille nuorille, jotka sitä erityisesti tarvitsevat. Ja tuon mietinnön perusteella hallitusneuvotteluissa katsoimme, miten nuorisotakuuta pitää kehittää, ja sovimme, että nuorisotakuuta kehitetään yhteiskuntatakuun suuntaan, ja se on yksi hallituksen kärkihanke. Toivon todella, että oppositio ja erityisesti sosialidemokraatit tarkkaan katsovat, mitä tuon kärkihankkeen tiimoilta tapahtuu. Nuorisotakuun ongelma oli se, että oli paljon toimijoita mutta kukaan ei ottanut koppia nuoresta. Nyt hallitus haluaa luoda mallin, jossa todellakin on aikuinen, joka saat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

taen vaihtaa ja huolehtii nuoresta, joka tarvitsee apua ja tukea. Mielestäni se on yksi hallituksen tärkeimmistä kärkihankkeista.

17.28 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään ollaan kuunneltu hallituksen esitystä eduskunnalle vuoden 2016 lisätalousarviosta, ja kun keskustelu on päättymässä, niin tällainen yleishuomio tästä Talvivaaran tilanteesta ja Terrafamen tilanteesta. Hallitus nyt yrittää paikata tilannetta omilla toimillaan, ja sinänsä on ymmärrettävää, että toimiin ryhdytään, koska ympäristökatastrofinkin välttämiseksi on joitain toimia tehtävä. Mutta kyllä täällä aika moni kansanedustaja niin hallituksesta kuin oppositiosta on esittänyt vakavan huolen tästä tilannearvion tekemisestä. Toistankin tuossa debatissa esittämäni ajatuksen siitä, että tuotettaisiin niin maan hallitukselle kuin koko eduskunnalle kunnollinen ulkopuolisen toimesta tehty tilannearvio tästä Talvivaaran tilanteesta ja niistä toimista, joihin asiantuntijat meitä poliitikkoja kannustaisivat.

Sitten mainitsen vielä tämän peltipoliisiasian, 1,7 miljoonaa peltipoliiseihin. Se sama eurosatsaus tekisi noin 34—35 poliisimiestä ja -naista kentälle. Meillä puuttuu kehyksestä vuoteen 2019 poliisin määrärahoista huomattava osa. Silloin puhutaan jo kymmenistä miljoonista euroista, jos halutaan saada tämä sisäisen turvallisuuden tilanne, poliisin resurssit ja poliisien ikärakenteeseen liittyvä poistuma hanksaan vuoteen 2019 mennessä. Sitä ei korjata lisätalousarviolla, ja toivon, että eduskuntaan kevään kehyksissä hallitus tuo esityksen siitä, millä tavalla tähän poliisitoimeen pystytään saamaan sellainen vakaus, ettei poliisi vuodesta toiseen joutuisi oman toimintansa paikkaamiseksi antamaan erilaisia poliisilaitoksia pois tai ottamaan jopa kunnalta lahjoituksena toimipisteitä, mitä tällä hetkellä Suomessa tapahtuu. Tämä tilanne ei poliisin toiminnan uskottavuuden näkökulmasta ole paras mahdollinen.

17.30 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Totta on, että nuorisotakuu ei pystynyt pitämään nuorten työttömyyttä kurissa, mutta se pystyi pitämään pitkäaikaistyöttömyyden kurissa, joka oli viime kaudella siis Euroopan matalin, kun verrataan eri valtioiden nuorten tilannetta. Hallituksen kannattaisi myös lukea tämä Valtiontalouden tarkastusviraston selvitys, jossa tarkastusvirasto toteaa, että te-toimistoissa tarvitaan tällä hetkellä juuri nyt lisää henkilökuntaa nuorten auttamiseen. Tarkastusviraston selvityksessä on tullut esille, että se nuorten face-to-face-kohtaaminen on ensisijaista, jos halutaan auttaa niitä nuoria työelämään. Tällä hetkellä on alueita, missä nuoret odottavat jopa neljä kuukautta sitä, että he pääsevät face-to-face-kontaktiin te-toimiston ammattihenkilön kanssa. Ja jos nuori odottaa neljä kuukautta sitä, että pääsee sinne kohtaamiseen, jossa voidaan neuvotella ja pohtia sitä tilannetta, niin se on ihan liian pitkä aika, koska tutkimuksessa todetaan, että jos nuori on mitään tekemättä kolme kuukautta tai yli, niin sen jälkeen se syrjäytyminen on paljon helpommin tapahtuvaa ja työllistyminen on sitä vaikeampaa.

17.32 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Tähän Talvivaara-asiaan sellainen elvyttävä näkökulma, että kun työllisyydestä on paljon puhuttu, niin Talvivaara työllistää, tai Terrafame tässä tapauksessa paremminkin työllistää, 550 ihmistä suoraan, välillisesti noin 250. Joissakin keskusteluissa tahtoo hieman unohtua tämän merkitys Suomelle ja Kainuulle, mikä tällä tehtaalla on, ja varsinkin kun mietitään sitä, mikä se potentiaali sillä alueella on. Malmivarannot riittävät arviolta 60 vuodeksi. Ympäristövahinkoja ja -riskejä ei pidä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 16/2016 vp

väheksyä, mutta tässä tilanteessa, jossa toinen vaihtoehto on se, että lähdetään ajamaan kaivosta alas, sekin on pitkä tie ja erittäin kallis tie.

Kiitän tästä kansallispuistoasiasta. Suomussalmi ja Kuusamo saavat kansallispuiston, ja tässä on nyt sitten hieman aikaistettu tätä rahoitusta siihen suuntaan, ja sillä on merkittäviä matkailuun ja yrittäjyyteen liittyviä yhtymäkohtia.

17.33 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kuuntelin tässä muutamia puheenvuoroja ja vielä innostuin kommentoimaan. Tuo Talvivaara oli semmoinen asia, jota seurasin viime hallituskaudella televisiosta, kun en ollut täällä kansanedustajana, ja olen ollut siitä tosi huolissani monta kertaa. Katsoin, että mitä ihmettä siellä eduskunnassa tehdään. Kyllä se aika katastrofaaliselta kansalaisesta näyttäytyy.

Minusta se ei olisi ollenkaan huono idea, jos sillä selvityksellä olisi saatavissa jotakin uutta, koska kyllä tässä täytyisi ratkaista, ettei tämä ole niin kuin joku Kreikka, että aina vain lapataan lisää rahaa ja tuntuu, että se ei koskaan selviä. Totta kai minä pelkään hirveästi niitä ympäristökatastrofeja. Olen erittäin ympäristöystävällinen ihminen, ja siinä mielessä se olisi varmaan hyvä.

Ilokseni huomaan, että minun täytyy olla SDP:n Mäkisalo-Ropposen kanssa samaa mieltä tästä face-to-face-tapaamisesta. Tapasin Hyvinkään työvoimatoimiston toimipisteessä tämmöisiä työnohjauksen psykologeja ympäri Suomea. Meillä oli tämmöinen yhteistapaaminen, ja he korostivat nimenomaan sitä, että erityisesti näille syrjäytyneille ja syrjäytymisvaarassa oleville nuorille se face-to-face, kasvokkain tapaaminen, on kyllä se ainoa keino saada heillä eteenpäin sitä itseluottamusta. Siellä on monesti itseluottamusongelmia.

Minusta oli semmoinen hyvä esimerkki, joka tämän kertoi ja joka on kuvaava. Nuori mies sanoi, että minä olen työtön enkä minä töitä ikinä haluaisikaan. Tämä rouva oli kysynyt sitten, että no, mitä sinä vastaat, kun tuttu mies tulee kadulla vastaan ja aina kysytään, että mitä sinulle nyt kuuluu. Hän sanoi, että no, hän kääntyy kadun toiselle puolelle, kun ei hän kehtaa sanoa, että hän ei ole missään, ja sitten siitä se keskustelu oikeastaan meni eteenpäin, että ei siitä ollut kysymys, ettei hän halunnut työllistyä, vaan hän ei ollut oikein osannut ja tiennyt, mitä tekee, ja sitten hän koki sen kuitenkin häpeälliseksi. Että ei se ollutkaan niin, että hän ei halua työllistyä, että hän on niin nokkava tyyppi. Sitten sitä kautta se solmu lähti auki.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.